

Victoria Benedictsson Pengar

[Klassisk svensk litteratur från Textalk](#)

Byn ägde icke mer än en enda gata, om den ens kunde hedras med detta namn, ty den var helt enkelt en mindre väg, utan spår av stenläggning, och oförsvarligt illa hållen. Vid den ena sidan lågo fem, sex dåliga hus i en rad, vid den andra sågos några bondgårdar, på så långt avstånd från varandra, att en tämligen stor trädgård fick plats mellan dem. Dessa gårdar kunde vara respektabla nog, med sina breda längor och sin regelbundna fyrkant, men mot den, som vandrade framåt vägen, sågo de rätt ovänliga ut, ty alla vände de ryggen till, d.v.s. de lågo med uthusbyggnaderna utåt. Endast på ett ställe, där man lämnat porten öppen, kunde man se in på gårdsplanen, där icke en levande varelse syntes, utom en hönsfamilj, som gick och sprätte i halmen.

Det hade varit en kall och regnig sommar; nu var det också slut med den.

Med händerna nedstuckna i fickorna på sin frånvuxna paletå kom en ung flicka gående framåt gatan. Hon såg glad och hurtig ut; gången hade icke en stadsdams trippande behag, snarare en halvvuxen pojkes slängande fasoner. Med bekymmerslös min granskade hon himlens grå skyar, för att se om det drog upp till regn igen. Därefter öppnade hon dörren till ett av de låga husen och steg in i förstugan, vilken var jämnt så stor, att dörrarna kunde gå förbi varandra. Hon öppnade även nästa dörr, under en ringklockas ursinniga skrammel.

Detta var byns enda diversebod, det enda ställe där man kunde köpa tobak, kaffe och socker. Ett riktigt kyffe för resten--långt, mörkt och nedrökt--och så denna obeskrivliga lukt av gråpapper, såpa och vad det är allt för något!

En ung man stod bakom disken med armbågarna på den och huvudet lutat över en bok. Hans utseende var lika ljust och vänligt som bodens mörkt och otrevligt.

Vid den unga flickans inträde rätade han upp sig och bugade. Han såg ganska bra ut. Det blonda håret var vågigt, glänsande som silke och alldeles tillbakastruket. Hyn var kvinnligt ljus, och det kunde aldrig finnas ett par ögon mer blå än hans. Det var en viss intelligens, som glänste bakom glasögonen, men det låg någonting förtryckt i hela ansiktsuttrycket, och kring munnen märktes ett drag av vekhet, som förstärkt med en enda nyans, skulle övergå till svårmod. Det fanns ingenting käckt, ingenting manligt hos honom; han liknade en av dessa plantor, som av brist på ljus få vita blad i stället för gröna.

Det föll icke gärna någon in att säga ett ovänligt ord till Axel Möller. Det fanns detta oförklarliga i blick och hållning, som alltid tycktes be om ursäkt. Man kände en ovillkorlig medömkan--och ändå var han varken sjuk, eller gammal, eller fattig.

Till och med Selma Bergs pojkfasoner blev något dämpade, när hon talade med honom.

--Jag kommer illte för att handla, sade hon i det hon gick fram till disken, jag kommer för att be er om någonting.

--Mig? upprepade han glatt, och en svag rodnad rann upp på hans kinder.

Hon kände sig förlägen. De hade ju visserligen träffats några gånger i prästgården, men det var väl i alla fall rysligt påfluget, det här. Hans skygghet meddelade sig åt henne, och hennes fingrar lekte nervöst med den lösa tråden på segelgarnsrullen.

--Richard har talat om, att er morfar har en massa teckningar och utkast av er morbror.

Det glänste till bakom glasögonen, det var ett slags tyst bejakande.

--Jag ville... å, jag vore så tacksam, om ni ville be er morfar... Jag skulle vara så rysligt glad, om jag finge se dem.

Den unge manner. teg och tycktes tveka.

Selma rodnade så att tårarna stego henne i ögonen.-- Hon hade väl varit förskräckligt framfusig.

--Eller ni tror inte att er morfar...?

--Morfar, jo. Han vet ingenting roligare än att visa allt det där.--Han betänkte sig ett ögonblick.

--Jag skall gå in och säga till mor, sade han raskt.

Han gick in i familjens rum och återkom efter några ögonblick.

--Var så god och stig in, sade han och höll dörren öppen.

Selma efterkom inbjudningen och trädde in i ett stort vardagsrum, med små fönster på båda sidorna. Vid ett av dem sutto mor Möller och hennes dotter, sysselsatta med handarbete.

Selma hade endast sett gumman i kyrkan, men denna skarpnästa fysionomi kom man nog ihåg, sedan man sett den en gång.

Sonen presenterade och den unga flickan yttrade några urskuldande ord för sin djärvhet. De upptogs tämligen sursött, men Selma brydde sig icke därom. Hon kände till mor Möller, som man känner varandra i en sådan liten by, och hon visste att gumman aldrig brukade vara älskvärd. Vad hade hon dessutom med käringen att göra! Och så stack hon händerna i sina kappfickor och antog en äkta gatpojksuppsyn. Det var hennes vanliga utväg, när någon visade sig ovänlig.

Hennes nyfikna blick flög kring rummet och stannade så vid en liten tavla, som hängde över en byrå. Det var bäst att se sig om nu: man kom väl inte dit oftare.

--Har er morbror målat den? frågade hon vänd till den unge mannen. Men innan han kunde svara, föll modern in:

--Nej, det har Axel gjort. När han var barn, klåpade han med sånt där.

--Ämnar ni bli målare?

--Nej, det ämnar han inte. Vi har haft en målare i slakten och det har varit mer än tillräckligt.

--Vad det är bra gjort. Herr Möller har bestämt ärvt anlagen efter sin morbror.

--Då är det också det enda han ärvt efter honom, och det var inte mycket att ha. Det vräktes bara ut pengar på honom, och när han dog, lämnade han ingenting efter sig annat än skuld.

--Men tänk--ett sådant namn!

--Man lever inte av det, skall jag säga fröken.

Mor Möller knep ihop läpparna på ett sätt, som ohjälpligt avskar samtalstråden.

Selma kastade en blick på den unge mannen. Han förstod henne.

--Morfars rum ligger härute, får jag be er gå den här vägen?

Med en avskedshälsning för värdinnan lämnade Selma rummet, och när hennes ledsagare stängt dorren efter dem, drog hon en lättnadens suck.

De gingo genom ett förmak--stelt, smaklöst, symmetriskt. Man kunde komma i frysning bara av att se på det.

Nästa rum bar en helt annan prägel.

--Det är mitt, sade herr Möller.

Selma såg sig omkring. Hon hade denna vakna blick, som uppfattar allt, ända in i de minsta detaljer.

Det var ett tarvligt rum, men det såg bebott ut. Man skulle kunna sitta där timvis och ändå ej känna sig ensam, till den grad hade ägarens smak tryckt sin stämpel på allt.

--Ni läser mycket, sade gästen och såg sig omkring.

--På var ledig stund.

--Vad för något? frågade hon och betraktade ryggarna av några band, som förskrevo sig från en lantlig bokauktion. A, romaner! Läser ni ingenting annat?

--Jo, poesi; det tycker jag bäst om, och så historiska arbeten.
Läser fröken aldrig romaner?

--Jo, det förstås, men jag läser också filosofi och fysik.

Hennes oefterhärmliga ton gick alldeles förlorad för honom; han var alltför naiv för att skratta. tvärtom, han kände nästan beundran.

--Är det inte svårt? frågade han skyggt.

--Det beror på hur man tar det, svarade hon lätt. Hon började redan känna sin överlägsenhet.

--Spelar ni fiol?

--Ja, ibland.

--Av vem har ni lärt?

--Jag har lärt mig det själv, mor har aldrig velat kosta på mig.

--Och det där lilla pianot, är det också ert?

--Ja, men det är mycket dåligt, jag önskar jag hade råd att skaffa mig ett nytt.

--Råd? eftersade hon. Man visste ju att mor Möller var rik.

--Ja, råd, upprepade han leende.

Hon nickade för sig själv på ett mycket förnumstigt sätt, som tycktes säga: nu förstår jag.

Överallt i rummet fanns så mycket som kunde locka, allt sådant som skulle förtjusa en skolpojke som "samlar". Mossor och stenar, stora snäckor, pilspetsar av flinta, och --det bästa av allt!--ett litet akvarium av primitiv beskaffenhet med "vattenbusar" och ödlor uti. Men det kunde icke passa sig att stanna där längre, och så gingo de vidare.

Genom en liten gång eller förstuga kommo de till gubbens rum.

--Morfar, fröken Berg ber att få se morbrors teckningar, sade hennes ledsagare, i det han steg in och höll dörren öppen för henne. Hans stämman hade här en helt annan klang än nyss.

Gubben satt i länstolen vid skrivbordet och läste. Han reste sig och sköt glasögonen på pannan. Det var anmärkningsvärt vad dottersonen liknade honom, men gubben såg raskare ut.

--Välkommen, sade han hjärtligt och räckte henne handen.

--Jag är mycket påflugan, sade hon med en frimodig blick i den gamles ansikte, men för mig finns ingenting roligare än att teckna och rita; jag är alldeles tokig med det... och när jag nu visste att här fanns så mycket att se... Frestelsen blev för stark. Hon brast ut i ett omotiverat litet skratt. Det klingade friskt och gubben tyckte om henne.

Axel stod mitt på golvet och vägde än på det ena benet, än på det andra, med en min som om han stod och njöt av något.

--Det var så snällt, så snällt, sade gubben och klappade henne trohjärtat på axeln, som om de varit gamla bekanta.

Dottersonen såg sig omkring med synbart välbehag, fast allt detta måste vara så oändligen gammalt för honom.

--Fröken, sade han plötsligt, vad tycker ni? Han pekade på en litografi, som hängde mittemot fönstret, över sängen.

Den unga flickan stod stilla och bara såg. Det var själva tanken i denna tavla som slog an på henne--hon, som ännu levde till hälften i barndomens sagovärld. Där var den ju livs levande, med sköna sagoväsen, svärmiska och förtrollande som själva sommarnatten. Det var någonting för henne!

Axel Möller var färdig att hålla andan, så rädd var han att störa.

Här i morfaderns rum hade de tagit grodd, alla de frön, som naturen nedlagt i hans sinne, här hade de spirat upp utan luft och ljus -- sjukligt och förvridet--och här hade han levt sig in i den gamles dyrkan av den bortgångne. För honom var det som om konstnärens ande dröjt sig kvar här, och när hon nu stod där i tyst beundran, så var det för hans gud hon böjde sig.

Avstängningen från världen, i förening med moderns hårdhet, hade från barndomen kommit hans viljekraft att krympa ihop till en dvärgkropp, medan fantasien växt ut, så att den kunnat fylla en jättes huvud. Han var en av dessa naturer, som tro sig skapade att lida, endast för att de fått förmågan att giva sig hän i en stämning.

--O, så hänförande! utropade Selma och spretade ut med fingrarna i sina kappfickor.

Det inträdde åter en andäktig tystnad.

Hennes åhörare hade intet sinne för komik, och motsättningen mellan hennes fullvuxna frökenförtjusning och dessa oförfalskade slynfasoner fanns icke till för dem.

--Och vad är det här för något? sade hon och slog med handen ut mot de andra tavlorna, som klädde väggarna. Hon kunde ju inte bli stående där och beundra i all evighet, heller!

--Alltsamman efterbildningar av hans arbeten. Det brukade han alltid sända hem till mig. Och den här oljemålningen är en modellstudie av hans egen hand, sade gubben med stolthet.

Det var en naken kropp och ett fult huvud, duktigt utfört. Usch, så

fasligt! tänkte Selma på sitt pensionsspråk, men sade ingenting.

--Det skymmer så. Kan jag inte få tända morfars lampa? sade Axel.

--Vad jag var dum som kom hit så sent! klagade Selma, men det kommer sig av att jag gick en timme på vägen och undrade om jag skulle våga eller inte.

Nu skrattade de, och så var isen bruten; hon kände att hon var deras gunstling.

--Får jag taga av mig kappan? sade hon. Och gubben hjälpte henne själv, medan dottersonen tände lampan och rullade ned gardinen.

Det var som om de gamla möblerna bara behövt detta.

De föreföllo ej längre stela och kantiga. Allt passade så förträffligt ihop; det var idel gamla minnen och gamla historier. Vad man kände sig hemma i detta rum!

Dottersonen ställde morfaderns stol till rätta och bjöd gästen taga plats däri. Det glada uttrycket förskönade honom; han såg hurtigare ut än vanligt.

--Vill nu morfar ta fram portföljerna? sade han.

Den gamle öppnade pulpeten och började plocka ut sina skatter. Selma hoppade fram och satte sig i länstolen. Vad man kunde vara fri hos dessa människor!

--Berätta, sade hon hastigt.

--Vad?

--Allting. Tror ni inte jag kan tåga?

--Det finns ingenting att tala om; ingenting, som kan roa någon.

--Roa! utbrast hon föraktfullt.--Precis som om hon icke för länge sedan vuxit ifrån att bli road! Hum.

Det uppstod några ögonblicks paus. Nu var hon stött.

Han märkte det.

--Kan det intressera fröken? sade han tveksamt och med en viss vekhet.

--Seså, sade hon eftertryckligt och ryckte ett tag i hans arm. Det var hennes sätt, när någon av pensionskamraterna hade något på hjärtat, som icke kunde komma fram.

--Ack, fröken, om min syster vore det ringaste lik er!

--Hur är hon då?

--Hon bryr sig om ingenting--ingenting alls--och jag känner mig så gräsligt ensam.

--Men ni har ju er morfar.

--Han är så gammal så.

--Och så har ni ju min kusin, Richard.

--Skillnaden är så stor. Han vid universitet, och jag mellan disken och snuskaggen.

--Och så har ni ju mig. Vad var det nu? Berätta!

Han teg ett ögonblick, hon hade sagt ett par ord, som han måste upprepa för sig själv. Hans röst var förändrad då han svarade; det låg någonting återhållet i den.

--Fröken, jag kan inte ens tala. Jag har aldrig haft någon att tala till.

Hon teg. En kvinnlig instinkt sade henne, att han blott behövde tid.

--Man har gjort mig orätt, började han, jag är ingenting, jag kan ingenting, och allt vad jag tar mig till blir fusk. Inte ens sill och salt kan jag sälja ordentligt... jag kan inte prata för min vara. Det är mig vedervärdigt alltihop. Nu är jag led på det.

--Men varför blir ni då ingenting annat?

--Mor vill inte.

--Varför det?

--Hon säger, att jag kan överta butiken; det är tillräckligt att leva på.

--Nå?

--Kan jag uthärda i det där svarta kyffet dag ut och dag in?

--Men varför reser ni inte er väg?

--Varifrån skulle jag få medel att resa? Och hur långt kommer man utan kunskaper, utan rekommendationer? Om jag vore bunden till händer och fötter kunde det icke vara värre.

--Men ni är ju myndig?

--Vad hjälper det, när man inte har något att vara myndig över?

--Har ni inte fädernearv?

Det lät gruvligt snusförnuftigt, men han lade ej märke därtill. Sådant gick alltid förlorat för honom.

--Nej, jag har inte något. Far dog när vi voro helt små, och där fanns ingenting. Mor hade själv satt upp butiken och skrapat ihop alltsammans.

--Hon är ju rik?

--Ja, man säger så.

--Men--jag vet--när hon började med ingenting, varför kan inte ni göra det?

Han teg ett ögonblick inför denna fråga.

--Å--fröken--det har sig inte så lätt.

--Hum--ja, jag är åtminstone tvungen att förtjäna pengar, det är då säkert.

--Varför det?

--Min pappa blir allt fattigare och fattigare, snart har han ingenting att ge mig. Det går baklänges.

Hon sade det sista så obeskrivligt komiskt--som om därmed allt vore sagt, som om det vore den naturligaste sak, det att "det går baklänges". -- Ett odiskutabelt faktum och ingenting vidare.

--Vad skall ni då ta er till? frågade han, intresserad som om han funnit en guldgruva.

--Ja, det vet jag inte riktigt, men pengar måste jag ha. Ser ni, jag vill bli artist--djuremålare tror jag visst--men det törs jag naturligtvis inte tala om nu så länge, ty det kostar många pengar. Dem måste jag skaffa mig först.

--Men hur skall det gå till?

--Jo, ser ni, jag har mina planer... och så kunde det ju hända att man träffade på någon...

--Vad?

--Någon som kunde hjälpa en, liksom den där baronen hjälpte er morbror.

Han teg. Det for som ett styng genom hjärtat. Om så vore? Då skulle hon fara bort--kanske slå sig igenom-- och han skulle stanna ensam kvar.

--Tänk om ni också bleve målare, om vi bleve kamrater!

Hennes utrop kom så plötsligt och ungdomsfriskt. Det var en vindstöt som med ens rev upp alla hans romanidéer, så att de började kretsa om i hans huvud--luftslott och hägringar--allt i ett ögonblick. Henne till kamrat!... Han såg henne åter tillbakalutad över stolens ryggstöd, med ansiktet i full belysning... Henne till kamrat, och frihet... frihet!

Han måste stanna ett ögonblick.

--Vad är det?

--Herre Gud i himlen--ja, sade han med ett djupt andetag.

Och så fortsatte de vägen. Men deras tankar hade kommit in i en ny fåra. Det var idel framtidsdrömmar, hälften skämt och hälften allvar. De hade med ens fått gemensamma intressen, gemensamma framgångar och gemensamma fiender. Och så tänkte de varken på regnet eller vägen, utan gingo ett gott stycke förbi grinden, där de skulle vikit av mot prästgården.

Då måste de gå tillbaka.

Han suckade tungt då de stodo vid grinden, nu var det endast några steg till, så skulle de skiljas.

--Kommer dag, kommer råd, sade hon, det är mitt valspråk.

--Ordspråken ljuga, anmärkte han i svårmodig ton.

De gingo en stund tysta framåt landsvägen.

--Tänk om vi mött tåget, då hade det blivit vår sista vandring, sade han; i det här vädret tror jag knappt vi skulle ha hört det.

Han fann en viss glädje i att säga det.

Selma svarade icke; hon tänkte på de förestående bannorna. Och så var man vid trädgårdsgrinden.

--God natt, sade hon och räckte honom sin hand.

Det skulle aldrig ha fallit honom in att ge den en varmare tryckning.

Och så skildes de.

Sedan Selma lagt av sig ytterplaggen, gick hon in i familjens vardagsrum. Farbrodern låg på soffan och läste en tidning, frun satt bredvid och stickade strumpa. Selmas vanda ögon upptäckte genast att de hade superat.

--Faster får förlåta mig att jag kommer så sent, sade hon i hjärtlig ton, som dock var fri från all ödmjukhet, jag kom in till mor Möllers far för att se alla de teckningar han har, och så gav jag inte akt på tiden. Jag tyckte verkligen att det var så förargligt, så.

Farbrodern var synbarligen ond, ty han svarade ingenting och såg icke upp från sin tidning, fast det tydligt syntes att han icke läste.

--Hur kom Selma hem? sade fastern.

Hon lade sig tillbaka över ryggstödet för att se på rummet bakom sig. Lampskenet föll från sidan över hennes uppåtvända ansikte och belyste klart den käckä, outvecklade figuren. Vacker var hon icke, snarare

motsatsen, men det var en friskhet, som påminte om en molnfri vinterdag med snö och bjällerklang.

Detta rum behagade henne. Det fanns ingen halvhet, det var helt vad det var. Med obeskrivligt nöje lät hon sina blickar glida kring väggar och hyllor. Där var så instoppat: ingen plats var lämnad tom. Och så var allting så mörkt, det riktigt sög lampskenet till sig. Och tänk vad det måtte vara roligt att få riva omkring i alla dessa skåp och lådor! Hon skrattade till.

--Här är bra trevligt!

Hennes glädje gav återsken i den unge mannens ansikte. Han stod och såg på henne.

--Se här, sade gubben och lade en lunta studier på bordet. Så drog han fram en stol bredvid hennes, för att kunna förklara allt; och dottersonen stod bakom för att se över hennes axel.

Hon var så intresserad--granskade och frågade. Därvid såg hon så tillitsfullt in i gubbens ansikte, att hans tystlåtenhet smälte: han blev öppenhjärtig och språksam. Medan de gingo igenom portföljens innehåll berättade han om denne son, som varit hans levnads stolthet.

--Se, jag var slätmålare, fröken, sade han, men jag skall säga att jag förstod min sak. Hos mig fick han de för sta grunderna, och--ser fröken--det hade han gott av allt framgent.

Det var gubbens outtömliga glädjekälla, detta, att han givit honom "de första grunderna". Det var hans evangelium, och på det måste han tro, om än allt annat skulle ramla.

--Jag skall säga fröken att det kostade. Först att hålla honom i skola i Lund--för se han skulle ju ligga i studien, förstås. För se om man skall bli målare, så duger det inte bara att smeta med färgerna, utan en ska ha reda på både ett och annat.--Och sen i Stockholm vid akademien. Men jag var ju en duktig arbetare, och större glädje kunde jag ju inte ha än att arbeta för min pojke. Sara, hon förtröt--förstås--men inte skulle man bry sig om det.

Sara, det var mor Möller.

Axel gav den gamle en liten tryckning med handen. Han fann icke det sista uttrycket fullt passande. Fröken Berg var ändå en fin dam, och morfar skulle hålla på sin värdighet.

Selma såg upp och log med en blick, som tycktes säga: låt honom tala.

--Baronen var allt bra hederlig, fortsatte gubben, för han hjälpte honom hela tiden, när det knep.

För den gamle slät målaren fanns det icke mer än en baron i världen, och det var den, vid vars gods han haft anställning.

Och så fortfor han att berätta.

Selma hade detta sätt att helt och odelat höra på, vilket gör ett så angenämt intryck på den som talar, och hennes lilla eftertänksamma min verkade med styrkan av ett raffinerat smicker.

Allt föreföll henne så över måttan intressant--rummet, människorna, berättelsen.

Nu hade hon glömt den fantastiska tavlan därborta, med månskenet och näcken.

Och under allt detta stod den unge mannen bakom hennes stol och njöt av den glada trevnad hon fört med sig. För honom var hon någonting så helt annat än det vanliga, ty till moderns hus kom sällan andra fruntimmer än bondgummor, eller då och då en rik åbodotter, som hälsade på systemen och då sökte visa sig så fin och förnäm att hon knappt kunde tala och röra sig som en vanlig människa. Med en blandning av bonddryghet och penninghögfärd avskydde mor Möller allt vad "ståndspersoner" hette, och trots alla böner kunde hon icke förmås att låta dottern begagna hatt. Schalett skulle det vara.

Det blev sent, men Selma tycktes ej lägga märke till det. Här fanns ännu så mycket att fråga om och taga reda på. Det gladdde hennes båda värdar, och på samma gång erforo de en viss ängslan, som när en liten fågel dristigt hoppar in i rummet, och man är rädd att med en enda rörelse påminna honom att han icke är på sin plats. Det är en sådan härlighet att se hans trygga tillförsikt, och ändå vet man ej vilket ögonblick han flyger därifrån.

Ibland, då hon fann en teckning som hon tyckte bättre om än de andra, kastade hon sig tillbaka mot ryggstödet och såg upp i den unge mannens ansikte, för att se om han delade hennes beundran. Då mötte hon alltid hans blick, leende mot henne, men med ett visst drag av svårmod.

Och han såg henne i full belysning.

Hon hade en bred, vit panna, över vilken det gula håret föll i en stripig lugg, näsan var liten och av en putslustig modell, hyn det friskaste man gärna kunde tänka sig, och de tunna läpparna voro så klart röda, att de tycktes målade. Men kanske föreföllo de så emot hakans vithet. Nedre delen av ansiktet var lika skarp och spetsig som den övre bred och fast. Det gav henne ett egendomligt utseende av bestämdhet, på samma gång som det gjorde henne ful.

--O, så sent det är, och nu är det alldeles mörkt! utropade hon och sprang upp så häftigt att Axel fick en knuff av stolen.

--Vad kan klockan vara? Hon vände huvudet i alla riktningar för att få syn på den. Halv åtta! då blir jag alldeles olycklig för farbror och faster; jag hinner inte hem till kvällsmat.

Hon for bort till sängen, där kappan låg, och rev den på sig i en handvändning.

--Tusen tack för detta roliga, sade hon och skakade hand med gubben, under det att hon behändigt fäste hatten med den lediga handen. Men--ack om jag vore hemma!

--Jag skall följa fröken, sade Axel.

--Ja, det är gott och väl. Men--så mycket skam jag får!

Axel öppnade dörren.

--Kan man inte komma ut någon annan väg än genom er mors rum? sade hon hastigt.

--Jo, genom den här förstugan, svarade han och kände själv en lättad därvid.

De kommo ut på den lilla bygatan. Det var mörkt och ett lätt duggregn slog

emot dem.

--Vänta ett ögonblick, så skall jag springa efter morfars paraply.

Han sprang in och kom strax igen, varefter de begåvo sig i väg. Hon gick tätt intill honom, ty han höll paraplyn.

--Vi går väl ginvägen om banbanken? sade han.

--Ja, svarade hon. Och så tego de en stund.

När de kommo till grinden öppnade han, och de gingo in på den släta järnvägen mellan skenorna, där marken var hoptrampad av banvakternas steg.

--Går ni inte bättre, om ni håller mig om armen? frågade han.

Hon tänkte efter ett ögonblick, om det kunde passa sig, och så tog hon hans arm.

Regnet smattrade mot paraplyet, ty det blåste starkt. De höllo jämna steg.

--Det är lärorikt att höra hur andra brutit sig en bana, sade hon.

--För mig är det nedslående.

--Hur då?

--Jag ser hur alla andra komma fram i världen, men inte jag.

--Varför inte ni?

--Därför att det nu är för sent.

--Men varför har det då icke blivit av förr?

--Pengar, pengar! Mor bryr sig om ingenting i hela världen annat än pengar. Förr begrep jag det inte, nu ser jag det.

Hon höll fastare om hans arm än i början, och den ömsesidiga skyggheten var försvunnen. Hon märkte att han skulle ha lust att tala med henne som med en gammal förständig människa. Det var ju nästan en uppgift att fylla!

--Jag gick naturligtvis, svarade Selma, stött av de sura minerna.

--Ensam?

--Nej, herr Möller följde mig.

--Men jag skall säga, att det alldeles inte är passande att springa omkring på landsvägen med herrar så här dags.

--Jag sprang inte heller omkring med honom.

--Inga näsvisheter, röt kyrkoherden och såg upp.

--Gud bevars--farbror, sade hon och betraktade honom med en viss skälmäktig min, som hon förträffligt visste att använda, när det kunde behövas.

--Missbruka inte Guds namn, det har jag sagt dig en gång för alla.

Hon såg på honom med en avväpnande tjuvpojksuppsyn, som tycktes säga: jag tiger--när jag ändå inte kan tala dig till lags, min gubbe lilla.

Han vände sig mot sin tidning, ty han hade svårt för att se sträng ut, och det ville han ändå. Han hade varit så ond under hela måltiden, att det riktigt kokat inom honom. Men när hon nu stod där så röd och vit och gladlynt, nu kunde han icke få tag i ett ord av allt vad han velat säga.

--Men det skall jag säga Selma, började fastern i föreläsande ton--hon sade aldrig du då hon var förargad --att jag går så långt att det är högst opassande att gå och låta följa hem sig av unga herrar, när man själv är så ung som Selma. Ett riktigt rendezvous, ett samtal på tu man hand! Jo jag tackar--det skulle gå an i min ungdom! Nej, då fick man nog lov att passa sig.

--Men jag försäkrar faster, att vi sade inte det minsta annat än det som hela världen--kunnat höra, hade hon ämnat säga, men hon hade en skrupulös sanningskärlek och hejdade sig därför--ja det vill säga, vi talade endast om affärer, tillade hon.

--Affärer? eftersade frun med en förvåning, som gränsade till förfäran, har han talat med dig om sina affärer?

--Ja, det har han. Jag har talat med honom om mina också; vad var det med det?

--Vad skall det betyda, med dina affärer? frågade farbrodern i mycket torr ton.

Hon gick ett steg närmare, driven av en brinnande lust att handla, att ställa om något. Det var ett mycket företagsamt och oförskräckt fruntimmer.

--Jo, det vill säga, att jag tycker jag skulle vilja förtjäna något.

--Jaså, ville du det? svarade han i en aktningsfull ton, som hade en liten bismak av försmädlighet, och hur skall det gå till, om jag får lov att fråga? Du skulle kanske associera dig med herr Möller?

Hon var så upptagen av sina planer, att hon icke hade tid att tänka på vad som möjligen kunde ligga under hans ord.

--Jo, farbror vet att det som jag kunde bättre än kamraterna i pensionen det var teckning, och därför tänkte jag, att det var bäst att slå sig på någonting i den vägen.

--Så-å.

--Ja. Och därför tänkte jag att kanske farbror ville hjälpa mig att komma in vid tekniska skolan i Stockholm. Där får man lära sig en hel del praktiska saker, som man sedan kan förtjäna på.--På pappa kan jag inte lita.

--Nä-ä. Gud hjälpe dig så visst!

--Ja, men i alla fall, farbror, var det så dumt?

--Vi får väl se. Men jag skall säga dig att det vill en hel del pengar till det också.

--Ja, det är då visst och sant, att man kommer ingen stans utan pengar! utbrast hon med en bekymrad dragning på pannan. Men kunde jag inte livförsäkra mig?

--Men barn, sade han eftertryckligt, var har du fått allt det där tramset ifrån?

Hon såg ned och satte ut munnen med skamsen min, men svarade icke. Alla dessa malplacerade affärsuttryck hade hon ju lärt sig under umgänget med fadern. De föllo henne ständigt i munnen, och hon kom alltid i förtret för dem.

Hon stack sitt ena pekfinger i ett av knapphålen på sin klänning, där hon vände och vred det i förlägenhet. Hon visste att hon gjorde sig löjlig med allt detta, men när det nu var så...

--Jag har ju mitt modernearv, erinrade hon under glödande rodnad.

--Ja. Hur stort tror du ungefär att det kan vara? frågade farbrodern med tillknäppt allvar.

--Sjuhundra trettien kronor och åttiotvå öre, svarade hon gråtfärdig och med låg röst. Hon var mycket ömtålig för åtlöje, och nu visste hon att han skulle finna det lustigt, att hon hade så väl reda på det. Men ljuga kunde hon ju icke.

--Men du är inte myndig, du kommer ju inte åt det! Han kämpade emot skrattet, så att det kändes som skulle hans inre vändas upp och ned.

--Jag tänkte, att om man gick in med en inlaga...

Nu bröt det löst, alldeles hejdlöst; han gapskrattade.

Rodnaden hade stigit henne till hårfästet och hon sköt fram läpparna ännu mer för att icke brista i tårar, men hon stod kvar på sin plats i lampskenet. Det var ett tappert fruntimmer.

--Ja, jag skall tänka på det, kanhända det kan rangeras, sade farbrodern. Nu gjorde det honom ont om henne.

--Då kan jag skriva till pappa om saken? yttrade hon utan att se upp, och fortsatte i affärston.

--Det kan du. Jag skall också skriva i kväll.

--Men Berg lille, sade frun i sin siratliga ton, så full av omsvep, det

där kan naturligtvis inte komma ifråga förrän längre fram. Man kan ju inte veta... det vill säga, det är ju inte kvinnans egentliga kall, och de där nya åsikterna... ja jag går så långt, att jag går ända därhän, att det inte är riktigt rätt. Att äldre ogifta fruntimmer taga sin tillflykt till sådant, det är ju alldeles i sin ordning, men vid Selmas år har man sannerligen så mycket annat och nödvändigare att lära sig. Det är ingen så lätt sak att förestå ett hus, och den man, som har något förstånd, ser minsann alltid på att få en duglig flicka.

--Men det är visst ingen som vill ha mig, invände Selma med avgörande allvar.

Farbror hostade. Det var en konstlad, varnande hosta. hosta.

--Nu kan Selma gå in och äta, sade fastern.

Farbrodern såg efter henne, för att se när hon var utom horhåll.

--Det kan ju i alla fall vala bra att inte behöva kasta sig bort på vad för en karl som helst, sade han.

2 Det var en sällsynt vacker höstdag, och Axel Möller hade ställt upp dörrarna till gatan för att få in luft och ljus i den mörka boden.

På en sockertunna i dess bortersta hörn satt han själv med ryggen uppåt väggen och fiolen under hakan.

Han fantiserade.

Det var en sällsam kontrast mellan det inspirerade ansiktsuttrycket och det eländiga mischmasch han utförde. En målare, som endast sett honom, skulle ha blivit förtjust; en musiker, som hört, skulle bringats till förtvivlan. Man kunde icke höra någonting bedrägligare än detta hjälplösa famlande efter något, som han aldrig kunde få tag i, dessa ansatser till välkända melodier, som icke fingo komma fram, emedan han genom att sudda över dem sökte inbilla sig att han komponerade, samt slutligen dessa påmåfålöpningar, som utgjorde vinsten av hans konsertbesök. Men det var otvivelaktigt att han trodde sig åstadkomma någonting vackert, och att han njöt därav.

Det skymde i dörren. Han såg upp och fick se Selma. Konturerna tecknade sig skarpt mot den soliga bakgrunden, hon var klädd i en mörkblå klänning, som satt hårt och kom henne att se ännu smärtare ut.

--Jag skulle velat höra er spela, men jag törs inte för er mor, sade hon skrattande i det hon fattade med en hand i varje dörrpost och lät kroppen väga framåt så långt armarna räckte.

Hans ansikte lyste av glädje då han såg henne, men innan han kunde svara var hon borta.

Ännu då hon gått tyckte han sig höra ett dämpat skratt och se en vit tandrand skymta därborta i skuggan. Han lade fiolen på disken och betänkte sig ett ögonblick. Det var troligt att hon vek av vid grinden och gick hem utefter banvallen. Och i så fall----Det var en välsignad sak att de förvuxna vinbärsbuskarna skymde för moderns fönster! Han grep sin hatt, som låg på en av hyllorna, och smög sig ut, lämnande boden åt sitt öde. Efter att ha vikit om gaveln, gick han raka vägen över åkern ned till järnbanan.

Han kom fram före henne. Hon gick med självsvaldig gång och höll händerna på ryggen. Huvudet var nerböjt och blicken fäst på vägen. Hon tycktes fundera.

Herr Möller reste sig upp och hälsade.

--Usch, ligger ni här och lurar på folk! Sade hon skrattande.

--Skrämde jag fröken?

--Å nej, ni ser inte så värst anskrämlig ut, och inte är jag så rädd av mig heller.

Han steg upp på vallen och började gå bredvid henne, men visste icke vad han skulle säga.

Hon såg åt sidan på honom. Han hade vackra grå kläder och en modern filthatt. På det hela taget tyckte hon att han såg "stilig" ut, men det var fasligt vad han gick krokig! Och så kunde hon aldrig tåla glasögon.

--Ser ni, jag högg i strax, sade hon på sitt obesvärade sätt.

Han såg frågande på henne.

--Det vill säga, att jag tog genast ihop med gubben därhemma och sade honom att jag ville resa till Stockholm.

--Nå?

--Jo, det går allt för sig. Jag väntar just brev från pappa. Och han säger

visst inte nej, sedan farbror sagt ja; för pappa beundrar farbror alldeles rysligt. Han tror väl att han blir biskop en vacker dag! Hon skrattade.

--Nå, fick ni så mycket skam, som ni trodde?

--Å nej, det blev inte så farligt. Och så är det ju alldeles som att slå vatten på en gås: jag bara skakar på mig, så är det förbi. Men--apropå--hon stannade mitt för honom med en gest, som om hon just erinrat sig något, faster tycker inte det är passande att jag går och promenerar med er. Har ni lust att gå omigen?

--Hur?

--Till ert. Hon slog med handen åt byn och såg på honom med uppsluppen skadeglädje, lurande på vad intryck hennes ord skulle göra.

Han såg brydd ut och visste ej vad han skulle svara. Han undrade om hon verkligen ville att han skulle vända om.

--För jag är alldeles tvungen att gå hem nu, fortfor hon oskyldigt, så att om ni har samma väg som jag, så ser jag intet sätt att undvika ert sällskap.

Hon bet i sitt ena handskfinger medan hon kikade på honom från sidan.

Han rodnade förlägen. I hans hem skämtades aldrig, och han fick en dunkel förnimmelse av att hon gjorde narr av honom.

--Tycker fröken illa om jag går med? sade han ödmjukt.

Det rörde henne.

--A, ni är ett sådant barn, sade hon överlägset; ni kunde väl förstå att jag inte menade något illa? Hur gammal är ni?

--Tjugutvå år.

--Ja, det är ju gruvligt. Jag har inte fyllt sjutton, och ändå är det som om jag vore äldre än ni. Men det kommer sig väl av...

--Att ni läst så mycket, vågade han förmoda.

--Ja, kanhända det också, sade hon avgörande, men jag menade nu därför att det i pensionen alltid var jag som skulle taga mig av alla.

Han fann det icke alls märkvärdigt att hon så där behövde "taga sig av" folk. Hennes mystiska lärdom imponerade på honom. Och så hade han aldrig förr träffat någon ung flicka, som brukade tala om när hon var i "pension". Endast i romaner hade han läst om sådant. Det föreföll honom gruvligt förnämt.

Moderns förtryck hade gjort honom lika ytterligt anspråkslös som ytterligt äresjuk.

De gingo en stund tysta.

--Nå, hur går det? sade hon slutligen.

--Med vilket?

--Med era framtidsplaner. Har ni talat med er mor ännu?

--Nej .

Han såg ned, och det syntes som om han blygdes.

--Ni vågar inte?

--Å jo, det gör jag nog, men...

--Nej, det gör ni inte. Vill ni... hon tvärstannade och såg på honom, vill ni att jag talar med henne?

--Å, för allt i världen!

Han såg nästan förskräckt ut.

--Tror ni inte att jag gjort mer än det för mina vänner? sade hon med ett stolt litet leende i det de ginga vidare.

Han visste knappt vad han skulle tro: att tala med modern syntes honom näst det värsta.

--Och jag skall säga er, att om man inte griper sig an, så blir det aldrig någonting av i denna världen, återtog hon med oändlig visdom.

Åter gingo de tysta bredvid varandra. Han såg med bävan hur fort de närmade sig grinden därborta vid trädgruppen, där hon skulle vika av. Och han hade tusen saker att säga. Om hon nu reste till Stockholm, skulle de kanske skiljas för alltid.

Han försjönk i funderingar.

Modern kunde väl inte leva alltid. Då vore han ju fri, och halva förmögenheten var hans. Tänk om hon ville vänta på honom! Men det föll honom aldrig in att fråga.

Han såg endast på henne, spörjande misstroget.

--Er konstnärsbana blir väl inte så lång? sade han lågt, rätt som det är så gifter ni er.

--Jag gifter mig troligtvis aldrig, svarade hon allvarligt, det är just därför jag vill arbeta.

För honom var detta nästan som ett löfte, det försatte honom i en tyst hänryckning.

Även hon teg.

--Det vore allt festligt om vi kunde träffas när vi blir gamla, sade hon plötsligt och såg upp.

Han mötte hennes blick så strålande glatt, han skulle haft lust att... nej, det vågade han icke.

Nu voro de vid grinden. Hon öppnade själv, sprang lätt igenom och lät den slå i med en smäll. Han hade stannat på andra sidan.

Hon lade armarna på grindens kant och såg honom skälmäktigt i ögonen.

--Sätt upp, att vi båda slå oss igenom, var på sitt håll. Vad gör det om man blir målare eller vad man blir, bara det är ruter i en och man kommer fram. Vill ni sätta upp på det?

Hon räckte beslutsamt fram sin ena hand, med en sliten handske på.

--Topp, jag svarar för mig! upprepade hon muntert, och så träffas vi när vi blir gamla. Hon sträckte tummen i vädret.

Han bara stod och såg på henne, där hon självsvåldigt hängde på grinden, men han antog icke utmaningen och drog sin hand tillbaka.

--Ni slår er nog igenom, sade han, men icke jag.

--Är det alltid pengar, pengar! sade hon leende.

--Ja, sade han hastigt, men i hela världen finns ingen människa, som jag håller av mer än...

Han rodnade över hela ansiktet för sin djärvhet.

--Prat! Jag håller av alla; er också, sade hon glatt; nå tag mig i hand på det åtminstone.

Hon räckte honom sin hand över grinden och han tog den -- lamt, liksom hade han varit rädd för det. Då hoppade hon ned och gick därifrån med snabba steg, utan att se sig om.

Nu kunde bestämt brevet från fadern vara kommet. Hon gick in på gården.

Framför trappan höll en elegant jaktvagn med tvenne grå hästar för. Hon kände dem gott. Det var patron Kristersons. Vad de voro vackra! Hon kunde omöjligt låta bli att klappa dem innan hon gick uppför trappan.

När hon kom upp i salongen, fanns där ingen människa --Jaså, satt patronen nere hos farbror? Ja, då hade hon. inte lust att gå dit och fråga efter brevet.

Hon gick i stället in i matrummet för att se om där fanns något kaffe att få, men det var redan drucket. Hon öppnade ett av fönstren, lade sig på knä över en stol och stödde armbågarna i fönsterkarmen för att bättre kunna se ned på hästarna. En ställning som var mera bekväm än graciös.

Vad i all världen kunde patronen göra hos farbror så länge? Annars brukade han ju alltid komma upp i salongen för att spela schack med henne. Och alltid blevo de ovänner, det var då säkert. Hon undrade om han den där gången blivit förargad på fullt allvar, därför att hon så bakslugt tog

hans drottning i sista spelet. Riktigt nog hade han inte varit där sen. Men vad i all världen skulle han bry sig om det, han hade ju i alla fall gjort henne matt!

Stiliga hästar! Mätte vara roligt att åka efter dem! Vad det såg präktigt ut när de nickade så att de små silverspeglarna mellan öronen blixtrade i solen!

Det var sant, hon hade ju inte träffat patronen sedan den där kvällen hos doktors. Han hade dansat tre danser med henne. Han--som annars var så lat!

Hon skrattade därvid.

Han dansade bra i alla fall, och förde så stadigt. Men vad var det för ett sätt han tagit sig? Var gång han vände i salen lade han armen fastare om, ett enda tag, så att hon tvingades att sluta sig till honom.

Hon rodnade nu, när hon tänkte därpå. Undras om han gjorde så alltid? De andra flickorna sade att han dansade så bra, och de hade brytt henne för de tre danserna. Men så hade hon ju också haft sin nya klänning, den med atlasbesättningen, den som är så stiligt sydd och så lång.

Hon böjde sig ned och såg på sin kjol; den var kort, så att fötterna syntes. Och de voro stora.

Det vet jag då visst, att om jag bara hade pengar, så gick jag inte med den här gamla trashanken en enda dag längre, tänkte hon. Och så återtog hon sin förra ställning.

Men förargligt vore det i alla fall, om han skulle tro att han finge ta sig några näsvisheter. Upprepa det skulle han då inte få. Kunde det passa sig att säga åt honom?... A, hon skulle skämmas ögonen ur sig, bara för att nämna någonting sådant! Men hur skulle man då bära sig åt? Se sträng ut. Men om han så låtsade sig icke förstå? Usch!

Se, där kom han ju. Tjock och röd som vanligt.

Hon satt och betraktade honom, med fingrarna stuckna genom sin gula lugg.

Patronen såg icke upp. Ännu på trappan talade han ivrigt och lågt med kyrkoherden.

Det var väl "affärer", tänkte Selma.

När vagnen rullade bort, stod hon och såg efter den. Själva ljudet lät så förnämt--en dov klang, som förtjuste henne. Och vilka hästar!

Men brevet!

Hon skyndade ned i farbroderns rum. Han stod vid sitt skrivbord och vände ryggen till.

--Har farbror haft brev från pappa?

Han vände sig om och såg på henne.

--Ja, jag har haft brev, sade han långsamt, i det han sköt sina guldbågade glasögon fastare upp på näsan, men det brevet blir du inte mycket glad för.

--Hur då? Har något gått på tok? sade hon häftigt och bleknade.

--Nej, men Magnus vill inte släppa dig av till:

Stockholm.

--Vill han inte?

--Nej.

--Var där inte brev till mig?

--Nej. Din far ber mig göra dig föreställningar. När jag tänkt närmare på saken, tror jag att han har rätt.

--Vad då med?

--Du är ännu för ung att tänka på sådant.

--För ung, för ung? Jag blir ju äldre med var dag.

--Ja visst. Därför får du vänta några år.

--Nej, det går inte; jag skall börja nu, för att ha tiden för mig. Konsten är lång. Sen är det för sent. Sen vill jag inte.

Han tog upp en penna och provade spetsen mot sin nagel.

--Då får du låta bli.

Han talade helt lugnt, med låg röst, som han brukade, men med denna bestämdhet, som imponerar.

Hennes läppar skälvde av återhållen rörelse.

--Men farbror... orden ville knappt fram, farbror skall hjälpa mig.

Hon gick fram till honom och lade bedjande sin hand på hans arm, i det hon såg upp i hans ansikte. Det var ett ogenomträngligt halt ansikte, som aldrig visade någon sinnesrörelse.

--Inte den här gången, sade han och strök hennes hår, lugnt och prästerligt.

Även hon sökte visa sig lugn.

--Det är inte något hugskott, sade hon utan att se upp; farbror vet att jag inte är så barnslig, som jag kan se ut ibland. Pappa har ju aldrig haft någon annan än mig, och jag har i tid fått lära mig tänka. Vi har varit sådana vänner, han och jag, och om han riktigt inser hur detta

ligger mig om hjärtat, så säger han visst inte nej. Men han är så beroende av farbror, både i affärer och annars, och om farbror lägger sig emot det, så kan jag ingenting uträtta. Därför skall farbror hjälpa mig. Jag har ju alltid arbetat så träget, så snart det gällde teckning. Farbror har själv berömt mig så många gånger, och det har sporrat mig vidare. Nu har det blivit en sådan lust, att jag inte kan låta bli. Farbror skall inte tro att jag tröttnar eller blir modlös, bara jag får ägna mig åt vad jag vill--träsnideri eller ritning eller vad som helst i den vägen. Men för hushållet duger jag inte. Jag skall nog slå mig fram och göra er heder, bara jag får försöka. Säg nu inte nej.

--Barn, nu är du oförståndig.

--Nej, det är jag inte. Jag vet att det fordras arbete till allting, och att man bara skall lita på sig själv--det har alltid varit stackars pappas fel, att han varit för slapp-- det är också bara till att börja med jag behöver er; sen skall jag nog finna på någon utväg.

--Brukar jag låta pruta med mig, sedan jag en gång sagt ett nej?

Hon såg hastigt upp i hans ansikte.

--Jag kan tigga mig fram, om det behövs.

Hon gick mot dörren.

--Selma! Hans röst lät skarp.

Hon vände sig om.

--Försök inte några galenskaper. Förlupna barn och dårhushjon låter man polisen ta. Vet du inte det?

Han log--det hala, kalla leende som var hans värsta vapen och som hon dittills endast sett använt mot andra.

Det återförde henne med ens till besinning, men hon var kritvit i ansiktet.

--Jag är varken ett barn eller en galning, och var lugn för att jag aldrig skall tigga. Jag känner att jag är bunden. Jag har ingen annan råd än att böja mig för nödvändigheten.

Hon gick.

När hon var borta, satte kyrkoherden sig att skriva till sin bror.

Selma gjorde inga fler försök. Hon kände sin farbror tillräckligt för att veta, att det ingenting skulle tjäna till. Det hade kommit en djup nedslagenhet över henne, och hon var sig ej lik. De självsvåldiga pojkfasonerna voro försvunna och det hade kommit en stillhet i hennes sätt, som gjorde henne till en annan människa.

Så snart man ätit kvällsmat, bad hon att få gå till sängs; hon kände sig så trött.

Kyrkoherden och frun blevo ensamma.

Han låg på soffan som vanligt. Men hon hade ingen stickstrumpa, ty det var lördagskväll.

--Har du sagt det till henne ännu? frågade frun, bläddrande i en Familje-Journal.

--Nej. Jag tyckte det var inte värt i dag, efter hon haft den där ledsamheten med Stockholmsresan. När hon sovit på saken, lugnar hon sig nog.

--Det tycker jag inte behövs, jag har inte sett henne så lugn den dag jag minns. Det har varit en riktig lisa i dag.

Han gjorde blott en försmädlig min, som undgick frun.

--Men vad tror du Richard säger om det? återtog hon.

--Vem frågar efter sådana griller, tror du. En studentpojke... puh! ... han hinner bli kär ett halvt tjug gånger innan han får så han kan gifta sig.

--Men kära du, vad se de på tösen? Jag går så långt att hon är riktigt ful.

--Ful kan man väl aldrig kalla henne och dessutom har hon tycke med sig-- den där friskheten, ser du. Det är som vacker vinterfrukt.

--Sådana påhitt! Men jag undrar vad hon finner på däruppe. Inte kunde hon gå och lägga sig så här dags, jag har rätt lust att se efter.

Frun gick, och det dröjde ej länge innan hon återkom.

--Hon gråter så förskräckligt, så jag kan inte få ett ord ur henne, men ligger, det gör hon då.

Frun satte lampan, som hon höll i handen, ifrån sig på ett bord.

--Det är alldeles okristligt att så taga vid sig för en småsak, återtog hon.

Det fanns sorger, som fru Berg kunde förstå, men det fanns också sådana, som lågo utom hennes horisont. Till de förra hörde sjukdomar och dödsfall inom familjen, liksom tjuvar, eldsvåda eller en vidbränd stek. Men en sorg som Selmas var henne absolut ofattlig.

--Jag tror att jag skall gå upp och tala med henne, sade kyrkoherden tvekande.

Det gjorde honom så ont nu. Selma grät. Hans raska, duktiga Selma!

--Jag går med, sade frun med glad beslutsamhet. Hon väntade sig ett litet sensationsstycke.

--Nej, bli du här, jag går helst ensam, svarade kyrkoherden. Det fanns en antipati mellan Selma och fastern, vilken gjorde flickan halsstarrig.

Han tog lampan och gick upp till den lilla vindskammaren, stökade litet vid bordet och såg så bort åt soffan. Selma hade vänt sig mot väggen och

dragit täcket över huvudet. Hon ämnade synbarligen inbilla honom att hon sov. Han gick fram och lade sin hand på hennes skuldra. Hon skälvde under återhållna snyftningar, men det hördes icke ett ljud.

Han kände sig rörd just därav, att hon sökte behärska Sig.

--Barn, sade han, du förstår inte att jag vill dig vål.

Det var för mycket. Hans vänlighet gjorde det endast svårare, och han hörde en halvkvävd snyftning.

--Gråt ut, sade han, det skall lätta.

Hon bet troligtvis i täcket, ty hon blev stilla och tyst med ens.

--Det känns tungt nu, sade han sakta, det gör så alltid, när våra illusioner ramla. Tror du icke att jag känt det, även jag? Men ju nykrare vi lär oss att se på livet, dess bättre för oss.

--Jag försöker att göra det, kom det avbrutet och tonlöst.

--Det vet jag. Jag vet, att du vill vara förståndig. Men ännu har du mycket att lära. Och tro mig, den som med ödmjukt sinne säger: Herre, ske din vilja, han vandrar sin värld lättast igenom. Kom ihåg, att det är han som styr och att du är i hans hand.

--Jag kan vara lika olycklig för det.

--Det är ogudaktiga ord.

--Jag menar, att han styr för oss alla, kom det under täcket, han styr för de allra olyckligaste med, även för dem som aldrig vetat av annat än sorg och elände. Så det är ingen tröst.

--Barn, vad är det för ord! sade han strängt.

--Jo, det hindrar ju inte att jag skall kunna känna det värre ju längre jag lever. Varför inte jag så väl som alla andra?

--Vi måste taga vår tillflykt till honom i bönen.

Dessa milt framsagda ord stredo på ett besynnerligt sätt mot hela hans person; mot den stela, sirliga hållningen; mot det glatta, känslösa ansiktet och mot hans självbelåtna leende då han uttalade dem.

--Jag har bett, kom det tämligen vresigt.

--Men du har gjort det kortsynt och otåligt. Kanske väntar dig en glädje, som du aldrig drömt om.

--Jo vackert! snyftade det otroget under täcket.

Han kunde icke återhålla ett leende, ty han ägde en viss

humor: den var det mildrande draget i hans karaktär. I

Den lilla dispyten tycktes ha gjort henne gott, fast hans tröstegrunder lämnat henne oberörd. Snyftningarna kommo endast som dyningar efter en storm.

--Som tröst hade jag tänkt bereda dig en liten överraskning, sade han med ett slugt leende, är du inte nyfiken?

En långdragen snyftning var hennes enda svar.

--Du är ju annars så glad åt pengar, se här.

Han väntade att få se ett par förgråtna ögon titta fram, men täcket låg orörligt.

--Nu behöver jag inga pengar.

--Men en hundrakronesedel...

Meningen hann ej fullbordas förrän hon satt upp i sängen, blinkande mot ljuset med sina rödkantade ögon.

Det låg verkligen en sedel på täcket.

--Ja, vad skall jag nu med den! utbrast hon och lutade pannan mot väggen.

--Det måste du naturligtvis själv fundera ut.

--Skall jag få göra med den vad jag vill?

--Förstås.

Hon vände sig icke om, men det märktes tydligt att fästningen ämnade kapitulera.

--Skall jag inte alls göra reda för den?

--Nej.

Han betraktade med ett leende den vita natttröjryggen och en gul fläta, som lik en lejonsvans hängde ned däröver. Ännu betänkte hon sig. Måhända misstänkte hon en snara. Han nästan tyckte om henne för det.

--Om du så kastade den på vägen, skulle jag inte bry mig om det, återtog han, jag ville bara visa dig att jag inte vill vara snål och hård.

Det kom något av naturlig vekhet i hans röst.

--Vet faster om det?

Hon vände sig om och såg på sned över sin axel.

--Nej.

Han kunde knappt låta bli att skratta. Hon var försiktig som en bondadvokat.

--Jaså, sade hon och vände sig rätt på soffan, ja, nog vill jag gärna ha pengarna, men inte kan jag bli glad genast för det så är det det farbror menar så...

Nu skrattade han verkligen.

Hon såg på honom helt allvarsamt, något förnärad.

--Du behöver bara säga: tack farbror, sade han, det är allt vad jag begär.

--Ja, tack skall farbror ha, men det är ju rysligt mycket pengar. Hon räckte honom slappt sin ena hand och affären var uppgjord.

--Du kommer nog att handskas med mer än det i dina dar; du tycks ha födgeni.

--Ja, det tror jag då visst, sade hon med övertygelse, ty utan det blir det strunt med alltihop, det har jag sagt pappa så många gånger. Men han har kört alldeles för galet fast, han kan aldrig komma loss igen.

--God natt med dig, mitt barn, sade kyrkoherden i det han tog henne med båda händerna om det burriga huvudet och kysste henne. Därefter vände han sig för att gå.

Då kom det med ens över henne en vidskeplig fasa. Hon såg på sedeln; den största summa hon någonsin ägt. Var det icke blodspenningar! Vad hade hon sålt? Någoting inom sig själv... Sin egen smärta--och för pengar!... Hon tänkte på Judas.

--Farbror! ropade hon, just som han ville taga lampan. Det lät nästan ångerfullt.

Då han såg sig om, sträckte hon båda armarna emot honom, som efter ett skydd, eller som för att bedja om tillgift för något.

Han gick fram till henne och satte sig på soffkanten.

--Håll av mig. Bara en liten, liten smula. Å--jag är så ledsen! Hon slog armarna kring hans hals.

Han satt kvar ett ögonblick och lät henne trycka sitt förgråtna ansikte mot prästrockens kläde. Men han kände ingen ånger, tog icke sedeln tillbaka. Han hade ju handlat ädelmodigt, frikostigt, och hans samvete var lugnt.

--Är det synd, är det synd? ropade hon lidelsefullt.

--Vad? Vilket?

--Pengarna, pengarna! att ta betalt.

--Hur kan du prata så? Jag ger dig dem gärna.

--Nej, det är inte synd, sade hon med ett djupt andetag, krampaktigt som en snyftning.

Så gick han.

3 När Selma följande morgon vaknade, kände hon sig tung och olustig. Fastern kom för att hämta henne till kyrkan, men hon var icke färdig, utan lovade komma efter. Hon fullbordade sin toalett i största hast och lade till sist hundrakronesedeln i uppslaget av sin klänningsärm, där hon fäste den med en nål.

Gudstjänsten hade redan börjat, då hon kom på kyrkbacken, och orgeln hördes dit ut. Hon skulle haft lust att sätta sig på en bänk för att njuta av det vackra höstvädret, men det kunde ju ej gå an. Vad här var friskt!... och så stilla. Daggen låg tjock över det tovigra gräset och gav det en blåskiftning, luften var sval och gjorde så gott på hennes brännande ögonlock. Det kändes en tyngd över bröstet och hon andades djupa, mödosamma drag, som för att avlyfta den.

Då hon kom i kyrkan, voro alla de främre stolraderna så fullsatta, att hon tog plats längst nere under läktaren, bakom en pelare. Stolen var kortare än de andra, och hon fick sitta där ensam. Det var det hon ville. Efter mycket besvär fick hon rätt på psalmversen, men hennes händer skälvde, och det ansträngde dem att hålla boken. Vad kunde det vara, som gjort henne så nervös? Var det musiken, eller gårdagens sinnesrörelse, eller kanske helt enkelt det, att hon icke ätit frukost? Hon lade boken ifrån sig och lutade sig ned i stolen, glad att ha fått en så undangömd plats.

Vad koralsången var märkvärdigt gripande i dag! Hon skulle haft lust att bedja, men det kunde hon icke, ty egentligen hade hon ingen religion. Om hon hade någon, så utmynnade den åtminstone i en sällsam paradox: jag tror icke på Gud, därför skall han straffa mig.

Just i dag kände hon det så levande, både det att hon icke trodde och det att han skulle straffa.

Så gick prästen på predikstolen. Från platsen, där hon satt, kunde hon icke se honom, och hans ord gjorde ett annat intryck än det vanliga. Rösten kom nu till sin fulla rätt, och den ägde en sällspord makt.

Annars försvagades dess verkan av ansiktsuttrycket, som bibehöll sin kyla, även då en rörelse tycktes andas genom tonfallet.

Stämman var ej stark och skulle genom forcering blivit skärande. Han talade därför lågt, liksom dämpat. Men intresset för vad han sade hölls vakert av denna mästerliga nyansering, som gav föredraget både styrka och omväxling, utan att han överskred sina röstmedel.

Det var över fjärde budet han predikade, och han gjorde en framställning av hur förbannelse och undergång blir deras lön, vilka sätta sig upp mot fader och moder; hur Herrens hand skall vila tungt över deras huvud, och hur jordisk lycka aldrig skall blomstra på deras väg. Det tycktes gömma sig någonting bakom själva hans ton, likt en hemlighetsfullt krossande dom, och hon genomilades av en rysning.

Hur förfärligt det måtte vara att framsläpa hela sitt liv under en sådan förbannelse -- att oåterkalleligen vara dömd till olycka!

Så länge hon hörde honom, måste hon tro; det gjorde hon alltid. Först efteråt kom tvivlet.

Det var så skumt därnere under läktaren, där hon satt bakom pelaren, liksom gömd för den övriga församlingen. Det kom en underlig ängslan över henne, som om död och dom vore för handen och hon en missdådare, som skulle fällas. Hon ägde ju detta stridiga sinne, som kunde sätta sig

upp emot fader och moder, om... Hon avslutade ej, ty nu veknade hans stämman.

Han erinrade om, att det icke finnes mer än ett enda budord, vid vars uppfyllelse Herren fäst löftet om jordisk sällhet. Och han uttalade det långsamt: "du skall länge leva på jorden, och dig skall väl gå". Det verkade som någonting helt nytt; det var icke längre den utnötta katekesläxan hon lärt sig från barndomen; det var någonting stort, härligt, som kom henne att draga ett befriande andetag.

Så gjorde han en paus.

Och sakta, liksom drömmande, kom utläggningen. Han talade om att lyckan kan äga ett djup, så att den uppväger en hel levnad, om också ej åren räknas så många; han åskådliggjorde hur föräldrarnas välsignelse bygger barnens bo, och han bredde ut denna välsignelse som den mjukaste matta över alla livets törnen.

Selma blev så vek till sinnes. Hon tyckte sig hava offrat allt för lydnaden, allt vad hon älskat och hoppats. Skulle han begära mera... mera...? Vad skulle hon ej vilja giva för en enda av dessa solglimtar, som räcka till att uppväga ett helt liv!

När sista psalmen sjungits till slut, måste hon dröja kvar ett ögonblick för att utplåna spåren av sin rörelse. Under tiden hade folkströmmen nått hennes stol och det blev nödvändigt att vänta tills trängseln avstannat.

Hon stödde sig mot pelaren och betraktade folket, som drog förbi. Där kom mor Möller med sin dotter. Den senare var utstyrd med tofsar och grannlåter på en dräkt så elegant som en stadsdams, fast hon bar duk på huvudet--en tjock silkesduk med kvarterslånga fransar -- och hon svassade framåt gången med en min, som tycktes säga: se på mig, se på mig! Modern gick bredvid, kråmade sig och snörpte på munnen, så att näsan såg ännu skarpare ut än annars. När hon kom mitt för Selmas stol, såg hon ditin, och hennes kritiska blick strök föraktfullt ned över den gamla

sommarkappan och stannade vid en handske, som kanske icke satt så väl som den borde. Selma böjde på huvudet till en hälsning, men hon låtsades ej se det.

Förolämpningen var påtaglig, och Selma blev blossande röd, "Gamla rivjärn!" tänkte hon på sitt kraftfulla pensionsspråk, och harmen sjöd inom henne.

Så glesnade leden något, och hon gick ut. Högre upp i gången såg hon Axel Möller, han skulle bli tvungen att gå förbi henne. Hon trängde sig fram så fort som möjligt, och då hon kom ut på kyrkogården, där folket skingrade sig, stannade hon vid en grav och inväntade sin faster, som stannat vid kyrkdörren för att tala med ett par bondgummor. Hon lade sin hand på gravens järnstaket för att få ett stöd, ty hon kände att hon darrade. Här måste han gå tätt förbi.

Han rodnade lätt och kom rakt emot henne.

--Jag går på banbanken klockan fyra, möt mig; jag har något att tala mer om, sade hon hastigt och vände sig därefter bort, som om de endast utbytt en hälsning. I detsamma kom fastern, och hon gick emot henne.

--Barn vad du är blek, sade denna, är du sjuk?

--Jag har tryckning över bröstet och ont i huvudet.

--Du, som annars är så frisk!

--Faster vet ju att jag har en släng av bleksjuka, svarade hon i likgiltig ton, men med ett sorgset leende, som var olikt hennes vanliga.

De gingo hem under tystnad.

Stämningen vid middagsbordet var tämligen tryckt. Selma, som annars antingen pratade eller genom sina påhitt och tilltag livade upp de andra, om hon än skördade en och annan tillrättavisning, var i dag helt tyst och stillsam, och målron hölls nästan uteslutande vid makt av kyrkoherden. Hans uppmärksamhet mot brorsdottern var också iögonenfallande: han behandlade henne fullkomligt som vuxen dam. Faster satt och såg på allt det där. Det retade henne.

Nu skulle man bara se vilken storartad fru den där flicksnärtan skulle bli! Ty att patron Kristerson var rik, det kunde nu icke betvivlas, och rikare skulle han väl bli med tiden, ty trots sin flegma var han en duktig lantbrukare, och den där herrgården han köpt ansågs vara en god affär. Naturligtvis skulle hon få allt vad hon pekade på--det får unga fruar alltid. Och må tro hon skulle snart lära sig att sätta näsan i vädret--det gör de så lätt--kanske skulle hon till och med komma åkande efter spannl!

Fru Berg kastade en vredgad sidoblick på Selma.

Hur kunde folk se någonting vackert på den tösen! Hon var ju ful som stryk. Och till och med hennes egen Richard... hade han inte varit så intresserad av henne! Visst skulle de tyckas gråla med varandra, men sanningen var ändå att han varken hörde eller såg någon annan än henne. Modersstoltheten kände sig ordentligt sårad av hans brist på smak. Han hade talat om hennes friskhet. Jo pytt! I dag såg hon minsann så blek och rödögd ut, som om hon suttit över i tio nätter; jo, jo, låt henne bara vara med några år, så skall nog friskheten fara sin kos. Och vilka stora händer!--Vad var det Berg pratat om i går? Man kunde ju alldeles må illa. Och sådana skulle få gå och gifta sig!... som inte ens kunde laga en ordentlig steksås. Men hon ville ej blanda sig i hela den affären. Berg skulle få göra som han ville, men man skulle få se att han ställde dem ihop till slut.

--Du ser riktigt eländig ut i dag, sade kyrkoherden till sin brorsdotter, du får taga dig en liten middagslur.

--Nej, jag går hellre ut och går, svarade Selma, jag känner mig död som en oktoberfluga, det är alltihop. Man får ruska upp sig.

--Ja, gör hur du kan, bara du inte går och hänger näsan så där. Det duger inte.

--A, det varar aldrig länge, svarade hon med en ansats till sin vanliga raskhet, jag bara spottar i nävarna och tar bättre fast.

--Men Selma då! utbröt fastern förebrående. Hon var glad att få någon anledning.

--Var lugn, faster, i dag kan jag inte, men kanske i morgon, svarade Selma skrattande och såg upp med sina ljusgrå ögon, som voro matta i färgen av gråt, men ännu hade skälmen kvar.

Farbrodern nickade uppmuntrande åt henne, till fruns stora förargelse.

Så snart de gamla gått till sin middagslur, gick Selma ut.

Hon tog vägen om grinden och vek in på järnvägsspåret. Gången var rask som vanligt, men det sorglösa ansiktsuttrycket hade lämnat rum för ett resignerat allvar. Rörelsen och friska luften gav henne emellertid färg.

Innan hon kommit halvvägs mot den andra överkörslin, såg hon den unge mannen komma gående. Hennes hjärta klappade hörbart; det skulle bli så

svårt att finna ord, men hennes beslut stod fast.

Då de nådde varandra, nickade hon flyktigt och gjorde helt om, så att de kommo att gå sida vid sida åt prästgården till. Så gingo de en stund. Hon letade efter ord till en inledning, och han kände sig brydd. Det var ju ett formligt möte hon stämt, och det var inte riktigt passande för en flicka, tyckte han. Det hade kommit henne att sjunka i hans tankar, han betraktade henne mera nyktert, och den forna överlägsenheten var försvunnen.

--Jag trodde mig om för mycket, började hon i dämpad ton, som förrådde någon rörelse, jag kan ej övertala farbror till att låta mig resa, och jag måste stanna kvar.

Hon teg ett ögonblick. Det kändes så trångt över bröstet, hon hostade ett tag för att göra rösten klar.

--Det är helt annat med oss, kvinnor, än mer er, män, sade hon med ett allvar som blev lillgammalt. Hos er anses det som en skyldighet att sträva efter oberoende, hos oss är det nästan ett fel, åtminstone så länge vi inte äro gamla mamseller. Jag trodde förut att allt berodde på pengar, men det gör det inte. Om jag också hade pengar, skulle jag ändå inte komma åstad nu. Jag hade tänkt lite på att försöka ändå, d.v.s. att resa olovandes och söka hjälp hos någon annan, men det skulle inte gå; jag inser det nu. Man skulle bara anse mig för en toka och skratta ut mig. Och dessutom... jag vet inte vad det kom över mig i kyrkan i dag ... det förefaller mig som skulle jag i så fall bli förföljd av olycka. Men mitt arbete!... tänk, att alltid, alltid skola misslyckas! Det skulle jag aldrig kunna uthärda. Då är det bättre att inte försöka.

Han gick tyst och hörde på. Var det detta hon ville säga! --Det var ändå ett märkvärdigt infall att vilja stämma möte med honom.

--Med er är det en annan sak, fortfor hon ivrigt, för er gäller inte allt det där. Ni skall ta mina pengar--jag har hundra kronor med mig, som äro

alldeles mina egna-- och så reser ni ut och skaffar er en plats, vad för någonting som helst, bara ni slår er fram på det.

--Det är omöjligt, svarade han nästan förskräckt. Inför denna yrvakna energi kände han sig som om han stode vid ett vatten och varje ögonblick kunde vänta att skuffas ut däri.

--Omöjligt? upprepade hon och fnös till, vad är det nu ni kommer med igen! Förut var det ju bara pengar.

--Mor vill ju inte. Vad ni själv sade om otur gäller väl för mig också.

--Har ni någonsin hört att lyckan svikit en karl, därför att han gått sin egen väg? Nej, skall någon ha otur, så blir det jag, var säker på det; jag känner det på mig.

--Men när inte ni själv, varför...?

--Just därför. Just därför att jag inte själv får bli vad jag vill, just därför kan jag inte lida att se också er gå här och bli ingenting. Förstår ni inte det?

--Och skulle jag taga emot edra...?

--Ja, vad vore det med det! Vad tror ni att jag bryr mig om pengar nu? För den skull kunde jag lika gärna slänga dem på gatan. Gör er inte samvete över det. Ni vet ju själv att ni kommit på orätt spår; slå om med ens.

--Men hur långt tror ni att man kommer med...

Hon spratt till och en brännande rodnad göt sig över hennes ansikte, ända ned på halsen. Summan var för liten. Det slog henne med ens. Hon hade icke tänkt på det förut; den hade synts henne så stor. Och nu greps hon av skammen över att ha gjort sig löjlig.

Farbror hade verkligen rätt i att jag är ett barn. Men jag skall inte bli det länge, tänkte hon. Det harmade henne så, att hon velat sjunka i jorden av blygsel. Hon sade icke ett ord och såg icke på honom, men började gå raskare. Han höll jämna steg vid sidan om henne, men visste icke vad han skulle hitta på att säga. Det var lika pinsamt för dem båda. Endast ett hade han klart för sig, och det var att han förorsakat henne smärta. Han brann av begär att gottgöra det.

--Ni kan väl tänka er hur tacksam...

--Om ni bara vill låta bli att tala om det, utbrast hon, det var ju så fånigt, alldeles urfånigt. Var det någonting att erbjuda! Men sådan är jag alltid.

--Och att tänka sig att ni för min skull...

--Tig! utropade hon bleknande, jag blir ursinnig av att höra det, och om ni nämner ett ord för någon...

Pupillerna växte i hennes ögon, så att de blevo nästan svarta, och hon hade stannat mitt framför honom.

--För allt i världen... jag menade bara... sade han urskuldande, och den böjda, smalaxlade gestalten tycktes sjunka ännu mer ihop.

--Nå, så tig med det, sade hon hårt, och så gingo de vidare.

--För er eller någon annan i samma läge, återtog han om en stund, det hade varit alldeles detsamma. Jag har ju sagt er, att sådan är jag.

De voro vid prästgårdens överkörsel.

--Här skiljas vi, sade hon.

Han teg. Det kändes så tungt, allt detta.

Selma steg upp på en av de stora stenar, som låg vid vägen, lade sin hand på grindstolpen och såg ut över landskapet. Det låg där så avmejat och ödsligt. Icke en mänsklig varelse så långt ögat kunde nå, men längst bort syntes skogen och bergåsen i blåa dimmiga konturer, och nedanför glimmade en vik av sjön. Hon omfattade det allt med en lång blick. Det såg ut som ett avsked.

--Här är vackert ändå, sade hon med en suck, jag skulle velat bli målare.

När hon sänkte blicken, varseblev hon en liten ärla, som sprang inne på en stubbåker, beständigt vippande med stjärten, som hon lyfte högt upp för att den ej skulle vara henne till hinder. Och så kilade hon i väg så fort de små benen orkade springa!

Selma var förtjust. Hon hade glömt herr Möller och hela världen. Hennes blickar följde fågelns rörelser, och hon log så att tandraden syntes och ögonen lyste. Själv stod hon där så full av sprittande liv, belyst av den sjunkande solen.

Och där nere sprang ärlan omkring med näpna små rörelser. Då och då stannade hon, gjorde en liten nick, fick rätt på någonting nytt att snappa upp, och så bar det av i ny riktning.

Slutligen såg Selma ned på sin kamrat. Han såg besvärad ut och petade bland stenarna med sin käpp.

--Adjö, sade hon hastigt och hoppade ned, lycka till.

Han hade stått i funderingar och spratt upp vid hennes ton. Det ljud någonting bittert och hånande i den. Grinden slog igen, och hon vandrade framåt vägen med sin vanliga själsvåldiga gång och händerna i kappfickorna.

Han stod kvar vid vägen och följde henne med ögonen, hon vek in om grinden till prästgårdens trädgård, och så såg han henne icke mer.

Själva solskenet tycktes mörkna genom den känsla av missräkning, som smög sig över honom, tillökt med något av självanklagelse. Hur hade han uppfattat henne... hur hade han uppfört sig... och vad allt borde han ej hava sagt! Vad hade ej dessa minuter kunnat innebära, om han vetat att begagna dem! Hur hade han icke kunnat bikta för henne allt vad han tänkte och kände! Hon skulle ha förstått honom.

Nu var tillfället borta och skulle kanske aldrig mera återkomma.

Hennes glada lynne hade en hemlighetsfull makt över honom, och han erfor det aldrig så livligt som var gång de skildes. Det kändes som om hon toge med sig något av hans inre jag, vilket smärtsamt måste lösryckas, och i dag var det värre än någonsin.

Han kastade sig ned på stenröset under träden. Det var som om hela världen vore död och han ensam levde kvar med sin ånger och saknad. Ty hon skulle aldrig komma igen, han kände det, och hans enda lisa var att ytterligare sarga, sig genom att i inbillningen draga upp konturerna till allt som kunnat vara och icke var. Han riktigt njöt av att pina sig med alla möjligheter och fördjupade sig i en bottenlös tomhet, under begäret att få känna den i hela dess utsträckning.

--Aldrig, aldrig! upprepade han, och för varje gång kändes det som om hjärtat ville brista. Kunde man icke dö av det... dö av det!

För hans sjuka fantasi framstod hon med ens som något oändligt avlägset och överjordiskt skönt.

Trumpen och modstulen kom Selma hem. Även hon kände tomhet, men den var av annat slag. Alla lediga stunder hade hon dittills fördrivit med att uppföra framtidsplaner och luftslott. Nu voro de alla kullkastade, och villrådig betraktade hon spillrorna. Varmed skulle livet utfyllas, vad fanns det att hoppas på, att sträva för? Och i allt detta låg skammen och brände--skammen att ha blottat sig, att ha gjort sig till narr, att ha blivit tillbakastött.

Hon gick till sin bestämda plats i matrumsfönstret, där hon brukade sitta och se ned på hönsen och duvorna. Det var hennes vanliga tidsfördriv, när hon var vid dåligt humör.

De gamla kommo in, nymornade, och man drack kaffe under tystnad. Sedan återtog Selma sin plats och fru Berg gick ut. Farbrodern stannade kvar och ställde sig vid det andra fönstret.

--Kristerson kommer hit i kväll, sade han, då får du taga dig ett parti med honom, det skall muntra upp dig.

--Jo jag tackar! Vi blir ju alltid ovänner, så gick det sist.

Hon sträckte hals för att kunna se på en blå durk, som bugade sig och snurrade runt nere på gården under ivrigt kurrande.

--Ja, utan det där gnabbet tror jag sannerligen inte att ni hade något nöje, anmärkte kyrkoherden med ett leende.

--Det kan nog hända, men man blir inte på långt när så ilsken på patronen som på Richard.--Kommer han inte hem förrän till Mårtensafton?

--Nej. Längtar du?

--Å--nej. Men jag trodde att han skulle komma hem till farbrors födelsedag.

Hon gjorde en missnöjd min, och det uppstod en stunds tystnad.

--Vad tycker du egentligen om Kristerson? frågade kyrkoherden efter en stund.

Hon dröjde ett ögonblick med svaret och stack huvudet utom fönstret för att se bättre. Den lågbente tuppen hade givit sig i slagsmål med den högbente. Hur skulle det spela av?

Hon drog in huvudet.

--Jo, han är rätt hygglig, men det är fasligt vad han är tjock.

--En ovanligt bra karl.

Hon såg ut på gården igen, högst intresserad av tuppfäktningen. Även farbrodern betraktade den, men intresselöst.

--Nej, farbror! Jag trodde då aldrig att där kunde vara så gott gry i den lilla, utbrast Selma beundrande.

--Varför inte? Små karlar...

Hon skrattade till.

--Ja, men små tuppar!

--Det är märkvärdigt vad du kan vara barnslig. Kyrkoherdens ton var en smula otålig.

Hon vände sig helt om och satte sig på stolen, så att hon såg honom rätt i ansiktet.

--Ja, det är jag, men jag skall lägga bort det nu. Om jag bara i världen kunde begripa vad jag skall bli.

Hon kunde icke motstå frestelsen att kasta en sidoblick ut på gården, och hon såg till sin förargelse, att segern avgjort lutade åt den stores sida.

--I fråga om den saken tror jag mig kunna ge dig ett gott råd, sade farbrodern.

--Kan du inte skilja dem åt! De klösa ju ut ögonen på varandra, ropade hon häftigt till en av pigorna, som gick över gården.

--Men barn! Är det inte möjligt att låta tupporna vara i fred så länge? Jag har verkligen någonting att tala med dig om, sade farbrodern otåligt, kom ned i mitt rum.

--Det behövs inte. Jag skall bara gå ifrån fönstret, så hjälper det.--Hon gick bort och satte sig på matbordet. --Vad var det så?

Han skulle önskat att hon intagit en mera passande ställning än att sitta där och dingla med benen, men så tänkte han att det inte var värt att bråka med småsaker nu.

--Det var om din framtid jag ville tala. Jag tycker inte du kan bli någonting bättre än hustru åt en bra karl.

--Ja, om man skulle gå och vänta på det så...

--Men du behöver inte gå och vänta. Kristerson har bett mig fråga om du vill bli hans hustru.

Hon höll inne med fötternas pendelrörelse och såg upp --spörjande, tämligen likgiltigt.

--Nä-ä, sade hon därpå och återtog svängningen. Det uppstod en kort paus. Så hoppade hon ned av bordet och gick fram till fönstret.

--Var det bara det farbror skulle säga? frågade hon och vände sig om.

--Bara?--Det viktigaste steg i livet...

--Ja, det förstås, medgav hon liberalt, ifall man gifter sig.

--Man bör väl åtminstone taga en sådan framställning i övervägande, om man annars vill betraktas som en klok människa.

Hon sjönk ned på stolen i halv förtvivlan och knäppte samman sina händer i knät.

--Men om jag kunde begripa vad han skulle med mig?

Kyrkoherden vände sig om och såg utom fönstret. Det for ett drag av löje över hans läppar.

--Han tycker naturligtvis om dig.

--Och farbror anser att jag borde ta honom?

--Du skulle åtminstone tänka på saken.

Hon började se fundersam ut. Hönorna upphävde ett samfällt skri, utan att hon bevärdigade dem med en blick.

--Vad skulle det bli till? Inte kunde jag sköta något hushåll !

--Det behöver du inte heller. Jag tror inte ens att Kristerson skulle ställa det i fråga.

Hon blev ännu mer fundersam.

--Jag undrar vad pappa skulle tycka.

--För honom vore det naturligtvis en utomordentligt stor glädje. Han har bekymmer nog för egen del, och Kristerson är en karl, som vem som helst kunde vilja ha till svärson.

--Tror farbror att pappa ville det?

--Det tror jag visst.

Hon teg en stund.

--Men att gifta sig med honom!... Vet farbror, det har respekt med sig.

--Varför det?

--Å,--han är så tjock, och så liknar han en rakad gris.

--Men barn!

--Ja, och så är han ju precis lika gammal med pappa.

--Än sen? Magnus är så ung, att han när som helst kan gå och skaffa dig en styvmor, och det vore så lagom trevligt för dig att då vara hemma. Bättre då att sätta benen under eget bord.

--Puh!--Pappa har minsann inte råd att gifta sig, utbrast hon skrattande, så att det är bara skrämskott.

Kyrkoherden teg. Man fick fara så varliga fram, ty hon var verkligen slugare än man kunde tro henne om. Han trummade i fönsterkarmen med likgiltig min. Det såg ut som ämnade han låta ämnet falla.

Denna gång var det hon som upptog det.

--Och så är jag så ung, jag kunde ju komma att tycka om någon annan, sade hon.

--Tycka om?... sedan man är gift!... det kunde väl aldrig komma i fråga, sade han långsamt och ogillande. Så vände han sig hastigt emot henne, som om han kommit att tänka på något nytt.--Det var sant... jag har sett dig och unga Möller promenera tillsammans ett par gånger--hur hänger det tillhoppa med den saken? Inte har du gått och blivit förtjust i honom?

Hon blev blossande röd.

--Jag! Förtjust...? Nej, inte ett dugg.

--Ja, jag bara tänkte så, efter du inte alls ville höra på det andra. Men i så fall skall jag säga dig, att det inte är värt att bygga på det, ty med tiden blir det nog ett par av Jöns Ols' Marie och honom. Du skall veta att Möllers äro folk som se efter penningar.

--Asch!--han kan gifta sig med vem han vill, så för den skull kunde jag gärna ta patronen.

Hon menade vad hon sade, men likväl sjöd harmen inom henne, och hon undrade om han tänkt på Jöns Ols' Marie, när han tillbakavisade hennes fattiga hundra kronor.

Rodnaden steg allt högre och högre, till hennes obeskrivliga förargelse, men kyrkoherden låtsades icke se det.

--I höst ämnar Kristerson flytta till den där herrgården han köpt; där skall vara mycket vackert, sade han.

--Det är rysligt så stiliga hästar han har, anmärkte hon.

Kyrkoherden teg. Det började verka, och nu ville han giva henne tid.

--När man är så rik som han, kan man ha vad man vill, yttrade han efter en stund.

--Är han verkligen så rik?

--För den saken går jag i borgen, svarade kyrkoherden.

Det blev en tystnad. Hon tänkte på en stor grå häst... eller kanske en alldeles svart. Och så en riddräkt med släp, som skulle bäras upp på armen... en liten damsadel, av den där nya lätta konstruktionen... naturligtvis också en betjäntpojke vid stigbygeln: när man är så rik kan man ha vad man vill.

Hon såg ned och lade med stor omsorg fina små veck på klänningens garnering.

--Tror farbror att han ville hålla ridhäst åt mig?

Frågan kom helt skyggt. Ett enda ord skulle kunna skrämma henne tillbaka. Med detta barn fick man köp slaga försiktigt som hin håle om en syndares själ.

--På en sådan gård har man ju stallet fullt av hästar, sade kyrkoherden vårdslöst.

Han kände farvattnet för väl, och hur käckt den lilla farkosten än i början höll upp mot vind, skulle det endast behövas ännu ett vindkast för att få den att falla av. Han visste det.

--Jag är så ung, sade hon. Det var den sista svaga protesten.

--Ja. Det är en sällsynt heder att få ett dylikt anbud redan vid dina år, och jag vet egentligen icke varmed du förtjänt den, svarade han med sitt finaste leende.

Det kittlade hennes fåfänga. Förlovad så ung... det skulle göra uppseende!

Hennes ansikte var blekt och hade endast två skarpa röda flammor, som från kinderna sträckte sig ned åt halsen och genom sin prägel av upprörda passioner vanställde det unga ansiktet. Hon såg på sin vänstra hand. Den som visste hur det skulle taga sig ut med förlovningsringen!... en tung, tjock ring av tjugu karats guld.

Vad min skulle nu mor Möller göra? I minnet återsåg hon hennes hånande blick, som i kyrkan strök över den frånvuxna kappan. Det blixtrade till i hennes ögon och hon såg upp.

--Jag ser bra fattig ut, sade hon och vände undersidan av sina klänningsärmar utåt för att visa hur slitna de voro, det vore allt förargligt om han skulle behöva klä upp mig.

--Jag skall giva dig allt vad du behöver; det gör jag gärna för min enda brorsdotter.

Han kände sig så glad över sin seger. Det var också med ovanlig hjärtlighet han öppnade sin famn.

Hon hoppade fram till honom, slog sina armar om hans hals och såg på honom med två ljusgrå ögon, som lyste av levnadslust. Det tjocka, yviga håret låg ned i pannan och hon log med de bjärtröda läpparna vid tanken på all den avund hon skulle uppväcka.

Med ens blev hon allvarsam.

--Tror du att han vill hålla av mig? sade hon. Det var hennes vana att begagna detta "du" som ett smekord.

--Jag är säker på det.

Det flög ett solskensleende över hennes ansikte och en ny tanke genom hennes oerfarna sinne. Nu var hon nästan vacker.

. . . Om han skulle hålla tillräckligt av henne. . . !

Där reste sig alla hennes gamla planer och luftslott.

Kyrkoherden strök smekande över hennes hår; han hade ingenting mer att säga.

4

Patron Kristersons far hade varit djurläkare, och hans praktik hade satt honom i stånd att spara ihop en liten förmögenhet åt sonen. Denna hade icke lust för boken, därför blev han lantbrukare. Han hade en seg ihärdighet, en viss portion affärsslughet samt dristighet och tur för resten.

Fadern behövde vara snål för att kunna skrapa ihop förmögenheten. Sonen fick därigenom känna trycket av knappa omständigheter och lärde sig uppskatta penningen, emedan han fick sakna den. Gubbens förmaningar föllo därför i god jord och togo växt i en enda strävan: penningen. Ty den var ju nyckeln till allt det andra.

Patrons ungdomsår hade förflutit under rastlös verksamhet. På hästhandel, brännvin och slaktoxor hade han kommit sig upp i världen, men hade nu för länge sedan slutat upp både med hästkommersen och bränneriaffären, ty rörelsekapitalet var mer än tillräckligt, och han var en duglig jordbrukare.

På giftermål hade han ofta tänkt, men han hade föresatt sig att hundra tusen kronor skulle vara det minsta hans utkorade finge föra med i boet, och då han just icke var någon skönhet, med sitt rödglänsande ansikte och sina små plirögon, så hade arvtagerskorna strukit hans näsa förbi. Men han hade aldrig känt någon hjärtesorg för det. Det var ju bra som det var. I den strävsammaste tiden hade han rätt sig själv, och nu--då han kunde taga sig goda dagar--saknade han ännu mindre en hustru. Vad de hundra tusen beträffar, brydde han sig icke om dem längre.

Någon egentlig skolunderbyggnad hade han aldrig fått, ty när han icke ville gå studievägen, ansåg fadern det överflödigt att kasta ut pengar på någon undervisning. Men han hade läst en hel del romaner och följetongslitteratur samt följde i sitt "Allehanda" med dagens händelser, varför han hade ord för att vara en av ortens mera bildade lantbrukare. I kamratkretsen var han grovkornig, i damsällskap den personifierade belevnheten, och när han läste, fordrade han absolut "en poetisk uppfattning av livet", d.v.s. mycken kärlek, kvinnlig "ljuvhet" (han älskade ordet), smäktande misser i vita klänningar, förfärliga bovar, ett och annat mord för att göra det hela "spännande", samt--naturligtvis--ett par giftermål i slutet, ty dygden fordrar ju sin belöning, om det annars finns moral i boken.

Engelska romaner tyckte han bäst om, helst sådana som voro skrivna av damer. De franska avskydde han för deras osedlighets skull. Det talade han gärna om i damsällskap; det gjorde så god verkan.

Ibland, när han låg på sin soffa och läste, kunde det hända att han fann boken så rörande, att han måste torka sig i ögonen ett tag. Han bekräftade det efteråt som bevis på sitt varma hjärta, och med en klipsk ryckning i ögonvrån brukade han då observera hur uppmärksamt somliga av damerna hörde

på, nästan smittade av hans rörelse. Ja, jo, penningen är en makt! Men det brådskade inte.

Så träffade han Selma.

Det var mot slutet av förra vintern. Kyrkoherden och han sutto i prästgårdens salong och språkade smått vid ett glas punsch. Man hade just tänd lamporna. Men ingen hade nämnt ett ord om att det fanns en ung flicka i huset, och han blev så överraskad när hon öppnade dörren och kom in, blossande röd och varm, med ett par skridskor vårdslöst kastade över armen, så att de skramlade för vart steg hon gick. Håret var hoptovat av värmen, klänningslivet draget i olag av den häftiga rörelsen, och hon måste blinka mot ljuset för att kunna se. Så kom hon fram i lampskenet och räckte honom handen med en slynaktig nigning, i det kyrkoherden presenterade henne med det skämtsamma tillägget, att hon kommit dit för att få en smula skick på sig, vilket nog kunde behövas.

Hon bara skrattade och syntes icke alls förlägen över att patronen så länge höll hennes hand, där alla pulsar bultade av värme och livskraft.

--Det var raskt, det var raskt, sade han och visste knappt vad han sade.

Men han log och hon log, och det var, som om han blivit yr i huvudet och ung på nytt. Och hennes kläder hade vinterns kalla luft in med sig, och hennes läppar lyste varma och röda. Han visste icke vad som kom åt honom; han kunde sprungit upp och tagit henne i famn, bara av glädje över att hon var så hurtig och ung.

Så gav han handen löst och mätte henne med en blick.

Hög var hon till växt, men breda axlar, långa armar och stora händer. Figuren var ej utvuxen; det fanns någonting halvfärdigt och omaka i hela den beniga, kraftfulla gestalten. Men det gjorde ingenting--ingenting--barn eller ej: hon måste bli hans!

Det var på detta patronen tänkte, medan han i sin bekväma vagn rullade framåt landsvägen, stadd på friarefärd.

Men hela tiden hade han visst icke varig enig med sig själv. Emellanåt hade han nyktrat till och betraktat det hela som ett infall, en nyck. Och då reste han till prästgården för att på stället övertyga sig om att hon var--vad alla människor sade--en ful flicka. Men varje gång han såg henne, upprepades samma historia. Han kunde nog kalla henne ful, men omöjligt ta ögonen ifrån henne. Det fanns ej en rörelse av denna kropp eller ett tonfall i denna röst, som icke förtjuste honom, det måtte nu kallas fult eller vackert. Vad tjänade det så till vad andra människor sade! Det fanns något i denna friska fulhet, som band honom starkare än all världens skönhet. Det var ingenting allmängiltigt, ingenting som han kunde peka på; det var endast det, att det var hon.

Han kunde icke tänka sig att hon skulle säga nej, ty han var så förälskad, att det föreföll honom som hade hon varit bestämd åt honom från begynnelsen, endast att han icke fått det klart för sig förrän nu.

Han höll revy med sitt förflutna, och han tyckte att Gud lett honom fram genom hundratals irrgångar, bara till detta enda; och allt som han kallade poesi, allt som han trängt tillbaka så länge "hundra tusen" var det väsentliga och det personliga intet, allt det vällde nu fram i en enda bred ström, icke längre med ursprunglighetens porlande friskhet, utan med det uppdämdas slammiga bubblor. Men han gladdes ändå däråt. Syntes det icke som om han själv bleve ung, därför att det var en ungdomens lidelse, som bröt alla dammar! Och denna illusion gjorde honom lycklig.

För ett tvivel om hennes lycka hade det aldrig funnits rum: han ville ju giva henne allt.

Då vagnen körde in på gården, vaknade han upp som ur en dröm. Det skymde starkt, och ljus syntes ur ett par fönster. Han undrade om hon själv skulle taga emot honom härute. Nej, det var kyrkoherden som stod där på trappan för att välkomna honom.

Sedan gästen hängt överrock och hatt i tamburen, bjöd värden honom in i sina enskilda rum. Där var varmt, och lampan var tänd.

Patronen kände ett lätt bryderi. Han gned sina händer med ett eget klatschande ljud och gick fram och tillbaka på gångmattan som för att värma sina fötter. Kyrkoherden granskade lampan och modererade lågan ett tag. Det såg ut som om båda ville vinna några sekunder, innan de började samtalet.

Patron Kristerson var stor och tjock. Hans figur gav genom sin präktiga hållning ett intryck av kraft, men ur ansiktet hade prägeln av vällevnad till den grad utplånat varje karakteristiskt drag, att det icke gav något intryck alls, utom möjligen av en mätt och belåten trygghet. Hela hans uppträdande tycktes säga: jag har gjort mitt och njuter av frukterna.

Kyrkoherden stod ännu vid sitt skrivbord. Den smala, vältecknade gestalten skymde helt bort lampan, men från sidorna strömmade ljuset fram, som vore det denna mörka kropp som utsände det.

--Nå? sade patronen.

Kyrkoherden vände sig om och stödde sig emot skrivbordet.

--Jo, allt går bra, men jag har först några ord att säga dig.--Han sköt glasögonen fastare upp på näsan, som han alltid gjorde när han hade något viktigare att andraga.

Patronen höll ett ögonblick inne med sin promenad och väntade.

--Det är din hushållerska... Kyrkoherden avbröt sig och hostade grannlaga.

--Det rangerar jag naturligtvis. Hon får flytta den tjugufjärde--jag sätter upp ett bageri åt henne.

--Inte i närheten? Kyrkoherden lyfte icke upp huvudet, men genom glasögonen for en snabb rannsakande blick.

--Å, nej bevars--ned åt Trelleborgshållet någonstans, jag vet inte var.--Patronen slog med handen för att tillkännagiva hur han önskade henne så långt bort som möjligt.

--Och inga äktenskapslöften eller dylikt?

--Inte ett tecken--kunde aldrig falla mig in.

--Nej, det är rätt, sade kyrkoherden belåtet, lyfte upp en av sina händer och betraktade dess naglar.

Så inträdde det en paus, under vilken patronen fortfor att gå fram och tillbaka. Kyrkoherdens förmåga att genom varsamhet i sitt eget sätt lägga dämpare över andras, gjorde att det sällan föll någon in att skynda på ett samtal, om han drog ut på det.

--Så är det en sak till, sade han, och rösten letade sig försiktigt fram, plockande upp ett ord här, ett annat ord där.--Jag vill bara varna dig. Ja, det vill säga... du får inte missförstå mig... men Selma är verkligen en ovanlig flicka, och man måste behandla henne på alldeles ett eget sätt. Du, med dina ungarlsvanor... ja, ja, jag vet nog att du är en fruntimmerskarl!... men alla fruntimmer äro inte lika, och en flicka sådan som Selma har nu sina egna ideer. Om du på något sätt stötte henne för huvudet... nå, nå, jag menar ju bara så helt oskyldigt!--så kunde det

hända att hon helt enkelt avskedade dig. Och gjorde hon det en gång, så skulle ingen makt i världen få henne att ändra sig.

--Ja, men vad i alla dar...! Patronen tvärstannade mitt på golvet och såg helt stridsfärdig ut.

--Ja, ja, ja! sade kyrkoherden på en gång otåligt och lugnande, i det han slog med handen för varje utrop.-- Men när det nu är på det viset, så har du ju ingenting annat att göra än antingen foga dig eller också cedera från början. Innan det varken lyst eller annat, kan ingen människa tvinga henne. Jag inser nog vilket gott parti hon gör, och det är just därför jag ogärna vill att det går över ända.

--Menar du att... Patronen såg sig villrådigt omkring, han hade så svårt att formulera sin fråga.

--Jag menar bara att en sådan flicka som Selma icke är lik de fruntimmer som du... hum... träffat. Hos ett sådant barnasinne är det någonting så skyggt--någonting, ja hur ska jag säga?--någonting så ömtåligt. Hon kan taga anstöt av det allra minsta, det som du aldrig skulle tro. Hon måste ha tid att vänja sig, och du får gå åt henne... ja, du får gå åt henne, som om det vore en fågel du skulle fånga.

De sista orden kommo raskt, helt olikt det andra, och kyrkoherden skrattade till därvid--kort och ljudlöst. Han fann liknelsen så övermåttan komisk, när han såg på den tjocke patronen.

--Men Herre Gud, kyssa henne måtte jag väl få lov! utropade fästmannen i ett utbrott av konsternerad förtvivlan.

--Ja-a. Men om du lyder mitt råd, så ska du inte ha för bråttom. Kyrkoherden tvang löjet tillbaka, men invärtes darrade han av skratt, och den breda, sammanpressade munnen såg ännu bredare ut med detta drag av sarkasm i mungiporna.

Det uppstod åter en tystnad, och patronen började sin vandring på nytt.

Vilka massa preludier! Och han, som drömt att hans kärlek skulle vara som ett triumftåg! Den jublande sällhetskänsla, till vilken han arbetat sig upp, sjönk långsamt tillhoppa, lik en flamma som dör.

--Man kan naturligtvis inte behöva att vänta länge med bröllopet, sade han, det finns ju ingenting att vänta på.

--Ingenting annat än lysning och brudklänning, svarade kyrkoherden och blev allvarsam. Så rätade han upp sig och bjöd sin gäst stiga upp till familjen.

Det var icke så utan, att patronens hjärta började klappa fortare; det hela hade en sådan anstrykning av högtidlighet.

Salongen var upplyst, men tom.

--Slå dig ned så länge; jag skall kalla på Selma, sade kyrkoherden.

Patronen gick bort till ett av borden och kastade sig i en stol. Det var så tyst i rummet och allting så ovanligt; hela huset tycktes försänkt i väntan liksom han själv.

Nu smällde det i en dörr däruppe, och där var det steg i trapporna! Så hörde han dem komma, dörren öppnades, och Selma steg in ensam. Kyrkoherden återvände till sina rum.

Patronen gick henne till mötes och tog hennes hand, den var kall och darrade lätt. Hon var icke lik sig. I den gamla frimodighetens ställe hade nu kommit en osäkerhet, som verkade pinsamt till och med på patronen.

--Selma, sade han blott. Det lät nästan avbedjande, ty själva blekheten i detta barnansikte blev till en förebråelse. Men han ville göra henne lycklig! Han ville.

Det låg som ett skuldmedvetande i hennes annars så fria blick, då hon såg upp i hans ansikte, men med sin hand i hans gick hon fram till bordet, där de togo plats mittemot varandra. Han såg att hon gjort toalett. Håret var nykammat, och hon hade sin bästa klänning--mörkblå, monterad med atlas.

--Jag har något att säga först, började hon med sin djupa alt, vilken vibrerade en smula. Jag har mycket att säga. Och sedan får ni själv avgöra.

Det spirade upp två högröda rosor på hennes kinder medan hon talade. På bordet stod en lampa, och den mattvita kupan tvingade skenet ned över hennes ansikte, så att de bestämda färgerna framstod bjärtare än eljest--denna lätt gulaktiga vithet mot läpparnas friska karmin.

Han fick sådan lust att kyssa henne med ens, men så kom han ihåg kyrkoherdens varning.

--Om jag sade att jag kände kärlek för er, så ljög jag, sade hon med tonen hos en skolpojke, som läser upp ett stycke ur en hjältedikt, vilket särskilt slagit an. Det var tydligt att hon läst över. Men om ni verkligen tycker om mig--och det tror jag ni gör--så skulle jag nog kunna hålla av er, visserligen icke som av min pappa, men kanske så där som jag nu håller av farbror eller min kusin Richard.

Patronen spratt upp ur sin hänsjunkna ställning.

--Jaså, håller du av honom?

--Naturligtvis. Jag har ju inte mer än den kusinen? Hon såg på honom, nästan förnärmad, och då var hon helt sig själv.

Det var icke särledes lovande--denna möjlighet att bli avhållen som en kusin, men...

--Det kommer sedan, det kommer sedan, försäkrade han.

--Nä-ä, svarade hon med mycken bestämdhet, det var just det jag ville säga, att det tror jag aldrig det gör.

Han smålog i medvetandet om att han visste så oändligt mer än hon.

--Jo det kommer, sade han, det kommer när vi blir gifta.

--Hå, det kan väl inte göra så stor skillnad, sade hon överlägset, var och en vet väl att förlovningstiden är den lyckligaste.

Han förstummades inför så mycken visdom. Hon talade med en säkerhet, som om hon varit förlovad minst ett dussin gånger.

--Selma har väl inte något annat tycke? sporde han försiktigt.

--Nä-ä, Gud bevars, jag har aldrig brukat vara eldfängd av mig. Hon ansåg sig ha en ofantligt lång tid att se tillbaka på.

--Nå, men i så fall, så...

--Ja, det är det jag också tänkt, inföll hon livligt, i den tro att hon förstått hans mening, det kan vara lika bra för det. Människor äro så fasligt olika, så. Somliga skola alltid gå och bli kära, hon drog ordet så långt som en bräkning, men så är där andra som bara kunna hålla av folk. Och det är rysligt stor skillnad på de två sakerna, skall jag säga. Hon gjorde en paus och såg frågande på honom för att utröna om han kunde följa med djupsinnigheten av hennes resonemang.

Han satt alltjämt upptagen av den där kyssen, som han inte kunde få ur tankarna, därför bara nickade han. Hon tog det som ett erkännande.

--Ja visst det, sade hon lättad, jag kan inte finna att det kan vara något härligt med det. Man kan inte se tråkigare varelser än kära människor, och jag har många gånger föresatt mig att det skulle då åtminstone bli osanning, att jag skulle bli lika sliskig som andra förlovade flickor.--Se jag hade ju egentligen tänkt att aldrig gifta mig, tillade hon förtroligare. Jag hade alltid trott att jag skulle taga mig fram på egen hand. Men så är det så många om och men så... Hade jag bara någon som ville hjälpa mig en smula! --För jag skulle allt gärna vilja bli något ändå.

Hon tittade förstulet på honom, för att se hur pass hågad han kunde vara att gå i denna snara.

Han satt och betraktade henne med ett dåsig uttryck i sina ögon, något liknande som när man riktigt steker sig framför ugnen och redan blivit för lat att gå därifrån. Så såg han åtminstone ut, tyckte hon: röd och blank i ansiktet och så med halvslutna ögonlock.

Hon hostade med någon skärpa, och tårar av förargelse stego i hennes ögon.

--Jag ville mycket hellre bli någonting än gifta mig! utropade hon, skrämmd av hans stereotypa leende.

--Vad vill du bli? sporde han, med makt slitande sig

upp ur sitt älskogsrus.

--Målare, svarade hon sakta, hjälp mig till det. Hon lutade sig framåt i det hon fattade hans händer och såg upp i hans ansikte. Denna käck natur hade ett sätt att vara smeksam när hon ville!

Han såg ned i dessa bedjande ögon, klara och skiftande som havsvattnet, när vinden står stilla och solen lyser. Var hon icke vacker!

--Du skall få göra allt, allt vad du vill, bara vi blir gifta, sade han i beslöjad ton.

--Allt? Hon såg på honom tveksamt och tvivlande.

--Allt, allt! Jag kommer aldrig att kunna neka dig något.

Han grep henne om huvudet och kysste henne, en enda gång hastigt och stormande.

Hon blev blodröd och reste sig, tog upp sin näsduk och gned sina läppar.

--Jaså, sade hon med förtrytelse, jaså! Mer kunde hon icke få fram.

Han for upp och hejdade henne, just som hon lade handen på låset för att gå.

--Jag skall låta bli, utropade han, ja, ta mig f-n ska jag icke låta bli!

Det lät så oppriktigt, att hon vände sig om. Men hon betraktade honom såsom ett okänt djur, vilket man misstänker för dåliga avsikter.

--Kom nu och sätt dig och låtsasom det aldrig hade hänt.

--Jo-o! Hon drog sursött på ordet och gjorde ännu en grimas.

--Seså, jag skall låta bli. När vi blir gifta, skall du få se att...

--Nej, det skall jag visst inte! avbröt hon retligt.

--Inte ska vi bråka om det nu. Kom.

Han såg helt vaken ut, som hon tyckte, och de återtog sina platser.

--Hur var det du sade? Det var ju om målning du talade?

--Ja.

Hon såg trumpet ned i sitt knä, i det hon sköt fram underläppen, som hon alltid gjorde när hon var missnöjd med något.

Nu var det att anstränga sig, om han ville återställa det goda förhållandet.

--Du får tid nog att måla sen du blir gift, du kommer att göra aldeles vad du själv vill.

Hon svarade icke, satt bara och slätade på sin klänning.

--Seså, vad är det nu att pysa för! sade han skämtsamt i det han tog hennes händer i sin ena och skakade dem, som för att väcka henne till liv igen.

Hon skrattade.

--Men det var så rysligt dumt av dig... att fara så där på en och kyssa en, rätt som man sitter och talar!

Detta "du" kom så otvunget, att det ljöd som musik i hans öra. Han skulle segra, han måste segra, kosta vad det ville!

--Nå, vad var det mer du skulle säga? frågade han med en godlynthet, som

var hans fördelaktigaste sida.

--A, det var massor! svarade hon och log med en skymt av självironi, du kan inte begripa hur många funderingar jag har.

--Låt mig höra.

Det hade kommit ett jämlikhetsförhållande mellan dem, som de båda funno förtjusande. Allt för detta lilla "du". Hon fann det så "festligt" att få begagna det som en smekning, när detta till hälften skyggt och hälften skälmskt smög sig över hennes läppar.

Kanhända tyckte hon att hon burit sig en smula dumt åt och ville nu gottgöra. Det var väl inte hela världen med den där kyssten, fast inte var den behaglig, inte! Men det hör ju till, när man är "förlovad".

--Nej, nu ska vi tala allvarsamt, sade hon och stötte honom på armbågen, ty nu syntes han alltför böjd att taga saken från den skämtsamma sidan: han såg så strålande ut.

--Ja, låt oss det, sade han.

--Och så är det allra första, att du alldeles inte känner mig.

--Men tillräckligt för att tycka om dig.

--Ja, det tror jag! Det händer ofta att man tycker om folk, därför att man känner dem för lite.--Hon hade en oändlig fond av visdom.

--Så kan jag alltid lära känna dig tids nog, sade han med torr komik.

--Puh! Nej, jag skall säga dig precis hurudan jag är, så slipper du att köpa katten i påsen. Vill du höra på?

--Jaha.

Hon satte sig till rätta, och medan hon talade nickade hon med huvudet och räknade på fingrarna, en efter en, med mycket eftertryck.

--Först så avskyr jag att laga mat, och det är ett stort fel.

--Hushållerska får jag för pengar; du slipper att laga mat.

--Så är jag häftig.

--Det lugnar sig med tiden.

--Men så är jag ett yrväder, och så är jag egensinnig, och så är jag en slarva, och så är jag näsvis, och så går jag ur och i folk med stora träskor. Och tror du mig inte, så fråga bara faster.

Han småskrattade och såg på henne. Hon var helt ivrig och höll ännu fast det sista finger hon lagt till räkningen, medan hon tänkte efter, om det fanns mera att draga fram.

--Och aldrig i världen kan jag bli kär i dig.

Det var slutet, och så spärrade hon ut sina fingrar till tecken att nu var det sagt.

--Vi får väl se, mumlade han.

--Nej, var nu klok! Jag säger dig ju att jag inte kan. Vill du ha mig ändå?

--I alla fall, i alla fall, mumlade han.

--Men då får du skylla dig själv. Kom inte sen och säg att jag lurat dig! Hon trusserade honom med blicken, som om han vore ett oefterrättligt barn, vilket jämt måste förhållas att vara förståndigt.

--Nej, nej. Men vi gifter oss snart.

--Ja, det får du tala med farbror om.

--Och nu är du min fästmö. Han räckte fram sin hand, och hon gav honom sin med ett högtidligt allvar.

Så sutto de tysta en stund; det var så mycket att tänka på. Hon bröt tystnaden.

--Vet du, jag tycker det är mycket bättre att du är så här äldre än jag--när jag rätt tänker på saken. Om du vore jämnårig med mig, skulle du inte vara stort klokare än jag, och så skulle det kännas lika otryggt som

att vara ensam. Och dessutom så... så skulle jag alltid vara rädd att du kunde glömma mig för andra flickor. Hon bet sig i underläppen och sag på honom med sin allra slugaste uppsyn.

--Nä-ä, det behöver du aldrig vara rädd för! svarade han smickrad.

Han hade glömt att lägga vikt vid hennes fatala lilla "om".

--Ja, och nu är det så mycket bättre, fortfar hon, för nu är du gammal och förståndig och liksom ett stöd för mig. Och fast det inte är någon som tror mig om det, så är det säkert att jag rysligt gärna vill vara förnuftig och inte ha så mycket hams för mig som så många flickor. Du må tro att man får nog se på det i pensionen!

--Du blir allt en liten bra hustru med tiden.

--Ja, vet du, jag känner att jag vill, sade hon trohjärtat. Jag skulle så gärna vilja vara snäll emot alla människor, men så ibland kommer de galna gamla upptågen för mig, och då kan jag inte styra mig, utan hittar på skälmstycken. Får jag då skam, så blir jag bara stygg; för det kan jag vara ibland, men--ser du--då tiger jag.

--Å, jag skulle aldrig kunna bli ond på dig, sade han hjärtligt.

--Skulle du inte? Ja, vet du, då kommer jag bestämt att hålla av dig. För hur det är, så känner man sig ibland så ensam, liksom om ingen brydde sig om en, och som om hela världen skulle gå lika bra om man fanns där eller inte --och det känns så tomt. Och så önskar man att det fanns någon som höll riktigt av en, mer än av alla andra människor. Inte för man är i släkt och så där utan riktigt för ens egen skull, och som man kunde säga allting för.--För nog är det tråkigt att gå där och tänka och tänka alltid och inte ha någon att säga det till, allt vad man tänker. Och vet du, att jag kan vara så ledsen ibland, att jag inte kan låta bli att gråta, fast jag inte vet varför, och jag längtar--jag längtar så rysligt.

Hon tvärstannade och såg betänksamt ned på klänningens garnering. Han lyfte upp hennes hand och kysste den.

Så drog hon sin stol intill hans, så att de kommo sida vid sida, och i det hon vände sig emot honom lutade hon sig fram och stödde armbågarna mot hans knä. Och så såg hon upp i hans ansikte. Han tog hennes händer i sina, och så sutto de en stund tysta.

--Du förstår att jag har pappa, sade hon, men han har ju alltid så välsignat mycket med sina affärer, och så är det ändå inte det. Kan du hålla av mig? Det var hon som gjorde denna fråga, inte han.

Men han besvarade hennes spørsmål genom att leende trycka hennes händer, och den förra åtrån vek småningom undan för en hemlighetsfull makt, för någonting smekande varmt, som när man sitter en kväll vid brasan, och ett par små parvlar--uppkrupna i ens knä--trygga sina huvud intill en för att riktigt i ro få njuta av tystnaden, mörkret och sin egen tillit. Det där hade patronen aldrig känt, aldrig tänkt sig ens, och fast det var något av denna känsla han erfor, så förstod han den icke.

Och därför kom det ett vemod i stämningen, ett ömmande gåtfullt vemod, som om båda känt att det var synd om någon, men vem... vem?

I detsamma öppnade kyrkoherden dörren. Han stannade ett ögonblick på tröskeln och betraktade gruppen.

Patronen satt i en högryggad stol och endast övre delen av nacken syntes över dess kant.

Selma var huvudfiguren. Likt en Rembrandtsdager föll lampskenet över det ljusa håret och profilens självsvåldiga linjer; allt det andra lämnades i skuggan. Men i själva hennes framåtböjda ställning och det sätt varpå hon kastat huvudet tillbaka låg ett hängivet uttryck, av vilket kyrkoherden

erfor ett stickande obehag som vid en elektrisk beröring.

För ett ögonblick kunde han icke värja sig emot känslan av förvändhet, och det slog honom med ens att det var ett annat huvud än Pål Kristensons, som borde ha skymtat därborta. Tanken på sonen flög blixtnabbt genom hans hjärna. Hur skulle det varit att se dem två sitta så där?

De stodo honom så nära, dessa två. För dem hade han planlagt och för dem var det han hoppades. Det var så naturligt att önska deras förening! Han kände en övergående svaghet. Men nej. En lång förlovning och äktenskap mellan kusiner--det var ej i hans smak, och så dåliga affärer... kanske... och skuld? Nej.

Han log åt sitt infall, torrt och sarkastiskt. Nej, fram skulle de i världen, både han och hon. Penningen är makt. Han--komministersonen, som svält och smilat sig genom sina examina--han visste det.

Så hostade han ett tag och gick fram.

--Är allting klart nu? sade han fryntligt.

--Ja, allt är klart, svarade fästmannen förnöjd.

--Gud välsigne dig, barn; jag tror att du skall bli en bra hustru, sade kyrkoherden.

Gripen av hans ton flög Selma upp och kastade sig om hans hals. Då hon tryckte sig intill honom, kände han en lång darrande suck. Det var hennes sista resignerade hälsning till arbetet för egen framtid, och han måste stålsätta sig däremot som mot ett samvetskval.

--Nu skall jag gå och underrätta min gumma, sade han, men jag misstänker starkt att hon redan har någon aning, ty jag har märkt att hon styr och ställer alldeles förtvivlat därnere i köket.

Men Selma höll ännu fast honom.

--Och så skall jag redan i kväll telegrafera till din far. Du kan tro att han blir glad. Han viskade det i hennes öra, sakta och smekande.

Så såg hon upp i hans ansikte; det var föryngrat av ett vänligt, belåtet leende.

När farbrodern kysste henne på pannan och med en uppmuntrande nick lämnade rummet, kände hon sig så nöjd med sig själv, som om hon utfört en god gärning. Och i översvallande glädje sprang hon fram till fästmannen, tog honom om armen och började gå bredvid honom, fram och tillbaka.

Det kändes så gott att så där småsjälvsvåldigt hänga sig fast vid hans arm och prata om allt möjligt, medan han hörde på med ett godmodigt intresse, som gjorde honom helt tillvinnande. Hennes självbedrägeri ljög fram en vrångbild, som i mycket liknade lyckan.

Plötsligt stannade patronen och såg på sin fästmö.

--Det kan vara en hel del saker du önskar dig, sade han, men om jag nu ger mig till att köpa allt möjligt, så är det inte säkert att jag träffar det rätta.

Hon såg upp till honom, glatt och bekymmerslöst, utan att rätt förstå hans

mening.

Vad patronen kände, när han såg in i hennes tillitsfulla ansikte, det översteg hans djärvaste förväntningar. Ty det var något helt nytt, något som han aldrig förr erfarit. Det var något likt tacksamhet. Och som det för honom endast fanns ett sätt att visa den, så tog han fram sin plånbok.

Hon stod och såg på med nyfiket intresse. Nu hade de inga hemligheter för varandra; tänk så roligt!

--Det är bäst att du själv köper vad du vill ha, sade han och bläddrade bland sedlarna. Där fanns en hel del, ty han hade redan på förhand gjort klart för sig att det "kostar" att vara förlovad. Se här--om du får trehundra kronor att börja med?

Hon höll ännu fast i hans arm, men drog sig så långt ifrån honom som hon kunde.

Han viftade med sedlarna till tecken att hon skulle taga dem.

--Jag menar naturligtvis endast till vad som helst, sade han, leende åt hennes min, fästmanspresenterna köper jag själv.

Hon skakade på huvudet och stack sin hand bakom ryggen, som om hon varit rädd för att röra vid sedlarna.

Han skrattade. Vad hon var barnslig ännu! Men han höll endast dess mer av henne för det.

--Vill du inte?

--Nej. Farbror ger mig nog vad jag behöver. Hon såg orubbligt allvarsam ut.

Han hade svårt att tillbakahålla skratter, men stoppade sina penningar tillbaka.

--Som du vill, sade han.

De återtog sin promenad, men hon var inte så munter som förut.

Strax därefter kom fru Berg in. Hon var röd av köksvärmen, kanske också av sinnesrörelse. Ögonen voro vassa, men hon log förbindligt då hon framsade lyckönskningarna. Det var tydligt att hon ansträngde sig för att vara älskvärd.

Man gick till bords. Fästmannen bredvid värdinnan, fästmön hos värden. Samtalet blev livligt, tack vare kyrkoherden, som var ovanligt munter. Han begärde vin, och pigan som passade upp betraktade Selma med en viss nyfikenhet. Därjämte betjänade hon henne med en aktningsfull uppmärksamhet, vilken ingalunda undgick föremålet. Det höjde feststämningen. Frun var ytterst artig, men såg ut som ett offerlamm. Hon kunde icke glömma det orättvisa i att detta barn "som varken visste ut eller in", skulle tillåtas att härska över tjänare och gods. Det kändes som en förnärmelse... Den nya tiden med sina jämlikhetsprinciper--Gud bevars--undras var det skall sluta!

Allt som icke föll henne i smaken brukade hon skriva på den nya tidens räkning; och det var mycket, ty hon led av kronisk magkatarr.

Man talade om att eklatera så snart ringar hunnit anskaffas.

--Och jag kastar in annonsen med detsamma, sade fästmannen.

--Men om jag får yttra min mening, sade frun med sin långdragna belevnhet, så ser det mycket finare ut med kort. Det där nymodiga...

--Men det är mera radikalt, vidhöll patronen.

--Jaha, vi annonserar, utlät sig Selma mycket avgörande. Det var med en viss skadeglädje: nu tordes inte faster tillrättavisa.

Fästmannen nickade tvärs över bordet. Han fann det i sin ordning, att hon höll med honom; det gav honom högre tanke om hennes förstånd.

--Annonserandet har en stor framtid för sig i alla avseenden, sade han, fru Berg skall få se att till och med giftermålsannonserna skola ta fart.

--A, aldrig på allvar, svarade frun.

--Varför inte? Jag anser det vara ett ganska praktiskt sätt.

--Det menar du väl aldrig? utropade Selma och såg nästan förskräckt ut.

--Jo, det menar jag visst. Varför inte det så väl som något annat?

Det var en underlig leda, som grep henne vid dessa ord. Det låg någonting rörande i dem, tyckte hon; men hon fann varken uttryck eller tanke för vad hon kände -- endast avsmak.

Det var som om detta påstående förnedrat henne själv --som om det innebure något, varöver hon måste blygas. Men hon kunde icke göra sig reda för vad.

--Det är orätt, sade hon hastigt.

--Nej, orätt kan det då aldrig bli, motsade fästmannen, när åktenskapet är lagligt, har ingen att göra med hur kontrahenterna blivit bekanta. Det är deras privataffär.

--Men att annonsera efter en hustru! Kan man veta på förhand att man skall hålla av en som man aldrig har sett?

--Det kan inte bestämmas på förhand; man får naturligtvis se sig för.

Selma svarade ingenting, men kastade en vädjande blick på farbrodern.

--Jag anser det inte lämpligt, men orätt kan det aldrig kallas, svarade denne.

--Men det är... det är, hon letade efter ett ord--det är otäckt.

--Jag går så långt, att jag tycker Selma har rätt, sade fru Berg.

Selma gav henne en tacksam blick, och kyrkoherden slog in på ett nytt samtalsämne. Det hade emellertid kommit en förstämning över henne; hon var vänlig, men glättigheten var borta.

Resten av kvällen gick trögt. Men patronen var i alla fall förtjust.

När han skulle resa, gick han in i kyrkoherdens rum, under förevändning att tända en cigarr. Kyrkoherden förstod att det var något han ville säga.

--Jag vill bara be dig om en sak, sade patronen, det är att få lämna de här penningarna, och om det är någonting Selma vill ha, så...

Patronen tog åter fram sina trehundra kronor. De riktigt brände honom. Han var så van att betala allting kontant, och detta var en hedersskuld, tyckte han.

--Jag har lovat henne att... Kyrkoherden hostade anspråkslöst.

--Ja, det nämnde hon, och ville alldeles inte ta emot något, men jag tänkte som så... Ja, du förstår att det skulle göra mig en sådan glädje. Hon behövde ju aldrig få veta det.

Kyrkoherden klappade honom på axeln.

--Jag förstår dig så väl, sade han och såg nästan rörd ut, var lugn för att barnet skall få allting hon vill.

Och så skildes de.

Förlovningstiden avlopp ej utan slitningar, och patronen själv kallade den "en sjudande ebb och flod", av vad anledning skulle varit svårt att gissa, ty kallsinnighet var väl det han rönste mest. Resultatet blev emellertid att han skyndade på bröllopet så mycket som möjligt.

Patronen skulle flytta till sina nya egendomar före giftermålet, på det att allt skulle vara i ordning till matmoderns emottagande. Fru Berg var den ledande principen i alla anordningar, och under sina gemensamma omsorger blevo hon och patronen de sötaste vänner, ty han hade en överdådigt stor merit, den att aldrig bry sig om vad en sak kostade, endast den tog sig bra ut och kom honom själv till godo.

Även Selma steg i den värda fruns ynnest, ty hon lät dem styra och ställa, och när de frågade henne vad hon tyckte, svarade hon alltid: "bra". Att detta svar hade mer av likgiltighet än bifall betydde föga. Men mer än en gång bad hon sin fästman att lösa hennes löfte. Hon ville ej bryta utan med hans samtycke, bunden som hon var av sina högtravande föreställningar om hederns fordringar och helgden av ett löfte.

Det fanns något hos henne av överspänd "ridderlighet", så kvinna hon var--eller kanske just därför.

Förhandlingarna slutade emellertid alltid så att hon endast ångrade att ha bedrivit denne Job i tålmod. Hans exempellösa foglighet inverkade mer än någonting annat. Och så kom det sig att hon så småningom blev lugnare till sinnes och mera förtroendefull. Ibland kunde hon till och med vara glad och smeksam. Då skulle patronen velat köpa hela världen åt henne.

Sista tiden innan bröllopet förflöt under ostörd sämja. Hon kände sig helt trygg: han kunde ju ledas med ett lillfinger.

I prästgården var det ett förskräckligt jäktande, och brölloppstillredelserna gävo ingen ro. Fru Berg var en av dessa husmödrar,

som icke försummade ett enda tillfälle att vända upp och ned på huset--och naturligtvis under idelig jämmer över den brådska de själva framkallat.

För kyrkoherderi, som älskade lugnet, var det en prövningens tid, men han höll sig på sina rum och gladdes åt sin seger.

Den tjugonde november skulle bröllopet stå. Det var fort, men man hade ju ingenting att vänta på. Man hade först tänkt att dröja tills bruden fyllt sjutton år, men då skulle bröllopet komma mitt i julstöket, och tre veckor me. eller mindre skulle göra så litet.

--Men det hörs bra fjantigt att vara sexton, sade hon själv.

Brudgummen hade talat något om "konfektbröllop" och att resa strax, men det ville icke fru Berg veta av. Det skulle vara ett hederligt bröllop, och en hel massa människor skulle bjudas tillhoppa. Kyrkoherden lät henne råda; det gjorde han alltid när det rörde saker vid vilka han ej själv lade vikt.

På morgonen den betydelsefulla dagen inspärrades Selma i ett av gästrummen, ty ingen skulle få se henne förrän vid akten. Det var fru Bergs uttryckliga påbud, och Selma fogade sig så mycket hellre därefter, som hon hade huvudet fullt av papiljotter, vilka pekade i alla riktningar och alls icke voro klädsamma.

Hennes arrest var ett stort rum med rankiga möbler och ett enda fönster.

Att börja med fann hon en förströelse i att ordna bruddräktens härligheter, vilka lågo utbredda på soffan. Men småningom blev det gammalt, och hon började längta efter befrielse.

Tack vare det lilla guldur hon fått av sin fästman, kunde hon åtminstone ha den trösten att se vad tiden led. Men hon föll i förtvivlan över den långsamhet med vilken den skred framåt.

Så for hon upp vid ljudet av en vagn. Det var gäster från stationen, säkert pappa-- kanske Richard också! Hon kunde ingenting se, ty fönstret vette åt trädgården.

Richard hade skrivit att han omöjligt kunde komma, och först på sin fars uttryckliga uppmaning hade han lovat det. Men tänk om han ändå blev borta! Det vore honom så likt--alltid på tvären.

Hon satte sig surmulet i position, med armbågarna på bordet och huvudet i händerna; det kändes helt knöligt av papiljotter. Om man skulle veckla upp en av dem för att se hur det kommer att taga sig ut? A nej, den skulle bara bli rak. Hennes kalla händer slöto sig hårt omkring pannan; det värkte därinne.

Vad det var besynnerligt med alla tankar! Det föreföll henne som rörde de sig över ett tunt skal, vilket nätt och jämnt kunde bära dem där de voro, men längre bort skulle brista. Hon ansträngde sig för att hålla dem samman, men de flögo hit och dit som skrämde får. Ack, om de velat hålla sig stilla--helt stilla. Det var det enda rätta. Ty nu kunde de icke gå händelserna i förväg en enda timme utan att råka in på det förbjudnas område. Detta var för henne vad man kallar "sinnets renhet"; det var huvudsumman av de grundsatser man givit henne till ledning genom livet, eller rättare till kullerstolen--ty längre sträckte de sig ej. Och hon skulle föraktat sig själv om hon i hemlighet sysslat med frågor, dem hon blygts för att uttala. Det var en sådan hederlig liten själ.

Hon skulle haft lust att läsa på brudvigseln nu, om det funnits en psalmbok, ty hon kunde den inte riktigt: man skrattade åt flickor, som lärde sig den. Det var liksom en skam. Men hon skulle svara tydligt och bra i alla fall.

Pål hade bett henne inte gråta. Hå, vad var det att gråta för! Det skulle ju vara en glädjedag. Hm. Den var så lagom glad, tyckte hon.

I gången därute hördes steg--bestämt var det Richards! Hon rusade till dörren och öppnade den på glänt. Bara så att hon kunde lyssna, inte så att hon syntes.

--Richard!

Det kom sakta och skyggt, men i röstens klang låg något av hennes glada förväntning. Han kunde ju säga henne ett ord, om de än icke finge se varandra. Det var en hel evighet sedan de råkades, och han hade icke ens gratulerat henne.

Men det följde intet svar, endast steg som avlägsnade sig.

--Richard!

Den här gången var det både missräkning och förebråelse.

Men stegen voro redan borta, och nu stängdes en dörr.

--Och ändå kunde jag slå mig i backen på, att det var han, knotade hon och gick tillbaka till sin plats. Ett ögonblick höll gråten på att sammansnöra hennes strupe, men så betvang hon den.

Äntligen kom "Karna sömmerska" in med middag på en bricka.

--Jag skall hälsa så gott ifrån allihop, sade hon.

--Är pappa där?

--Ja.

--Och Richard?

--Ja.

Karna förde toalettspegeln åt sidan och satte brickan på bordet.

--Stackars fröken, som skall sitta härinne!

--Usch ja! Jag tror jag leds ihjäl.

--Och fröken kan tro att vi ha brått. Salen är snart klädd nu, och den är så vacker så.

--A?

--Jo. Men kandidaten går omkring och glör, som om han ätit upp nådåret för räven.

--Varför det?

--Det vet jag inte.

--Är det ingen mer?

--Jo, en del främmande, som kommo med tåget.

Karna beredde sig att gå.

--Kära Karna, börja att klä mig i tid, så får jag åtminstone något att ta mig till.

--Så fort salen blir i ordning.

Och så gick Karna.

Sedan Selma slutat sin måltid började hon göra förberedelser till toaletten, för att åtminstone få tiden att gå. Det knackade på dörren.

--Vem där?

--Jag min älskling, svarade brudgummen.

--Du får inte komma!

--Nej, jag skall inte. Jag vill bara säga dig något.

Hon sprang till dörren och höll i låset för säkerhets skull.

--Vad ville du säga?

--Jag lämnar Karna en liten sak och önskar att du bär dess innehåll i dag.
Det är min brudgåva.

--Tack, tack. Undras vad det är.

--Vill du se?

--O ja!--lämna den in om dörren.

Det var som ett nödankare: något att fästa tanken vid. Hon gläntade på dörren så mycket hon ansåg nödigt och ställde sig själv vid sidan, för att icke synas. Han lämnade in ett litet etui, och så stängde han dörren.

Med en tryckning av fingret öppnade hon locket.

--Men, Pål, vad är det? ropade hon genom den stängda dörren.

--En brosch, svarade han skrattande.

--Nej, jag menar stenarna.

--Diamanter.

Det var det hon misstänkt, när hon såg dem gnistra emot sammetsbotten.

Det var därför hon fått sådan hjärtklappning.

--Riktiga diamanter?

--Ja, riktiga. ---A-h!

Hon sade inte mer än detsamma, men det låg så mycket i det, att han kände sig fullt belönad.

Hon satte sig borta vid fönstret och betraktade sin skatt. Än höll hon den i skuggan och än i dagern, för att se var den blixtrade mest. Och så provade hon den framför spegeln, än mot penjoarens linne, än bland papiljotterna i håret. A, det var förtjusande!

Innan hon visste ordet av, var sömmerskan där för att kläda henne.

--Se, Karna! ropade hon och sträckte emot henne, den skall jag ha på.

--Men, fröken, invände Karna med allvar, sådant ska man aldrig bära på sin bröllopsdag, för det bådar intet gott. Man ska bara ha myrten.

--Asch, jag har ju redan lovat min fästman det, sade Selma otåligt. Hon kände alls ingen håg att lägga ifrån sig sin nyaste leksak. Medan

sömmerskan vecklade ner håret, satt hon orörlig framför spegeln, och kinderna brunno med två röda flammor--som alltid, då hon var ivrig i något.

--Nu får frun komma och fästa kronan, sade Karna slutligen, i det hon granskade sitt mästerverk, den vita atlasklänningen, och drog dess släp utåt golvet, så långt det kunde bli. Selma stod stel och styv, hon vågade knappast röra sig i all denna ståt, men kände sig glad åt den ändå.

Fastern kom in i sällskap med några kvinnliga släktingar, alla i siden och bjäfs. Selma fick sätta sig ned, ty hon var längre än fru Berg, och så fick hon kronan fäst, helt inbäddad i sløjans bubblor. Fastern kysste henne på pannan och grät, tanterna tryckte hennes händer och gräto. Selma kände det som skulle de till att begrava henne, och gråten kväljde henne igen, trots det att hon fann det dumt.

Hon såg sig harmset omkring, medan hon stred mot sina tårar.

--Ska ni lipa, så behöver ni åtminstone inte komma hit in, sade hon häftigt. Hon hade ju lovat Pål att icke gråta.

Man lämnade henne ensam, och hon blev åter lugn. Det var sant: för sista gången ville hon se Selma Berg i ansiktet. Hon böjde sig fram emot spegeln och såg.

Var det verkligen hon? De glänsande lockarna, som föllo fram över hennes skuldror, kronan över det friserade pannhåret, och detta skira tyll, vilket omslöt henne som ett moln--allt var så nytt--så hänförande nytt!

Fadern kom för att hämta henne--upprörd så att han ej kunde tala.

--Var nu duktig, pappa, sade hon och lade sin hand i hans. Den skälvde våldsamt, och hon höll på att bli otålig igen. Vad var det för ett sätt? Hade alla sammansvurit sig för att göra henne till ett sjåp?

De gingo genom den mattbelagda gången, som var skum trots lampetterna på dess väggar. Icke ett steg hördes, icke ett ord sades, och den ängsliga skälvningen meddelade sig från faderns hand till hennes. Och det kom över henne med ens--allt som hon velat tränga tillbaka--en kvävande ovisshet, en oförklarlig ångest.

Var det till brudstol eller stupstock hon gick? O Gud!... --Jag tror icke på honom, därför skall han straffa mig.-- Där kom den igen, hennes gamla paradox! Var det straffet som nu skulle komma?

Svarta fläckar flögo hit och dit för hennes ögon, och en förrädisk matthet smög sig genom hennes lemmar.

Dubbeldörrarna slogos upp för dem, och de trädde in i salen, där ett bländande ljussken slog dem till mötes. Hon kände allas ögon riktade på sig och vågade ej lyfta sina egna. De svarta fläckar, som dansade framför dem, blevo allt större, och det kändes en underlig kyla kring hjärtgropen.

Med uppjudande av hela sin självbehärskning betvang hon läpparnas darning, och med blygsamt allvar ställde hon sig vid brudgummens sida framför altaret, där farbrodern med mässbok i hand stod beredd att för hela livet sammanbinda deras öden och nedkalla Guds välsignelse över detta äkta förbund.

Akten tog sin början, och damerna snyftade sakta i sina näsdukar, dock utan att för ett ögonblick lämna bruden ur sikte.

Och hon... hon hade icke en tanke för annat än dessa fladdrande svarta fläckar, som sade henne att en enda minuts förlängande av denna pinostund

skulle vara nog att låta henne falla avsvimmad på mattan. Klanglöst, men utan att stappla, upprepade hon den förestavade eden, och hela vigseln gick så oklanderligt, att det icke fanns så mycket som skymten av en anmärkning att göra--endast brudens förskräckande blekhet.

Och en brud utan tårar!... de äldre fruarna skakade sina huvuden.

Då Selma mottog lyckönskningarna, kunde hon knappt hålla sig upprätt, men hållningen var korrekt. Med den tryckande ängslan, som fallit över henne, hade det också kommit medvetenhet i hennes sätt. Självbevarelseinstinkten lärde henne att för dessa nyfikna dölja sitt sinnestillstånd. Hon glömde icke en stund hur släpet skulle föras, hur slöjan skulle falla, hur buketterna skulle hållas. Själva klangen i hennes stämma var avvägd, leendet var avsiktligt och dessa ögon med sin blyga tacksamhet--deras uttryck var så väl beräknat, som hade hon för hundrade gången godkänt det framför sin spegel.

Det kändes som om hon uppgått i en annans tillvaro, vilken var henne fullkomligt främmande. Hon rörde sig som i en dröm, dock med full behärskning och spända nerver.

Var hon fången bland fiender? Spejade deras blickar efter ett enda tecken till att hon led? A, aldrig, aldrig!... Och så log hon mot alla med detta fridsamma leende, som satte damerna i förtjusning över hur "söt" hon var. Men i hennes inre gnagde samma förfärande ovisshet.

/ Alla voro så vänliga, så vördnadsfulla, nästan medlidsamma. Alla utom patronen, som var strålande glad-- alla utom Richard, som tycktes ha blivit främmande för henne. Av kusinen, vännen, trätobrodern fanns icke mer ett spår. Han var en hövlig ung man, som svarade, då hon talade till honom: det var allt. Men det var också den droppe, som höll på att låta måttet rinna över.

Selma ställde sig ensam vid ett fönster och såg ut. Hon måste dra ett fritt andedrag eller förgås, tyckte hon.

Gardinerna voro icke nedfällda, ty gården vimlade av församlingsbor, som ville se hur prästen gjorde bröllop. Tjärblosser kastade ett fantastiskt sken över gestalterna, som rörde sig därnere.

Selma skuggade för händerna för att bättre kunna se. Vad var det? Jo riktigt... mor Möller! Det grep henne en vild glädje, och hennes hjärta bultade. Axel var däruppe, han hade blivit bjuden för Richards skull -- och nu modern med! Hon ställde sig så, att hon nödvändigt måste ådraga sig uppmärksamhet därnerifrån. I detsamma kom kyrkoherden fram till henne.

--Farbror, ska vi inte gå ner på expeditjonsrummet och visa oss för folket? sade hon hastigt, det är alldeles fullt ute, och här kunna de ingenting se.

--Det var just det jag ville bedja dig om, svarade kyrkoherden, som var en folkvänlig man.

Och ned gingo de, omgivna av unga damer med buketter och unga herrar med kandelabrar. Det var ett präktigt brudfölje. Selma höll sin man under armen och ställde sig mitt på golvet, i det hon med foten förde släpet rätt. Hon ville synas riktigt.

Folket hurrade.

Men brudens blick spejade efter ett enda ansikte--efter en spetsig näsa och två vassa ögon. Se där!... men borta i skuggan, så att hon knappast syntes. Över barnansiktet i brudslöjan gled ett fult gammalt leende, styggt och kallt.

Genom att frossa i mor Möllers avund glömde Selma sin ångest. Det kom ett tilltagset uttryck i hennes ögon, och hon gjorde en liten rörelse, ty hon

visste att då skulle diamanterna gnistra. Må tro det skar i de där ögonen!
Hon kunde knappt låta bli att skratt högt. Nu var hon rikare än mor
Möller, rikare än Jöns Ols Marie. Nu kunde de mäta henne med blicken, om
de ville. Och hon förde sitt glänsande atlassläp åt sidan, så att det
skulle synas hur långt det var.

Så vände hon sig om med hållningen hos en drottning, och man återvände
till festvåningen, medan folkets hurrarop ljödo utanför.

--Jag har sagt åt att de skall spaderas på dem, sade patronen. Han var
förtjust över den larmande hyllningen.

Supen var splendid, men tycktes aldrig vilja ta slut. Åt
minstone tyckte Selma så. Hon kunde icke äta
och kände sig som om hon skulle sjunka tillhoppa av trötthet.
Själsspänningen hade uttömt hennes krafter. Allt hade stormat tillhoppa,
och det hade varit för mycket till och med för denna kraftfulla fysik.

I ett hörn av salen stod Axel Möller och slök champinjonpastej, blek som
ett spöke.

Ju mer han drack, desto blekare blev han.

Selma hade sett hans glasögon glänsa emot sig hela kvällen, än ur en vrå
och än ur en annan. Men nu tycktes han ha glömt henne för sin pastej. Hon
brydde sig icke om vilket. Vad hon var trött, vad hon var trött! Om det
väl vore slut!

--Axel, nu låter du bli att dricka mer.

Richards sätt var alltid så där tvärhugget men i kväll var det värre än

vanligt.

--När man är på bröllop, skall man släcka törsten, svarade Axel med sin tunna röst och ett litet skratt.

--Du får ingen törst ha, återtog den andre, dessutom kan du vid det här laget ha hunnit släcka den mer än tillräckligt. Jag har hållit ögonen på dig.

--Jag har inte druckit mer än du, svarade Axel och ville skratta, men det blev en kort och ihålig hosta.

--Med din kropps-konstitution lät jag bli, jag med, sade kandidaten, men varför har du sadlat om? Du var ju absolutist.

--Saldat om! Vad menar du med det? För det att jag en enda gång...

--Seså, gör dig inte till. Jag vet mycket väl att du känner till bakvägen på Slätticke-krogen. Du ser att jag är väl underrättad.

Den andre ryckte till så häftigt, att Richard lugnande måste lägga sin hand på hans arm.

--När blev du min förmyndare?

--Jag är inte din förmyndare, men jag är läkare.

--Medikofilare!

--Det gör ingenting till saken, när jag bara förstår vad jag säger. Låt bli det där. Jag skulle inte talat om det i kväll, men jag reser redan i morgon, så att vi kommer inte att träffas.

--Bekymra dig inte.

--Men du gör som jag sagt?

Richard såg honom skarpt i ögonen, som veko åt sidan.

--Det gör alldeles detsamma, sade Axel i förändrad ton.

--Vilket gör detsamma?

--Allt.

--Vad är det för dumheter!

Nu klingade kyrkoherden i sitt glas, och samtalet avbröts.

Då skålen druckits, var Axel försvunnen. Richard sökte honom förgäves i alla rummen.

Sedan han väntat en halvtimmes tid, började han ånyo sina efterforskningar. Slutligen fann han honom nere i kapprummet, där han satt

ensam vid en lampa och skrev i sin annotationsbok.

--Men människa, varför sitter du här?

--Tror du inte att jag har bättre sällskap här än däruppe i sorlet? Tror du jag ville byta med någon av er ? Han kastade sig tillbaka mot stolsryggen och betraktade vännen med ett inspirerat leende. Glasögonen glänste mot lampan.

--Du är en ohjälplig fantast. Vad är det nu du har för dig igen? Det låg en viss förtvivlan i Richards ton.

--Se själv! Axel kastade boken på bordet bland en hop schalar.

Hans vän tog den med mulen min.

--Det finns människor, som äro skapade till att leva kort och rikt, sade Axel med en kastning på huvudet.

--Rikt? upprepade den andre, säg hellre vanvettigt. Det kommer sanningen närmare.

--Vi ska inte tvista om namnet.

--Såå--du skriver vers?

--Det ha bättre än jag gjort.

--Och gjort bättre än du--förmodligen.

--Därom får framtiden döma.

Richard svarade ej, utan vände sig om, som om han velat vädja till någon.

Så såg han i boken.

--Nej, du får inte läsa! ropade Axel plötsligt, for upp och ryckte den ifrån honom.

Deras ögon möttes en sekund, men in'tet ord växlades. Så gick Richard.

När han var borta, slog poeten upp sin bok igen och läste halvhögt vad han med många överkursningar skrivit:

"Får jag ej hata? Du fega släkte du kalla fromhet, din lära spar. Dig ödets stormar ej omilt väckte och deras makt du ej prövat har. Du tror dig varm, när din is kan tina och smälta trögt några tårar nedglödheta kval hava torkat mina och du ej anar, vad tyst jag led!

Du arme dåre, som tror och hoppas, när solen tittar ut molnen fram, kanske din lycka ej hinner knoppas förr'n ödet bryter dess späda stam. Jag trott--som du--och är nu förskjuten, jag vågat hoppas, och hopplös är... Min ungdom, härjad, min bana, bruten, blott skörd av törne och tistlar bär.

Ej himlens änglar min kosa leda, av mörka andar jag jagas fram: ett

redlöst skepp, som av vågor vreda i djupet slungas från skumhöljd kam. En fyrbåks sken nyss mitt öga mötte --vid denna åsyn blev faran lek-jag narrad var och på blindskär stötte: den klara stjärnan var blott ett svek.

Så vill jag hata den hand, som tände det sken som vilsnat min skumma stig!
Så vill jag trotsa den makt, som sände den här av själskval, som gripit mig!
Vad gör det mig om jag livet mister när blott en önskan jag ännu när-- att återse, innan hjärtat brister den falska stjärnan.--Hon är mig kär!"

Hans pulsar slogo och det brann i hans huvud. Ja, äran skulle komma--ändå, ty Sverige hade fått en ny Lidner; han kände det nu.

*

På annandagen skulle det först vara familjefrukost i prästgården, sedan supe med dans hos de nygifta.

På morgonen, då Selma vaknade, blev hon liggande en lång stund och bara tänkte.

Vintermorgonen kastade sin gråbleka dager genom gardinen, tung--lik en blick som ej mäktar lyfta ögonlocken. Hon såg bort åt brudräkten, som hängde över en stol nära fönstret. Slöjan låg där avdankad och skrynklig, kronan hade varit fuktig och lämnat fula grönaktiga fläckar efter sig. Nerevid hängde endast trasor, dammgrå och smutsiga efter golv och trappor.

Den var så lik hennes egen stämning.

Det var samma känsla som vid patronens ord, att annonsera efter hustru; endast med den skillnad, att den nu var mera bestämd--icke blott aning,

utan även tanke.

Rummet kändes kallt, och hon önskade att det funnits en brasa. Det skulle livat upp en smula.

Han hade sagt henne, att sådana äro människorna-- alla, alla. Och hon själv då? Det kom en känning av vämjelse i hennes sinne. I hela världen fanns ju ingenting av vad hon drömt om--ingenting! Lögn, lögn, alltihop! --barnsagor, som man narrades att tro på och tvingades att glömma.

Ett tåg av frågor kom svängande i sträck, och alla skriade om svar, rovgiriga som svultna gamar. Men var finna svar för dem alla? Först nu, då hon ägde rätt att tänka, först nu kunde hon se hur många de voro.

Och varför hade hon ej ägt denna rätt förrän nu?

Hon satte sig upp i sängen och strök håret från ansiktet med båda händerna. Det var icke flätat, utan hängde vilt som en lejonman; lockigt ännu, men trassligt och hoptovat i sin yppiga rikedom.

Hon såg sig omkring efter en klocka, men det fanns ingen i rummet. Så kastade hon en blick till den andra sängen. En flyktig blick, men en som det icke stod henne fritt att slita loss när hon ville.

Var det vid denne man hon vigdes i går? Hon tyckte att hon aldrig sett honom förr.

Selma stirrade på detta främmande ansikte, och hennes kropp skälvde; tänderna hackade mot varandra.

I går hade hon nästan tyckt att han såg bra ut. Hans väldiga figur passade i svart, och den ståtliga hållningen framhöll dräktens prägel av högtid. Hans uppträdande kunde ibland äga en anstrykning av förnämhet, och till detta hade i går kommit ett sådant uttryck av lycka, att det gav hela hans ansikte ett skimmer av ungdom och intelligens.

Men nu såg det kolossalt ut, detta huvud, där det vilade på den broderade kudden med koketta spetsar omkring. Och Selma fann denna Herkuleshals förfärande. Hon stirrade på dess starka senor, svällda ådror och fnarriga hud. Och så detta stora ansikte, som låg där så själlöst och grovt, utan annat tecken på liv än andedräkten, vilken för varje tag bubblade ut de tjocka läpparna, vars röda färg gick över i violett.

--Älska?... älska i nöd och lust. O Gud...

Först genom ett avlägset slammer med dörrar väcktes hon åter till medvetande om att det var hennes annandagsbröllop, att det skulle vara främmande och bråk också i dag, och att hon måste uthärda allas blickar, liksom i går.

Stegen närmade sig. Pigan kom för att elda. Skulle hon få se honom så?

Selma sträckte sig bort och skakade honom i armen.

--Vad står på, sade han vresigt och slog upp ögonen.

I detsamma kom pigan in.

Då vaknade han riktigt, och när han såg Selma, livades hans drag.

--God morgon, hustru, sade han muntert, och räckte fram sin stora hand.

Hon besvarade handslaget och log--för pigans skull. Med denna handling invigde hon första dagen av sitt äktenskapliga liv. Och så klädde hon sig i sin nya, eleganta morgondräkt, färdig att uppträda i sin värdighet som ung fru.

Allt så otadligt korrekt.

Frukosten var animerad och bruden munter. Den ende som tycktes vara vid dåligt humör var Richard. Efter måltidens slut skulle han resa. Det var honom "omöjligt" att dröja längre, och kyrkoherden hade icke lust att envisas.

Hans avsked var brådskande och kallt.

--Adjö, Selma, sade han, lycka till.

Icke en skymt av hjärtlighet. Ingenting.

Selma gick bort till ett av fönstren för att se medan han steg på vagnen. Det brände i hennes panna och klämde om strupen. Den som fått gråta... gråta...--så hejdlöst!...

Hon lutade pannan mot fönsterposten. Ingen kunde se hennes ansikte. Men Richard vände sig icke om--sysslade blott med resfilten. Inte en enda blick! Tvär hade han varit, men aldrig så; det var avsiktlig ovänlighet.

Så rullade vagnen bort. Han lyfte på hatten utan att se upp.

En arm lade sig kring Selmas skuldror. Det var farbrodern. Hon såg upp i hans ansikte. Var det möjligt!--stred också han emot tårar? Hon slog sina armar om hans hals och kysste honom. Begäret att trösta kom henne att glömma sin egen sorg. Och så strök hon uppmuntrande med handen över hans mörka, slätkammade hår, just som hon brukade göra med sin far, när han var ledsen.

Det var en skymt av grämelse som därvid smög sig i kyrkoherdens välbehärskade ansikte. Måhända behövde han i denna stund hennes vänlighet bättre än någon.

Men svagheten varade blott ett ögonblick.

Det dröjde ej länge förrän vagnarna körde fram. Man skulle i sällskap bege sig till de nygiftas hem, vilket låg tre mils väg därifrån, kyrkoherden hade rangerat det så, att släktingarna skulle följa dem dit, och så resa tillbaka på kvällen. Han ville icke att något avsked skulle komma i fråga förrän allt var förbi. Det kunde hända att Selma blev mycket upprörd -- hon var så oberäknelig -- och det önskade han inga onödiga vittnen till.

Då man stannade framför trappan till den stora tvåvåningsbyggnaden, sprang patronen ur vagnen och hjälpte Selma ned.

--Välkommen till ditt eget hem, sade han och kysste henne.

Hon tyckte att det klack till vid dessa ord. Allt var så nytt och så främmande. Själva stegen ljödo så underligt mot golvets blankslipade stenflisor. Det fanns intet i hela detta stora hus som var hennes eget.

Det var hans--hans alltihop! Hon kände sig som en snyltgäst, och när pigan
neg, tog henne i hand och sade: "God dag, frun", då skämdes hon
ordentligt. Vad rättighet hade hon här?

--Gå in barn, sade fru Berg, som nu också hunnit stiga av.

--Faster först, svarade Selma och trädde åt sidan.

--Jaså, ska du redan börja att vara värdinna, svarade fastern sursött. Hon
tog det för högfärd.

Selma rodnade och fick tårar i ögonen. Så kom fadern.

--Gud välsigne din ut- och din ingång, sade han med sin veka välljudande
stämma.

Hon tog honom om halsen med kamratlik otvungenhet och såg leende i hans
ansikte, där stämningar och uttryck växlade så snabbt som i ett barns.

Nu var hon glad igen. Han riktigt strålade ju vid all denna härlighet, och
han hade inte sett mer än det yttre ännu. Vad han skulle bli överraskad!

Hon drog honom in i tamburen, där de pälsade av sig.

Alla surrade och stimmade. Luften var råkall, och det var så gott att
komma in i värmen.

Så dracks det kaffe. Och så skulle allting visas och skärskådas. Vart man kom höjdes rop av beundran. Allt var så nytt, så komfortabelt och så vackert.

Patronen förde Selma genom kök och uthus, och allt tjänstefolket presenterades för den nya matmodern, som kände sig fasligt generad av deras nyfikna blickar, vilka tycktes upprepa hennes eget påstående, att "det är bråfjantigt att vara sexton år". Men hon ansträngde sig till

det yttersta för att bibehålla sin värdighet.

Hushållerskan var en äldre människa, som såg snäll ut och var nykommen i tjänsten. Selma blev bekant med henne genast, och nu tyckte hon att hon åtminstone hade någon, som hon kunde hålla sig till i sitt nya hem.

Då det blev tid att kläda sig, måste patronen själv påminna Selma om det. Hon gick omkring i rummen, hållande fadern om armen och glädjande sig åt hans förtjusning.

Ibland skrattade hon högt åt hans naivitet, då det var någon ny uppfinning, som han icke kunde begripa vad den skulle vara till.

--Ja, nu får jag gå och klä mig, sade hon och drog sin hand från hans arm, men nu är du så god och knyter din halsduk riktigt gentilt, och kommer inte och ser ut som en slarver. Hon knäppte sina händer tillhopa kring hans nacke, lade huvudet på sned och tittade på honom med sin skälmaktigaste min, som försökte att vara en smula sträng. Tro inte att jag kan ha tid att hjälpa dig i dag, tillade hon. Det var slutklämmen. Så såg hon på honom igen. Han var allt bra rar, hennes pappa!--vit i huvudet som en duva, fast föga över fyrtioalet.

Han bara småskrattade. Och så purrade hon om i hans hår ett tag innan hon sprang därifrån. Silkeslent var det och vågigt; det hade alltid varit

hennes förtjusning att regera med det håret.

Vad hon höll av detta gamla barn! Ännu vid dörren kastade hon en slängkyss åt honom.

Inne i sängkammaren stod hennes koffert, och hon fick bråttom att packa upp ur den. Det var allt bra roligt ändå! Hon skakade ut sina kjolar efter hand som hon tog upp dem. Och klänningen... den var allt stilig. Kunde man tänka sig en vackrare färg än detta matta blå, så mjukt att det riktigt gjorde gott i ögonen och så dessa trådar av silver, som skimrade igenom!

Och så lustigt det kändes när fötterna trampade så mjukt på mattorna och liksom sjönko ner i dem! Om hon bara kunde få för sig att det var hennes... hennes eget! Men det kunde hon inte. Att de här mattorna voro lika mycket hennes, som nöthårsmattorna därhemma i prästgården voro fasters. Därhemma? Det hade aldrig förr fallit henne in att det ligger någonting så gott och varmt i själva ordet, något som gör att man vill säga det mer än en gång och liksom vila på det, lägga örat riktigt till och lyssna, som efter klangen av en välkänd ton.

Men vad var där på Richard? Om han bara varit här i kväll! Hon skulle väl ändå kunnat muntra upp honom till slut.

Han brukade säga att hon aldrig såg så "mänsklig" ut som i blått. Brukade säga?--Hon skrattade till. Ja, han hade då inte sagt det mer än en gång, och det var den där dagen... ja, tänk så länge sen!... det var minsann den där sommaren, då han var och hälsade på hos henne och pappa. Det var strax efter han blivit student. Han var allt bra mycket trevligare då än på senare tiden.

Och under alla dessa funderingar styrde hon och ställde med sin toalett. När hon fått sina ljusblå skor på, och den långa underkjolen, svassade hon fram och tillbaka på golvet och såg över sin nakna axel ned på det garnerade släpet. Det var fasligt vad hon var fin!

Så kom mannen. Hon skrek till och slängde penjoaren över sig. Och så skrattade han åt henne och sade att det behövdes inte. Och så blev hon röd i ansiktet och skyndade sig att få klänningen på och komma ut i salongen. Där var spegeln bättre, sade hon.

En stund därefter började gästerna komma. Det blev ett ideligt presenterande, ty Selma kände icke många. Men alla voro så vänliga, att hon strax kände sig bekant med dem.

I synnerhet tyckte hon om en äldre fru, som--klädd i en tjock sidenklänning--kom seglande in i rummet med en arbetsväska på armen. Hon hade en sådan godmodig liten dubbelhaka, och ögonen sågo på en gång vänliga och skalkaktiga ut.

Patronen visade henne stor respekt, och Selma neg djupt.

--Å, det är syndigt, det är ju bara ett barn, sade hon skrattande och strök Selma över kinden, när mina flickor äro vid den åldern, få de gå med hårpiska och skolväska.

Selma kände stor lust att kasta sig om hennes hals för detta förståndiga yttrande, men måste nöja sig med att se smickrad ut. Nu var hon ju fru.

Det faller av sig själv, att Selma var festens medelpunkt.

Hon dansade så att hon kunnat störta, blodet for henne åt huvudet, och hjärtat bultade. Musiken, ljusen, artigheterna--allting bidrog till att göra henne så huvudyr som möjligt.

Patronen dansade också. Han såg riktigt bra ut, även i dag.

Selma stod och såg på honom medan hon vilade. Vad han förde förträffligt!
Hur var det möjligt för denna volym att föra sig med sådan lätthet?

Plötsligt spratt hon till. Hon kom att tänka på något. Vad var det för en
saga hennes gamla barnpiga brukade berätta?

Kung Lindorm var den ståtligaste herre, mäktig och rik. Vid bröllopet tog
han det löfte, att drottningen aldrig måtte gå in i hans kammare medan han
sov, ty då skulle det ske dem båda en stor olycka. Han var henne mycket
kär, och långt svårare ting skulle hon lovat, om han så begärt. Lyckligt
levde de med varandra, så länge drottningen höll sitt löfte.

Men en gång vart nyfikenheten henne övermäktig. Vid midnatt tog hon ett
ljus och smög sig till konungens sovkammare. Där såg hon honom ligga på
sängen, sammanringlad--ett fjälligt vidunder--och vid hans åsyn greps hon
av en så häftig förskräckelse, att fötterna med nöd ville bära henne
därifrån.

Nu var hennes nyfikenhet stillad.

Men aldrig kunde hon glömma den synen, och var gång kung Lindorm tryckte
hennes i sina armar, tyckte hon att han åter vart till det fjälliga
vidundet, så glidande kall, att hon vred och vändade sig under hans
famntag.

Så var deras kärlek död, och hur de än sörjde, kunde den aldrig väckas
till liv.

Selma ryste, som om en nattvind strukit genom rummet.

Men hon tyckte att hon kunde älskat kung Lindorm ännu mer--för det löfte han tagit.

Det blev tid till uppbrott. Gästerna sade god natt och rummen blevo tomma.

Patronen och Selma stodo bredvid varandra under den långa defileringen. Patronen var en smula upprymd.

--Vet du vad den tosingen Bergstrand sade till mig i går, när han bad god natt? frågade han.

--Nej.

Patronen böjde sig ned och viskade något i hennes öra; brast så i ett våldsamt skratt.

Selma blev blossande röd och bet sig i läppen. I går skulle hon icke ens ha förstått.

Nu var det ingen kvar mer än hennes far samt farbrodern och fastern. Selma gick fram till dem.

--Nu är det vår tur att säga farväl, började kyrkoherden i sin mest avmätta ton. Han avskydde scener och hoppades att genom sitt lugn kunna hålla Selmas rörelse tillbaka.

Till tårar syntes intet tecken, men hon föreföll upphetsad, grep honom

häftigt i armen och viskade:

--Jag vill hellre resa hem med er. A... farbror!

Hans ansikte blev ett åskmoln, och han drog henne bort till ett av fönstren, medan patronen borta i rummet kringklappade sin nyvunna väninna, fru Berg, som han hedrade med titeln "svärmamma!".

--Ett vill jag bara lägga dig på minnet, sade kyrkoherden i en snabb och lågmäld viskning, och det är, att, vad som än kommer att ske, och hur du än själv må uppfylla din ställning, ja, om du också genom oförstånd skulle göra den outhärdlig, så finns det efter denna dag intet hem för dig annat än din mans hus. Kom ihåg det. Jag talar både å egna och din fars vägnar.

Selma tyckte att någonting stelnade inom henne vid den isande kylan i hans ord. Och på samma gång var det upprörande som ett blodigt straff. Hela hennes själ skriade i hämndbegär.

Vad skulle hon icke velat ge för att i denna stund äga ett enda litet ord, som kunde borra sig in i hans själ och suga sig fast där, med sin eggvassa, harfina spiral!

Och att ha blottat sig så!... Att han nu alltid skulle veta vad hon känt i detta ögonblick... alltid ha ett övertag i medvetandet om hur svag hon varit!

Hon hade hållit ögonen sänkta medan han talade. Nu slog hon upp dem--långsamt, med ett segerglatt hån. Och hon lade sina händer på hans axlar, sakta--med en avmätt rörelse, lik en av hans egna. I detta ögonblick kunde man ej misstaga sig om frändskapen.

--Jag har många gånger undrat hur pass du höll av mig, sade hon, nu vet jag det. Tack för du gick i snaran.

Hon skrattade så att tänderna glänste fram. Det var den fräckaste osanning, som ännu vågat sig över hennes läppar, och hon sade den utan så mycket som en blinkning.

Endast näsvingarna skälvde, men det var i vrede.

--Kuggad--farbror--fångad! A, det hade jag aldrig trott.

Hon såg icke ond ut, skrattade blott med en klang av metall. Och hon gick ifrån honom med en känsla ungräven måste erfara första gången han fört en stövare på falskt spår.

Patronen stod ännu i fonden av rummet. Hon slog släpet åt sidan och lutade sig mot hans axel med mjuk inställsamhet.

--Har jag fällt en tår på min bröllopsdag; frestar det på att lämna alla; är du nöjd med mig? utropade hon och höjde sin hand. I åtbörden låg något av en backants exaltation.

--Jag tillber dig, viskade han tillbaka.

Från en karyatid, som--framspringande ur väggen-- uppbar tre tulpanformade lampor, föll ljusskenet ned över denna underliga grupp.

Silvertrådarna i det blekblå klänningstyget skimrade, och med sin briljanta hy, sina feberglänsande ögon var Selma nästan vacker:

intensiteten av det genom sinnesrörelser uppdrivna själslivet genomglödade för ögonblicket hela hennes varelse, så att den tycktes gå ut över sina gränser, höja sig över sig själv. Men denna minutlånga skönhet var en exotisk blomma, som slog ut på konst och ögonblickligen sjönk tillhoppa, lämnande sin frukt att mogna.

Det naiva barnet var försvunnet, ärligheten borta, och i dess plats stodo självpuppehållelsedrift och förställning;-- nu var kvinnan färdig.

Lärjungen hade gått förbi sin mästare.

6

Mer än två år hade förflutit. Det var vår. Icke så att träden stodo gröna, men så att skott och hjärtblad togo växt, och så att alla knoppar svällde.

Selma satt ensam vid sin mans skrivbord och summerade upp en sida i en räkenskapsbok. Hon hade en redig stil, ett gott räknehuvud och sinne för affärer. Därigenom hade hon småningom lyft sig upp till rangen av handsekreterare, och det hände som oftast att mannen låg på soffan och dikterade, medan hon satt vid bordet och skrev. Det var så bekvämt, och så tycktes det göra henne ett nöje.

Det var detta som gav deras liv en anstrykning av gemensamhet.

Detta äktenskap räknades för ett av de lyckligaste. Icke blott av deras umgängesvännar, utan--vad mer är--av deras tjänstefolk, som aldrig hörde ett ont ord växlas. Hon var vänlig emot honom, så mycket hennes stela sätt kunde medgiva, och han avgudade henne.

Deras rikedom tillväxte ständigt. Den skulle gjort det utan att de behövt röra ett finger.

Patronen var mycket borta. Det var en uppsjö av affärer, som aldrig sinade ut: sammanträden, revisioner, lantbruksmöten, järnvägsöverläggningar och bolagsstämmor i det oändliga. Han hade alltid haft anlag för att bli en goddagspilt, och nu kunde han följa sin böjelse. Ladufogden var en pålitlig karl, som aldrig lät någon försummelse komma sig till last, antingen husbonden var hemma eller borta. Och nu var det så, att patron Kristerson ansågs lika outhärlig i en kommitté som vid en festmiddag.

Första tiden efter sitt giftermål hade Selma kastat sig i ortens sällskapsliv med våldsam iver. Hennes toaletter voro extravaganta, hennes sätt uppsluppet. Hon var alltid tillhopa med unga flickor, skämtade och skrattade som de, samt var i dansen outröttligare än någon.

Å ena sidan var patronen stolt över sin unga hustru, som i sällskap riktigt koketterade med sin tillgivenhet för honom, men å andra sidan misstrodde han henne. Han visste ej själv varför, ty hon syntes icke särdeles intresserad av herrsällskap. Men så fort hon talade med en ung man, erfor han en pinsam oro, och skrattade hon, då tyckte han att det skar genom märm och ben, ty hemma skrattade hon sällan. Och så var det dansen... den dansen! Självtog han så många nummer på hennes program som det var möjligt utan att göra sig löjlig, ja ibland överskred han denna gräns så mycket, att sittande fruar och fröknar började småfnittra i vråarna. Selma kände det i luften och blygdes. Patronen märkte ingenting: han hade icke ögon och öron för annat än henne. Hon erbjöd sig att alldeles låta bli dans, men det motsatte han sig bestämt.--Gudbevars, det skulle ju se ut som om han vore en tyrann! Nej, hon skulle dansa och roa sig. Hon var ung.

På en bal vart det till en stor scen, vilken omtalades på hela orten--ett outtömligt glädje- och samtalsämne för "sittande rätten". Patronen hade lagt märke till att Selma under aftonens lopp dansat två danser med en ung löjtnant, som i patronens ögon såg oförskämt bra ut. Strax innan balens slut närmade sig löjtnanten ånyo; det var synbarligen hans polka. Men just som han bugade sig, störtade patronen fram, lade armen om sin hustrus liv och framflämtade ett ursinnigt:

--Jag dansar själv med min hustru.

Det var ohjälpligt komiskt.

Löjtnanten fann sig förnärad, patronen blev rå och Selma blygdes över sin man.

För henne kändes det obeskrivligt nedsättande, att han för främlingar blottat sin svaghet, men värst av allt var den kränkningen, att nödgas dela hans svartsjuka med en främmande karl, som var henne fullkomligt likgiltig, och för vilken hon själv var ett intet. Det var så vidrigt att höra denna balkavaljer stå och byta ord om och för henne, att det i hennes tycke blev till en skamfläck, som aldrig kunde utplånas. Ja, hon fick en oöverbärlig motvilja för själva den stackars löjtnanten, som förde hennes sak så ridderligt att hon önskade få se honom sjunka genom golvet.

Från den dagen var hon som en annan.

Redan för självbehärskad att låta sin harm mot mannen bryta ut i ord, lät hon ej ens temperaturen i sitt sätt undergå någon tvärare förändring, men patronen kunde ej undgå att märka hur den sjönk, långsamt och utan bot. Det gjorde honom förtvivlad. Han insåg att han begått en dumhet, och han brann av begär att gottgöra.

Ett regn av guld och presenter föll över Selma, men hon tog emot allt så vårdslöst likgiltigt, som om hon varit uppfödd med en skattkammare att ösa ur. Hon tackade honom alltid vänligt, men också med ett lugn, som om hon i tjugu år sett honom för sina fötter.

Han eggades därav.

Han tyckte att han aldrig kom längre än till frieriet med denna kvinna, som aldrig blev en grad varmare än hon var, och som föreföll dess mer frånvarande, ju häftigare han slöt henne till sig.

Hon kunde ha varit femtio år lika väl som sjutton.

Hennes håg för nöjen var försvunnen, och då hon för artighets skull måste vara på bjudningar, höll hon sig alltid till fruarna. Med sin uppmärksammaste min kunde hon timme efter timme sitta och höra på vidlyftiga beskrivningar om de alldagligaste småkrämpor, klagomål över slarviga pigor och förtroenden av små skvallerhistorier. "Märkvärdigt utvecklade" barn hörde till det bästa. Men för den, som varken hade Krämpor eller barn, kan allt det där bli enformigt i längden. Selma tyckte så--trots sin intresserade min--och hon drog sig ifrån samkvämen så mycket hon kunde. Man märkte det, blev stött och bjöd henne sällan.

Hon var glad åt det, så slapp hon att sitta där så "passande" och rak i förmaket, höra dansmusiken komma böljande, stötvis, och känna hur det ryckte i fötterna av lust att vara med, under det hon yttrade varje ord så lugnt och sakta, av fruktan att förråda hur hjärtat bultade i avund.

Då var det bättre att sitta hemma.

Det gjorde hon också. Patronen fick resa ensam. I början krusade han och beklagade att hon skulle vara utan sällskap så länge, men småningom blev det en vana. För henne var det solskensstunder. Hon kände sig så förunderligt fri och glad var gång vagnen rullade bort. Ibland kunde hon skrika och sjunga i de stora, tomma rummen, bara för glädjen att lyssna till sin egen omusikaliska röst och njuta av att nu fanns det ingen, ingen så nära, att den kunde höras--att hon var ensam, alldeles ensam! Ja, hon kunde dansa omkring på mattorna, häva sig på armarna i de höga dörrposterna och finna på tusen upptåg som det vildaste barn. Och så skrattade hon högt åt sig själv. Det var så jubeltokigt... Å!... Och som hon kunde längta ibland innan han reste!

Han hade sin värld och hon hade sin. Vad kunde de två ha att säga varandra!

Småningom blev detta liv så invant, att det gick som ett justerat ur.
Månad lades till månad utan förändring.

Två ting hade patronen skänkt sin hustru, för vilka hon blivit riktigt glad. Det ena var en ridhäst, det andra en ridbana. Sedan hon fått dessa, blevo de gymnastiska påhitten sällsynta, och det var med glupande intresse hon kastade sig över sin nya sport. Patronen lät henne till och med fara in till staden för att taga ridlektioner av en gammal gift ryttmästare, som han kände.

Selma ägde en exempellös ihärdighet, och snart var hennes mönstergilla ritt patronens stolthet. Han gav henne en unghäst, som hon själv fick rida in, och hon slukade varje in- och utländskt arbete i hästdressyr, som hon kunde komma över.

Sådant var hennes liv, och nu var hon nitton år.

Då hon skrivit sista siffran, lade hon boken ihop. Hon stödde hakan i händerna och såg ut i trädgården. I hela huset hördes icke ett ljud. Hon satt stilla och tänkte.

Ojämnheterna i hennes lynne hade satt sig. Hon var lugnare nu än förr. Men vad detta liv var enformigt! Hon tänkte framåt--en lång rad av år. Kanske hon kunde nå till sextio, sjuttio; hon var så stark.

Hon vämjdes vid att tänka sig till alla dessa år. Det var en känsla av både övermättnad och tomhet. Vad livet är fattigt och flackt och eländigt! Så helt annat än man föreställer sig så länge man är ung.

Ung? Var hon det då icke längre?

Hon höjde på ögonbrynen och antog en resignerad uppsyn.

Om det blott ville hända något! Det gjorde detsamma vad--om det så vore en olycka! Vad som helst, bara inte detta kvalmiga lugn.

Hon reste sig för att gå ned i stället.

I detsamma kom en av pigorna in och lämnade henne ett telegram. Hon trodde att det var till mannen. Det rörde väl någon affär. Men det var till henne själv. Hon vek upp det med ytterlig förvåning.

"Din far insjuknad i lunginflammation. Önskar se dig. Kom genast.

Richard. "

Det var det hela. Men det gick runt i hennes huvud.

Om han skulle dö!

Hon hade blivit dödsblek.

--Budet vill ha kvitto, sade pigan.

Selma skrev det som i en dröm. Och så blev hon ensam. Pigan kastade en lång, nyfiken blick på henne innan hon gick.

Men i det förtumlade huvudet fanns endast en tanke: Han skulle dö. Hon hade önskat sig en olycka, och nu skulle den komma. Gud--han, som straffar när man icke tror--han hade hört hennes bön och lät den gå i fullbordan. Det var hans hämnd.

Så vaknade hon upp ur sin bedövning. Hon måste ju resa. Det var hög tid, om hon skulle hinna till tåget.

Ett ögonblick stod hon stilla och tryckte sina sammanknäppta händer mot ansiktet. Därefter skyndade hon ned för att ge befallning om vagnen. På fem minuter packade hon sin koffert, och så återstod blott att skriva till mannen. Hon underrättade honom i största korthet om orsaken till resan samt lade telegrammet inuti brevet.

Så var allt klart, och det bar åstad.

Från faderns hem och till stationen var ej längre väg, än man kunde gå den på tjugu minuter. Men aldrig hade hon gått den så fort och aldrig hade den syntts henne så lång.

När hon kom fram, rusade hon uppför den ruckliga trätrappan och in i köket. Där stod den gamla pigan vid spiseln och laborerade med något. Selma ville fråga henne, men var så upprörd och andfådd, att hon ej kunde få fram ett ord.

Den gamla Mätta blev riktigt förskräckt.

--Jösses, frun, det är inte så farligt, sade hon och rev köksförklädet ifrån sig, lugna sig, frun lilla, det är inte så farligt. Och hon strök henne tröstande på axeln.

Selma bröt ut i en snyftning.

--Nej, nej, protesterade Mätta och började förvrida sitt gamla ansikte, gråt inte, kära frun. Jag ska springa in och säga till kandidaten.

--Nej, jag vill gå själv.

Selma gick genom raden av förfallna rum, vars dörrar slamrade slappt och förtorkat. Fadern bodde i andra ändan av huset, där han hade sin särskilda ingång, men Selma hade icke vågat gå den vägen när hon kom, ty hon hade en vidskeplig föreställning om, att hon kunde få se honom ligga död.

I den stora salen, som låg utanför hans rum, stod Richard ensam framför ugnen, där det flammade en brasa.

--A, Richard, Richard, sade Selma i det hon icke ens tänkte på att räcka honom handen, tror du han dör?

--Nej, det tror jag inte, men man kan aldrig vara säker.

Selma skakade i hela kroppen och tryckte näsduken mot ansiktet.

--Seså, tag nu av dig, sade kusinen och gick fram för att hjälpa henne av med kappan, som han hängde undan.

Hon kastade handskar och hatt på en stol och skyndade mot dörren.

--Nej, värm dig först ett tag, vädret är rått, sade kusinen.

--Jag kan inte vänta.

Han ställde sig för dörren.

--Du får inte gå in förr än du är lugn, sade han vresigt. Det fanns ingenting som han avskydde värre än tårar.

Hon svarade ej, men sökte komma förbi.

--När du blir lugn, upprepade han och sköt henne undan.

--Jag skall se honom! utbrast hon häftigt och ville tränga sig fram.

Då blev han ond.

--När du hör, att du inte får! utfor han i en väsende halvviskning, tog henne om armen och kastade henne tillbaka så våldsamt, att hon skulle ha fallit, om hon varit mindre vig. Men nu gav hon svikt som en vidja och följde med stöten. När han tog handen till sig, stod hon lika rank och rak.

Hon såg på honom, lugnare med ens. Hans ansikte var sammandraget i oresonlig vrede, och hettan hade stigit honom i pannan, vars ådror svällde. Då ljusnade hennes uttryck, och hon log med ett dämpat löje, som om hon återsett en gammal vän, men ej ville giva sig tillkänna. Så vände hon sig om helt sakta, alltjämt med detta leende-- gick bort till soffan och dröjde ett ögonblick i bortvänd ställning, medan hon tryckte näsduken mot sitt ansikte. Men där fanns icke längre några tårar. Det var endast en

glädje hon ville dölja.

Hon njöt av hans brutalitet.

Det var som om den givit tillbaka vad hon förlorat: de borrunna åren, det forna jag'et--allt!

Hon--den i hemmet allhärskande--den uttråkade, blaserade, hon, som med en smekning kunde köpa allt vad pengar förmå skänka, och som av omgivningen åtlyddes för kost och lön, hon stod nu och njöt av att bli åthutad som en hund; så stor är makten av det som är nytt. Men det var icke blott det nya, det var någonting ännu mer: det var också det gamla. Det var minnena, hågkomsten--det, som hon saknat så bittert--det var ungdomen, livet, friheten:--allt detta, som hon sålt för pengar, allt detta som icke ledes och beräknas, utan kommer av sig självt. Det var friskheten av att känna en annans vilja mot sin egen, icke med tvånget att böja sig, utan med friheten att brottas. Hon var varken den rika frun, som skulle åtlydas, därför att hon betalte, eller den unga kvinnan, som fick fordra, därför att hon kunde bevilja. Hon var helt enkelt kusinen, som måste underkasta sig eller strida för sin rätt --aldeles som förr i världen.

Hon kunde jublat högt--och ändå låg fadern sjuk därinne! Men hon kände sig trygg nu: Richard var ju där. Hennes egen gamle tvärvigg! Hon kunde gråtit i glädje. Det fanns icke rum för någon annan känsla.

Han stod och såg på henne.

Hon stödde sig med vänstra handen på soffans karm, så att kroppen fick en lutning och axeln höjde sig. Ryggen var lätt tillbakavängd, varigenom midjans vekhet föll än mer i ögonen, och den mörkbruna, tätt åtslutande polonäsen framhöll med sitt tjocka ylle höfternas fasta form. Det fanns i denna figur en linjernas renhet, som måste ådraga sig uppmärksamhet.

Den unge läkaren beundrade också, men endast som fackman. Han tänkte på hur sund och stark denna kvinnogestalt måste vara. Och han jämförde den, utan att göra sig reda därför, med andra sådana, som han sett, levande och döda--vilka alla i hans föreställning flöto samman till en enda blodfattig, försnörd typ.

--Du har alldeles rätt, sade hon lugnt i det hon vände sig om, jag skall inte gå in till pappa förrän du själv ger mig lov.

Den var alldeles frivillig denna underkastelse; det syntes tydligt att den gjorde henne ett nöje.

Hans ansikte klarnade plötsligt, han kom och satte sig hos henne i soffan.

--Du skall strax få gå in, sade han i annan ton, jag skall bara bereda farbror på att du är kommen.

Hon nickade blott, till tecken att det kunde så vara.

--Jag tyckte det var min skyldighet att underrätta dig, fast det inte ser så farligt ut, sade han, och dessutom skall farbror känna sig lugnare när du är här, bara det är så gott som medicin.

--Det är klart att du skulle underrätta mig, svarade hon. De voro alldeles i sin gamla ton.

Och nu först hade de tid att betrakta varandra medan de kallpratade.

Richard liknade sin far, men varje drag var mera utpräglat, och det som

hos fadern legat dolt, under prästens varsamhet, trädde här i öppen dag.
Det fanns något i hela hans utseende, som antydde oppositionsmannen.

Att han var ful, därom kunde icke finnas mer än en tanke. Detta ansikte kunde icke ens kallas tillvinnande, men det gav intrycket av en personlighet. När man sett det, glömde man det ej.

Pannan var bred; håret mörkt och kortklippt, krusigt och rakt uppstående. Ögonen sutto djupt och för nära tillhopa, varigenom blicken fick en viss skärpa; näsan var tunn och djärv; munnen stor, med smala, hoptryckta läppar. Då han ej talade, skyldes den av det korta helskägget, som--mjukt och krusigt--täckte halva ansiktet. Det var ett vackert skägg, och det klädde honom.

--Selma, du, jag skall säga dig något, sade han, rätt som det var.

--Vad då?

Han strävade att se liknöjd ut, men det ville icke lyckas; han log ändå, glatt som ett solsken. Hans buttra fysiologi hade en märkvärdig förmåga att klarna upp ända till oigenkännlighet.

--Jag är förlovad, sade han med en anstrykning av förlägenhet, men på samma gång skarpt betraktande henne, som för att se vad min hon skulle göra.

--Nej, är du det--Dick--är du det, utbrast hon i glad förvåning, är det någon som jag känner?

--Nej. Men här är hennes porträtt. Han tog fram ett fotografikort ur sin plånbok och räckte henne det.

Hon betraktade det länge under tystand.

--Varför blev du så glad för det? sade han och ville ta kortet igen.

--Nej, jag vill se mer på det, sade hon och sköt undan hans hand med armbågen.

--Nå, varför blev du så glad?

--Jo, om du är förlovad, så får du väl vänja dig av med att vara en sådan krubbebitare.

Han rodnade häftigt.

--Har jag varit en krubbebitare mot dig? sade han.

--Ja, alltid, svarade hon med stort sinneslugn, men din fästmö bör kunna få folk av dig, hon ser verkligen söt ut. Tack!

Hon lämnade porträttet tillbaka.

--En vacker blondin, sade han och såg jämförande på Selmas ofriserade lugg.

Hon gjorde en kastning med huvudet för att få den ur ögonen. Det var en vana, som hon behållit från sin flicktid. Han gav akt därpå och måste kväva ett leende.

--Vad heter hon? sporde Selma.

--Elvira Kruse.

--Hon är väl helt ung?

--Lika gammal med dig.

--Hon ser yngre ut på porträttet.

--I verkligheten också, men det kommer av att hon är så liten och klen.

--Har du varit länge bekant med henne?

--Ungefär lika länge som vi varit förlovade.

--Blev du då förtjust i henne strax?

--Ögonblickligen, svarade han med stolthet.

--Hur gick det till?

Han skrattade.

--Jo, det gick så till, att jag var marskalk på ett bröllopp. Hon var tärna, och urvalet skedde genom lotteri, som det gör vid så många tillfällen här i livet. Hon föll på min lott. Där har du historien.

--Fy!

--Nå, är inte det bra, så får jag väl försöka att berätta den på ett annat sätt, sade han med ett leende. Jag kom med mina olyckskamrater in i ett rum, där tärnorna stodo på rad och väntade. Jag såg ett burrigt gult hår, ljust som ditt, men inte så stritt och rakt, utan lent som silke och vågigt ända ned i pannan, ända ned i ögonen, och det klack till i mig när jag såg det, och under det gula fågelredet såg jag det näpnaste lilla ansikte, med en mun så kysstäck och mjuk... Nå är du nöjd nu?

Hon satt och såg ned i sitt knä, där hon lade den ena handen över den andra och drog den undan igen, liksom när man drar handskar.

--Ja, men jag tycker inte om att du kan tala om det så där. Äktenskapet är en allvarlig sak.

--Men inte fullt så allvarligt som att gå och hänga sig. --Den vägen ska vi alla vandra, sa' käringen, högg nacken av tuppen.

Hon svarade ingenting och såg icke upp.

--Vill du gå in till farbror nu? frågade han.

--Ja.

--Jag ska gå in och se om honom först, sade han, reste sig och gick.

Då Selma blev ensam lutade hon sig tillbaka i den stela soffan och såg sig omkring i detta gamla rum, där allt var henne så välbekant. Troligtvis hade det varit vackert en gång. Den stora ugnen hade en bred fris, tydligen avsedd för prydnader, och dess landskapstapeter, som nu, fördärvade av fukt, hängde i stora flängor, hade på sin tid varit dyrbara. Allt det där var från företrädarens tid.

Nu fanns där nästan inga möbler, och de få, som funnos, hörde icke ihop. Rummet hade icke begagnats så länge Selma kunde minnas tillbaka. Hon satt och möblera de om det i tankarna, medan hon väntade på kusinen.

Så kom han, och de gingo genom den lilla förstugan, som skilde sjukrummet från salen.

Fadern låg i stark feber och hade svårighet med andhämtningen, men han såg icke så dålig ut, som hon föreställt sig. Hon stod vid sängen och strök smekande hans gråa, mjuka hår.

Kandidaten satt borta vid skrivbordet och såg ut på gården; han ville icke störa deras första möte.

--Selma, sade han slutligen.

Hon gick fram till honom. Det var några anvisningar angående medicinen, som han hade att giva.

Hon tog plats i faderns skrivstol, som hon själv broderat, och de samtalade med låg röst.

--Vi har ställt i ordning gästrummet åt dig, sade Richard, ty jag kunde nog veta att du skulle komma.

--Tack. Hur fick du veta att pappa var sjuk?

--Mätta skickade bud med smörmannen, så for jag genast hitut och såg hur det var, ty gubben kunde inte göra någon ordentlig reda. Med middagståget for jag in till Lund igen för att tala med professorn och få medicin, och sen hitut igen.

--Vad det var snällt av dig! Men du stannar väl här tills vidare? Det vore så tryggt.

--Ja, det gör jag, därför tog jag också böcker med. Förra natten satt jag i den där länstolen med kläderna på, men i natt kan du ta vakten.

Hon nickade.

--Det var första gången jag tjänstgjorde som vakhustru, sade han leende, jag tyckte det var synd om gamla Mätta; hon hade inte sovit en blund hela förra natten. Men nu förstår jag också varför vakterskorna äro så tokiga i kaffe. När Mätta vid femtiden kom med sin bricka, tyckte jag att hon var en riktig änglauppenbarelse.

Selma skrattade tyst.

--Så ville jag ha salen uppeldad, så att man kunde sitta där för att vara till hands, fortfor han. Men du kan tro att det var ett elände med kakelugnen. Jag måste själv till att mura på den--du skulle bara sett mig!--men nu är den utmärkt.

Selma tyckte också att hon såg honom; hon kände så väl till denna envisa iver, och hon måste le åt hans nya talang.

--Vad det är roligt att äntligen få träffa dig! sade hon.

Han svarade ingenting, men det såg ut som om han tyckte detsamma.

--Var skall du ligga? sade hon.

--I matrummet.

--Ja, det blir förträffligt, så kunna vi äta i salen.

--Riktigt.

De höllo på att skratta igen: det var så lustigt med dessa anordningar.

Trots den oroande anledningen till besöket, blev det för Selma en härlig tid. Hon var i sitt jämnaste, bästa lynne, och som faderns sjukdom ej tog någon svårare vändning, fanns det ingen orsak till bekymmer.

Hela tjänstepersonalen utgjordes av gamla Mätta, som ensam regerade i kök och visthus, och det var så tyst i det stora huset, att man på ljusa dagen kunde höra råttorna gnaga där. För Selma låg det någonting tilldragande i detta ödsliga förfall. Hon kände samma förtjusning, som rikemans barn erfar vid att komma från sina dyrbara leksaker in i en gammal skräpbod, där det gäller att själv göra upptäckter och draga fram allt ur glömska och damm. Det tycktes ligga en bekymmerslös ro över själva spindelvävarna i hörnen och tapetslamsorna på väggarna.

--Är det inte ett kärt gammalt ugglebo? kunde hon säga till kusinen. Och han gav henne rätt. Det fanns någonting "bohemien" i det hela, som slog an på dem båda, emedan det var så olikt det regelrätta vanliga. De kände sig liksom från världen, och tiden tycktes stå stilla. Båda gladdes åt att den gamla förtroligheten kommit tillbaka, blott icke så grumlad av tvister som förr.

Varannan dag skrev Selma till sin man, och lika ofta fick hon brev--svärmiska kärleksbrev med långa citat av Vilhelmina och Tegner. Men en ting nämnde Selma aldrig, och det var kusinen.

Så länge den sjuke var som sämst, skiftade hon och han att vaka, och den som inte hade vakten, brukade komma med morgonkaffet till den andre. Det dracks alltid i salen, vid den nytända brasan, och gav anledning till mycket skämt och skratt, ty Richard skulle vara så "huslig" och "viktig", och alltid blev det något på tok; eller åtminstone ville Selma påstå det, och så blev det små halvskrattande dispyter, logiska bevis från hans sida och små framkastade paradoxer från hennes. Serveringen var allt annat än fin: grovt bondporslin, tennskedar och en liten blankskurad kaffekittel, som gick under det förtroliga namnet "Petter". Men kaffet var gott och rykande varmt, brasan susade dovt, och allting var nymorgnat och friskt. Det var ett förträffligt kamratskap, och Selma kallade det att leva på ungarlsmaner, men Richard skrattade och sade:

--Jo, pytt ock! Det kan du inbilla dig.

Då han icke läste, hjälptes de den första tiden åt att möblera salen med allt dugligt, som fanns att tillgå i de andra rummen. Det var deras stora nöje; de provade och ändrade beständigt och måste skratta åt sin barnslighet, men det var icke mindre roligt för det. Till slut kommo de överens om, att nu hade de salen riktigt "genomstilig". Sanningen var åtminstone, att de trivdes där, och att den nu syntes bebodd.

Kandidaten skrev ofta till sin fästmö.

En kväll, då Selma kom in från sjukrummet, visade han henne tre fullskrivna ark.

--Se så långt, sade han och skrattade, nu har jag ritat av både uggleboet och dig med.

--Bevara mig väl, vad du kan hitta på att skriva, som kan bli till sådana plakat?

--Vill du läsa?

--Inte skulle du vilja det?

--Jo visst. Varför inte?

--Sådana brev trodde jag aldrig att man visade, svarade Selma en smula skyggt. Hans erbjudande sårade henne, både för fästmöns skull och hans egen.

--Naturligtvis skall du och Elvira bli vänner, därför kan du gärna läsa brevet, och så själv skriva en hälsning. Jag har redan nämnt att du kommer att göra det. Du är redan presenterad i brevet. Seså.

Han satt vid skrivbordet, borta i ett hörn, där lampan stod tänd. Alla gardiner voro nedfällda, det var så varmt och hemtrevligt i det stora, skumma rummet med sina gammaldags, buktiga möbler, och det enda ljus, som fanns där, föll samlat över hans mörka ansikte, över det svarta, stubbiga håret och hans breda axlar.

Han bredde ut brevet framför sig och såg på henne, hon gick fram, men tycktes tveka ännu.

--Jag ger mig tusan på, att du så gärna vill läsa som du vill ha mat, ty fruntimmer ä' alltid nyfikna, men ändå ska de vara så förbaskat sippa, att...

Han reste sig upp och slog sin brevpportfölj i bordet, så att det gav till en klatsch.

Selma bara skrattade åt hans utbrott.

--Ja, så var det häromdagen, fortfor han i hejdlös hetta, när du händelsevis kom att slå upp det där arbetet i anatomi. Bevara mig Gud! unga frun både rodnade och bleknade och slog boken ihop i förskräckelse. Jag såg det nog, fast jag teg. Och du skulle varit färdig att förargas över att jag läste den. En läkare! --Det kunde varit att skratta sig fördärvad åt, om jag inte varit så ilsken, att jag kunnat flyga i stycken. Var det ett sätt att åbäka sig, bara för ett vetenskapligt arbete! Det är för resten saker, som varje fruntimmer borde ha reda på. Om det hade varit en annan än du, skulle jag aldrig sagt ett ord. Men nu är det... usch, det är så man kan bli sjuk! Ska du nu också göra dig till? Det är alldeles som Elvira.

Han hejdade sig.

--Sa du kan ta till vägs för ingenting, anmärkte hon mycket trankilt.

--För ingenting? upprepade han harmfullt och räckte fram sina händer med en gest så häftig, att axlarna skötos fram. Hade det varit en dålig roman, något osedligt snusk, så skulle jag aldrig talat om det, men ett rent vetenskapligt arbete. . .

Selma skrattade blott, klingande friskt. Hon var så van vid allt det där, sen forna dagar, att det nästan gjorde henne ett nöje.

--Ja, hur skall mänskligheten kunna förbättras, fortfor han utan förändring, när kvinnorna envisas att puppa in sig, så att man inte ens får tala med dem som med människor. Det allra enklaste är opassande. De formligen illfänas att bli betraktade som idioter.

Selma stod och såg på honom med ett lugnt litet leende. Hon väntade bara att stormen skulle lägga sig. Så länge den stod på, lönade det sig ändå icke att säga ett ord, det visste hon.

--Ja, du skrattar, sade han mera stillsamt, men det är verkligen allvarligt. Hur beror ej det uppväxande släktet av er, kvinnor? Och där reformer behöves i både ett och annat, där kunde ni vara de bästa bundsförvanter åt oss. Men--gubevars--så fort det inte rör sig kring salongsämnen, så är det att hålla för öronen och låtsas ingenting veta. Man får varken lära er att sköta er kropp eller edra barn, ty båda delarna anses som någonting högst opassande att nämnas ens. Ja, står du inte där och blir röd i ansiktet, bara för att jag nämner barn!--och du är gift ändå. Å, det är så man kan...

Han gjorde en förtvivlad åtbörd, som om han velat slå ifrån sig något.

--Men Richard då, vad väsnas du för! Har jag någonsin nekat att höra vad

du haft att säga mig?

--Nekat? Nekat? upprepade han. Jo, man kunde bara försöka! Står du inte där och vrider dig som en ål, bara det är fråga om att läsa brev från mig till min fästmö. Precis som där skulle stå något, som kunde genera hennes nåd, eller som jag inte själv skulle kunna veta, vad jag är skyldig Elvira eller ej.

--Du borde skäms, utbrast hon käckt, skall du nu göra mig förebråelser för det jag av grannlagenhet gjorde invändningar.

--Men jag vill inte ha din grannlagenhet! Det finns ju ingenting i världen som jag avskyr värre än just det.

--Usch, ett så'nt brushuvud! Jag borde rakt gå ifrån dig, men nu har jag lust att läsa brevet.

--För att göra mig en tjänst, för att göra mig glad-- kan tänka! Hå, det är så likt dig. Nej, jag tackar; jag tar inte emot sådana där--allmosor.

Han log ett vresigt löje, som drog upp den ena mungipan.

--Men Richard! Tonfallet var så avväpnande, det riktigt bad, och leendet drog över i vemod.

Han svarade ingenting, satte sig blott på sin förra plats under trumpen tystnad.

--Nå? sade hon.

--Där ligger det--han pekade på brevet--men nu kan det för resten vara detsamma.

Hon sade ingenting mer, men lade sin ena arm på bordet och den andra på hans axel, medan hon böjde sig ned för att läsa. Han var butter ännu, men hon låtsade ej giva akt därpå. Hennes arm vilade stadigt och hårt mot hans axel --intresselöst, som hon skulle stött den mot ett dött ting. Han lade märke till det, och det gladdde honom. Denna fasta tyngd hade lika litet av bryderi som av välbehag. För henne kunde han så gärna vara ett stycke trä, och han satt och fann det löjligt, att han kunde se någonting angenämt just i det.

Han skulle haft lust att säga, att han kände det, som om hon vore hans syster -- nu, men det skulle varit en faddhet, därför teg han.

Selma pekade på överskriften i brevet. "Kära Elvira", stod där.

--Skriver du alltid så? sade hon.

--Alltid. Varför frågar du om det?

--Bara nyfikenhet, svarade hon men blev röd. Hon tyckte att det lät så enkelt och så vackert. Och så det, att han alltid skrev detsamma! Därför att det var just detta, som var sant... Patronen brukade variera sina överskrifter i det oändliga: "älskade dyra" eller "dyrkade maka" eller "rara min älskling". Det var ingenting att få tag i, ingenting verkligt. Och så tecknade han alltid under: "din älskade Pål". Det var både löjligt och förargligt. Hade hon någonsin sagt att hon älskade honom! Det där var ett ord, som-hon aldrig begagnade. Jo, det var sant, i vigselformuläret stod det. Men då hade hon upprepat det själlöst som en papegoja.

Hon slog om brevet för att jämföra. "Din Richard", stod där. Ingenting mer.

Han skrattade, ty nu var han alldeles god igen, och de läste båda, huvud vid huvud. Det var tydligt att brevet roade henne.

--Aldrig visste jag, att du är en så förträfflig stilist, sade hon, då hon vände ett blad.

--Jag får väl göra min flit, jag skall ju bli författare, svarade han.

--Du! Hon gav honom en liten knuff med armen.

--Ja, i mitt fack--förstås. Sedan jag slutat med lasarettstjänstgöringen och allt det där, och så gjort min utländska resa, skall jag ta ihop med populära föreläsningar. Det är varjehanda, som jag vill försöka att intressera allmänheten för.

--A! Det var roligt, så skall jag läsa vad du skriver. Tror du att jag kan förstå det?

--Naturligtvis.

Hon log och såg mycket belåten ut; så fortsatte hon att läsa. Hela brevet handlade om det gamla huset, om henne själv, som han beskrev mycket livligt, och om deras liv därute. Det fanns en kraft i hans stil, som slog an på henne. Men icke ett ord om kärlek eller ditåt.

--Hum, sade hon med ett litet nöje, då hon slutat och åter rätade upp sig.

--Föll det inte i smaken? Han såg upp på henne en smula skälmaktigt, liksom han gissat hennes tanke.

--Jo, det var utmärkt trevligt. Men skriver du alltid så där?

--Hur?

--Så där--hon letade efter ord--så där förståndigt.

De skrattade; därför att det var så svårt att uttrycka, vad hon menade, men så lätt att förstå det.

--Ja, sade han.

--Talar du så när ni träffas också?

Det blänkte till i hans djupliggande ögon, då han såg upp.

--Tror du att jag är så spak? sade han med ett leende, som tvang henne att rodna. Nej du, jag kan-också ett annat språk. Men vad skulle det tjäna till att komma med det i brev! Jag låter allting gälla för vad det är.

Hans ord träffade henne som en dov smärta, för vilken hon icke kunde göra sig reda.

Det uppstod en paus. Selma bläddrade frånvarande bland några papper på bordet.

--Richard. Du håller väl riktigt av din fästmö? sade hon mycket lågt och utan att se på honom.

--Vad menar du med det?

--Jag menar bara, att det är riktigt synd att... Hon tvärstannade.

--Vilket är syndigt?

--Att gifta sig med en stackars flicka, och sedan låta henne fara vind för våg, utan att bry sig om henne. Hon talade hastigt och skyggt.

Han satt och lade ihop sitt brev. Det fanns något i hennes dämpade ton, som grep honom med ens, som klämde och pressade honom -- formlöst och obeskrivligt, som bergsbons hemlängtan, då minnet vaknar. Han skulle icke för hela världen kunnat se upp just nu.

--Jag håller mycket av Elvira, sade han, jag skulle inte vilja mista henne för allt vad jag vet. Selma, jag är så kär, att jag är alldeles vild ibland, Jag är svartsjuk också. Kan du tänka dig det?

Han talade helt lågt. Det var något av en bekännelsens blygsel, men också något av protest i en klagan.

--Jag kan tro det, svarade Selma.

Det uppstod en stunds tystnad. Han vek ännu på sitt brev och Selma tycktes uppmärksamt betrakta ett gammalt kuvert.

--Om något äktenskap kan bli lyckligt, så skall vårt bli det, sade han hastigt, i förändrad ton, hon är så outvecklad ännu, så vek och barnslig, jag skall kunna uppfostra henne alldeles som jag vill. Hon måste ju då lära att förstå mig och det skall bli en verklig gemensamhet.

Selma sade ingenting, hon stod och strök med sitt finger längs skrivbordets kant, försänkt i tankar.

--Men det är märkvärdigt att tänka sig, att hon är lika gammal som du, tillade han.

--Nitton år är ingen ålder, svarade Selma med ett leende, som gömde ett litet vemod.

--Nej, det är sant, men man tänker sig alltid att du skulle vara äldre.

7 Selmas far blev bättre för var dag, och patronen började i sina brev tala om att hämta henne.

Det var en dimmig vårdag, ljum och gråtmild, så att stora tårar hängde i takskäggen och allt stod svept i ett fuktigt flor. Selma satt inne hos fadern, som nu var så bra, att han kunde ligga och läsa sin tidning. Han var alldeles nyrakad, och det tunna håret låg kammat och fint kring hans välformade huvud. Selma hade låtit arbetet falla ned i knät och lutade huvudet mot stolens höga karm. Hon såg trött ut och slöt ögonen.

--Nu har barnet vakat för mycket över mig, sade fadern med sin tunna, smekande stämma, försvagad av sjukdomen.

--Tro aldrig det, svarade hon leende, och såg upp, men jag är en sådan indiannatur, som inte tål att sitta stilla; jag måste ha frisk luft och rörelse. Bry dig inte om det, farsgubbe min, när du blir frisk, skall jag ta min skada igen.

Han kastade en lång, bekymrad blick på henne och återtog sin tidning.

Selma slöt åter ögonen. Hon satt och tänkte på gamla tider och på farbroderns handlingssätt. Läpparnas linje blev rak och hård, den inklämda munnen kom hakan att se ännu skarpare ut, ögonbrynen sammandrogo sig smärtsamt och det kom någonting hoptryckt i hela ansiktet.

Nu förstod hon hans bevekelsegrunder. Efter sin egen natur hade han bildat sig ett ideal av lycka, det var det han velat förverkliga åt henne. Men om det legat en gång till så mycket välmening till grund, skulle hon ändå aldrig förlåta honom. Aldrig! Det var icke nog med skadan han gjort: han hade också farit med svek. Hon drog sig till minnes en viss scen, då hon i hans rum bett att få läsa ett brev från sin far, och han nekat. Vad hon var dum, som trott på hans ord! Hon hade varit enfaldig allt igenom. Det kom sig av hennes ärlighet. Var det dumt att vara ärlig! Kanske. Det var ändå svårt att tro det rätta var dumt. Och lögn... det måste vara orätt.--Men slutan hade hon blivit. Aldrig var hon öppen, aldrig ens mot sin far. Hon kunde det icke längre, icke ens mot honom. Det var bara en idyll, en liten vacker barndomsidyll, som hon höll av. Ingenting mer.--Egentligen hade hon väl alltid varit slutan, när det rört hennes tankar. Hon undrade om farbror visste att hon... ja, hon ville icke säga att hon hatade honom, ty ordet föreföll så överspönt, men det var i alla fall ett groll som aldrig kunde utplånas.

Han skulle handlat på samma sätt, om hon varit hans dotter. Än sen? Var hon skyldig att hålla av honom för det?

Men det var ju fruktlöst att grubbla över sig själv, fruktlösast att sörja över det förflutna.

Hon öppnade ögonen och såg sig omkring i rummet. Hon måste le. Det tycktes henne som om den ena möbelen stod och svor mot den andra, de mörka färgerna knotade och de bjärta skreko. A, det var lustigt! Och allt det där kunde pappa trivas med! Han ville icke mista en enda smula, och ständigt hade det kommit nya elementer till. Så satt hon och mönstrade.

Den gamla pärlfärgade sängen, som han för intet pris ville avstå ifrån, kunde icke förlikas med den moderna korgstolen vid skrivbordet, den högryggade länstolens brunbetsning tog sig farfaraktig ut mot den broderade sängmattan med dess glada färger. Men allt talade om henne själv från hennes första kantiga ritförsök, i ramar som förskrevo sig från vindar och skräprum, till hennes stora fotografi med skulpterad infattning. På dörrposten hängde hennes kasserade skridskor, över sängen sågs en urdyna, som hon sytt i pensionen, och i ett hörn stod den gamla träpall, som hon brukade sitta på som barn.

Vad det var skönt att leva! Hon log och tillslöt ögonen, men rullade huvudet fram och tillbaka mot stolsryggen, ty det värkte.

Sparvarna höllo ett förskräckligt väsen därute i rishögen på gården. Annars var allting tyst. Bandhunden sprang ut ur sin tunna, lät kedjan med ett ramlande ljud släpa över dess kant och skakade sig däruppe på tunnan, så att länkarna började skramla. Allt det hörde hon. Och hon tyckte att hon njöt därav. Det gjorde ingenting att huvudet värkte.

Så kom Richard.

Hon kände hans steg och behövde icke se upp för att veta att det var han.

--Vad! Jag tror att frun låtsar sig vara sjuk? sade han muntert.

--Ja, kan du tänka dig! Jag har fått ont i huvudet, svarade hon glatt.

--Det tror jag. Det här duger inte för dig, du går ju aldrig ut.

--Ja, jag vet. Det är det jag inte tål. Men jag skall lägga mig en stund, så går det över, sade hon och reste sig.

--Du kan luta dig på salssoffan en stund, svarade han; och de följdes åt ditut.

--Jag skall gå efter en filt åt dig, sade Richard.

--Tack.

Han kom strax igen, lade ett örngott till rätta åt henne och höll filten tillreds.

Hon lade sig.

--Vill du sova, så skall jag gå, annars sitter jag hos dig och pratar, sade han och bredde ut filten över henne.

--Nej, sitt hos mig, jag kan visst inte sova.--Å, vad det känns skönt! tillade hon och tryckte pannan mot den kalla örngottskudden.

Han flyttade fram en stol och satte sig vid hennes huvudgärd.

--Du, Richard, sade hon efter en stund, jag tänker på en sak: du har bestämt sett min mor.

--Ja, det har jag, men jag minns henne knappt; jag var ju bara fem år när du föddes.

--Jag skulle bra gärna velat veta något om henne. Pappa har jag aldrig kunnat fråga; då gråter han strax.

--Vet du, jag minns ingenting utav henne mer än ett stort, ljust hår och ett par mycket stora händer, som höllo mig fast när hon tog mig på knät.

Hon såg på honom, som om hon väntat att få se något märkvärdigt. Han märkte det, och det kom ett godmodigt leende i hans ögon, men han sade ingenting.

--När jag nu går omkring här och rör vid alla gamla möbler och ting, återtog hon, så blir jag så nyfiken. Jag tycker att jag skulle vilja fråga alla dessa skåp och lådor om något, och jag letar igenom allt vad jag kommer åt, alldeles som en förveten unge. Det skulle jag aldrig få, om pappa såg det; han skulle bli alldeles sjuk.

--Nå, sade han leende.

--Jo--det har jag ingen glädje av. Allt mammas ser så främmande ut, det är som om också det varit dött och begravet i många år. Och jag känner det så tomt--alldeles som om jag ingen mor haft.

--Ja, vet du vad, de som ingen mor ha, de föreställa sig alltid, att det skulle vara en sådan härlighet med det, men det är det inte alls. Det är bara inlärd--hm--romantik.

--Tror du det? sade hon dröjande.

--Ja, det är jag säker på, i många fall. Det är inte på långt när så mycket med det så kallade blodsbandet, som man påstår. Det är så mycket annat, som är starkare. Vad är till exempel mellan mamma och mig mer än det, att mamma har skämt bort mig, så att jag fått mer besvär med min egen uppfostran, än jag annars behövde haft. Inte kan jag tala med henne om vad som intresserar mig själv? Hon skulle inte förstå mig.

Selma såg fundersam ut.

--Hur kall pappa än är, känner jag mig mera dragen till honom, fortfor han, mamma har haft mycket liten del i min andliga utveckling.

--Det kan hända att det är så för pojkar, medgav hon, men inte för flickor.

--Inte går du och inbillar dig att du sörjer din mor, som du aldrig sett? Jag trodde dig om bättre.

Det lyste upp ett litet löje i hans gråa ögon, och hon blev blossande röd, ty hon visste att han avskydde allt vad drömmar och inbillningar hette.

--Jag menar inte så, sade hon och med någon förlägenhet, jag menar att en ung flicka, som inte haft någon kvinnlig... ja, det vill säga, någon mor, hon blir inte lika andra flickor. Jag var inte lik andra.

--Hur så?

--Jag var så... så...

Hon låg och slog med en flik av filten i sin ena hand utan att se upp.

--Seså, är du nu sipp igen! sade han.

--Nä, men jag kan inte hitta på det rätta. Ser du, så här blyg och bakvänd är jag visst, därför att jag ingen mor haft.

Han brast ut i skratt.

--Nej nu är du verkligen för naiv!

--Ja, det vet jag att jag är, det har jag alltid varit. Det var det som var olyckan.

Han blev plötsligt allvarsam.

--Ja, det kan du ha rätt i, sade han, men det kunde möjligen varit detsamma om din mor levat. I pensionen hade du väl ändå lärt dig åtskilligt?

--Jag? Nej.

--Jo, av kamraterna. Det brukar så vara.

--Å, inte i den pensionen, sade Selma livligt. Du skulle bara sett fru Stål! Jag har ofta tänkt på henne nu, sedan jag blev äldre. Hon var skild från mannen och hade pension för att själv kunna uppfostra sin dotter. Hon tog aldrig emot flickor som voro äldre än nio år, sen fingo de stanna där så länge föräldrarna ville. Och hon hade ett sätt att skrämman tankar tillbaka! Hon satte en skräck i oss för allt som kunde rubriceras som opassande, så att vi inte ens två och två vågade oss fram med ett ord, som fru Stål skulle fördömt. Stygg var hon inte, men vi höllo inte av henne. Det var någonting besynnerligt kallt och onaturligt i hela hennes sätt, till och med mot dottern. Man tyckte alltid att man kunde se hennes stora, bruna ögon, även då hon icke var närvarande. Jag har aldrig sett ögon så skarpa; man kände sig rent av som en glasruta, och jag vet, att om jag någon gång tänkte något... något oskyldigt skräp, kärlek och sådant där, som flickor annars tänker på, så kunde jag rodna upp över öronen, om jag också var mol ensam, ja, till och med om det var mörkt som i en säck.

Han dröjde en stund med svaret, hade lagt ena benet över sitt knä och satt nu och höll i det, uppmärksamt betraktande sin stövel, som om det funnits något anmärkningsvärt vid den.

--Det var förunderligt, sade han slutligen och satte ned foten, det hade jag aldrig trott.

--Nej, nu tycker jag själv att det är otroligt. Och så skall du komma ihåg, att fru Stål bodde ute i en bondby; vi fingo ej gå längre än i trädgården och träffade aldrig någon. Det var ett fullständigt klosterliv. Vad vill du då att man skall känna om världen och människonaturen?

--Hum. Pappa ansåg den pensionen så förträfflig. Därför skulle du dit.

--Det var den också, i många avseenden. Jag menar bara, att man icke blev lik andra människor.

--Så var där kanske ingen skada med det, på sätt och vis, sade han dröjande, men det är i alla fall inte så jag anser barn böra uppfostras. Vad jag mest avskyr, det är det, att fruntimmer anse sig böra låtsa okunnighet om allt-- den där ömkliga komedien, som varje mor anser sig skyldig att lära sin dotter, det där att slå ned ögonen och rodna för allting, eller--vad som är sjufalt värre--att rodna, fnittra och vända sig bort, i den händelse någon faller ett enda ord om saker som... som alldeles inte äro att fnittra åt. Jag blir så ursinnig, att jag skulle kunna slå dem.

Selma kunde ej återhålla ett leende.

--Ja, tycker du inte det?--kan man inte tala sansat och allvarligt med varandra, även om den ena skulle vara en karl och den andra ett fruntimmer?

--Jo visst.

--Det har jag sagt Elvira så många gånger, men det är bestämt modern, som petat det i henne. När vi ändå en gång skola gifta oss, tycker jag att jag kunde tala med henne som med en riktigt bra kamrat. Det är ju det hon lovat att vara för hela livet, vad är det då för komedi, att jag skall sitta och tala med henne på ett sätt, som vi alltid vore borta på supe? Det är så många verkligt allvarliga saker, som jag skulle vilja utbyta en tanke med henne om, men det går inte. Och på så vis kan man vara tillsammans dag ut och dag in, utan att lära känna varandra för det. Jag skall vara ett slags uppvaktande kavaljer, det är allt. Kan det vara klokt?

Selma teg. Hon tycktes ej vilja inlåta sig på spörsmlet. Han hade väntat

att hon skulle gå in på vad han sagt, och nu kände han sig missnöjd, besviken.

--Du, vad säger farbror om partiet? sade hon plötsligt.

--Han säger ingenting; han vet att det inte skulle göra någon verkan. Det jag vill, det vill jag.

--Men du har naturligtvis reda på vad han tycker?

--Ja--att jag borde gifta mig med en rik flicka i stället.

--Är Elvira fattig?

--Hon har åtminstone ingen vidare förmögenhet. Modern har en pension eller livränta, så att de ha det bra. Men Elvira är en firad flicka, och det kostar pengar. Jag tänker det går jämnt ihop.

--Nå, det var då rätt, att du inte tänkte på pengar, sade Selma trohjärtat.

Richard skrattade.

--Det tycker jag med, men icke förty är jag tämligen skeptisk gentemot den så kallade kärleken.

Han lade en förvrängd ton på ordet, som gjorde det till en karikatyr.

--Du!? Som själv... Selma såg förskräckt ut.

--Ja. Jag är kär, ja, sade han torrt, men det har jag varit förr, och det har gått över.

--Ja, men du har väl inte varit det som nu?

--Hå, jo. Endast naivare än nu; men också motspänstigare än nu; jag uppreste mig emot det, och ändå...

Hon låg och betraktade honom med stort intresse, man kunde nästan säga deltagande, men då han tystnade, gjorde hon ingen fråga.

--Jag var kär i dig, sade han tvärt, utan att se på henne.

--Ä, så du pratar! utbrast hon förargad; hon hade synbarligen väntat sig någonting helt annat.

--Ja, ja, seså, tag det nu inte som någon kärleksförklaring, sade han vresigt, det är ju över för längesen, och man kan väl tala om det i allsköns lugn. Kan man inte det?

--Jo bevars.

--Visste du det inte?

--Hur skulle jag det?

--Nej--jag tänkte bara...

Han tvärstannade, och först efter en stund fortfor han, i uttryckslös, saccaderad ton.

--Det var om påsken. När jag kom hem från Lund. Du vet? Vi hade inte träffats sedan om sommaren. Du kom till oss först efter jul. Jag tyckte du var så förändrad.

--Jag var ful som stryk

--Det var du. Jag begriper inte själv hur det kom sig. Jo--det begriper jag. Men det är ofattligt att det kunde räcka så länge. På sommaren, hela tiden jag var hemma... Jag var förargd själv för det.

--Det fick jag tro på.

--Hum. Tror du inte att jag till och med på den tiden var skeptisk?--fast jag inte var mer än tjuguet år.

--Jo, det tror jag alldeles.

--Men det halv inte. Ser du, romantiken hänger i en. Man har insupit den från barndomen. Man kan resonera bort den, och den kommer igen för hundrade gången. Ännu har jag några trasor kvar av den. De hängde vid som synden. Tror du inte att just det, att jag sitter och talar med dig, är en släng av romantik?

--Men på det viset blev ju allting...

--Ja, det är det också--det mesta. Man har blivit alldeles bortkollrad. Allting skall kallas för annat än vad det är, och förgyllas, och omskapas.--Allting blir upp- och nedvänt.

--Nu ser du i svart igen, sade hon sakta.

--Ser jag i svart? Nej, det gör jag inte. Om du båra vill försöka att följa med min tankegång, så skall du få se att jag har rätt. Men det vill du naturligtvis inte.

--Seså, doktor, var nu förståndig, sade hon leende och lade sin hand på hans arm. Brusa inte upp, utan var bara lugn; jag skall höra på allt vad du har att säga.

Han teg ett ögonblick, synbart strävande att efterkomma hennes uppmaning.

--Annars brukar jag vara lugn nu, sade han. Jag vet inte hur det kan komma sig, att jag alltid blir het när jag talar med dig. Det är väl det, att du ser ut... ja, det är något så kallt och så... det är som om du aldrig i evighet kunde förgå dig, aldrig bli hetsig, eller så. Du är--ja, jag vet inte vad!--Du är liksom om man talade till en grind stolpe, och man anstränger sig till det yttersta för att få fram en smula liv; man arbetar, man retar upp sig så småningom. Det är omöjligt annat: du låter en hålla på.

Hon log igen.

--Och om det nu finnes liv i grindstolpen, vad vore det då du ville säga?

--Ja, och så är det just det, vidhöll han envist, att du är så lugn och kall, så olika alla andra fruntimmer; man tycker att med dig skulle man kunna tala om allt, och att det kunde vara så intressant att få höra din tanke om en massa ting, men så...

--Ja, vad så?

--Jo, när man så börjar tala, så är det någonting som säger: "kom mig inte för nära" -- och som är så irriterande, därför att det är så överflödigt.

--Men Richard, hur kan du bli ond för rakt ingenting? Det har inte fallit mig in en tanke på, att jag behövde hålla dig på avstånd.

--Nej, det kan väl hända att det inte är med avsikt, men det är så ändå, och det pinar mig. Jag skulle icke tänka på om du vore en pojke eller vad för något som helst, om det inte vore för din egen ton. Som just nu. Det kommer någonting i själva tonen, någonting skyggt, tillbakadraget. Du talar lågt, stelt, liksom du skulle hålla hela samtalet vid fryspunkten -- nej, det är inte det! -- men det är någonting som inte är naturligt. Du har en stark altröst, som talar raskt och tydligt, men då blir det någonting dimmigt, beslöjat; det där, som jag inte kan fördra. Det är någonting liksom: "akta dig, du talar med en kvinna". Och så är det i blicken också. Du, som annars ser folk så rakt i ansiktet, du ser ned, eller åt sidan... det skall vara så lugnt och likgiltigt.--Å, men det är så fruntimmersaktigt! Vad skall det vara bra för? I mina ögon är du en människa, rätt och slätt, och inte ett dugg annat; vad skall så det där tjäna till?

--Men Richard. Just det, att du är så fasligt häftig och mistrogen, gör att man känner sig skygg.

Han for upp på golvet och gick ett slag, innan han svarade.

Hon höll på sin panna med ena handen; det värkte så.

--Ja, nu är det värre, sade han nervöst, och nu är det min skull.

Hon skrattade.

--Seså, sätt dig nu bara.

--Vill du ha ett ättiksomslag?

--Nej, det vill jag inte. Men jag vill en gång för alla ha ett slut på det här bråket.

Han kom och kastade sig på stolen.

--Seså, Dick, sade hon och tog hans ena hand--en stor, mager hand, där ådrorna lågo högt över den fasta benbyggnaden, nu vet jag varför du varit så förändrad emot mig denna långa tid, men nu skola vi vara vänner, som vi varit? Du kan inte tro vad din ovänlighet gjort mig ont. Jag har ju aldrig haft någon annan än dig och pappa.

Han drog handen till sig utan att svara.

--Ja, det är gott och väl, sade han omsider, men så skall det vara en sådan-grannlagenhet i allt, och det är det jag inte kan tåla. Det är bara humbug. Varför skulle jag nu till exempel inte kunna tala om, att jag varit kär i dig, utan att du genast skulle få den där märkvärdiga tonen? Nu är det ju förbi, och så måtte man väl kunna tala om det.

--Jo, genererar det inte dig själv, så inte genererar det mig, sade hon med någon hetta.

Han skrattade till, på sitt tvära, sarkastiska sätt.

--Och vad tror du till exempel att jag var så förtjust i? Dig själv?

--själen, kan tänka! Nej, i skinnet var det, därför att det syntes så lent att stryka över som ett silkessammet, svalt i färgen och varmt ändå, frestande glanslöst som en skalad banan. I själen?--jo vackert! Nej, i håret var det, därför att det inte var likt någon annans; inte rödgult, gullgult eller sådant, utan--ja, jag vet inte hur, men så konstlöst, så oförfalskat, så--ja, så att ingen mer än jag kunde finna det vackert, tyckte jag. Och just däri låg det: ingen mer än jag! Vem skulle också kunna hitta på det?--en fläta, som dängde på ryggen, och en lugg, som hängde i en stripa ned i ansiktet och fick kastas ur ögonen med en knyck. Det kunde aldrig kallas vackert, men det var naturligt som pälsen på ett djur--och jag var kär.

--Richard!

--Ja--och i figuren, därför att den var så rak och käck, så kall ännu och så böjlig; ingen hade sett den fyllig, men det syntes så tydligt, att den skulle bli det, och så var du så smal, att det såg ut som behövde man bara slå armarna om dig riktigt hårt, så skulle du vikas mitt utav som ett pappersblad.

--Men Richard! Hon satte sig häftigt upp på soffan, som om hon tänkte gå därifrån.

--Seså, sade han godmodigt, det var som du var på den tiden, och så får jag aldrig se dig mer. Som du nu är, bryr jag mig inte om dig. Nu är du alldeles lik ett annat fruntimmer. Men då fanns det något hos dig, som

kunde göra en rakt tokig. Nu är det förbi. Seså, lägg dig nu bara.

--Usch, vad du är odräglig, sade hon med en suck, drog fötterna upp under filten och lade sig på soffan igen.

--Jag vill bara säga, att sådan är kärleken. Kom nu och säg vackra saker om den! Fernissa. Skrapa på den, och du skall få se vad den är.

Han tog fram en cigarr och tände den mycket lugnt.

--Ja, mig rör det inte, sade Selma en smula hett, ty Jag har Gudskelov aldrig varit kär. Men jag förstår dig ändå, och jag tycker det är otäckt--för Elviras skull.

--På Axel Möller kunde man just se vad det blir med den där romantiken, fortsatte han ostört och tog cigarren mellan fingrarna, hade han varit som en människa, så kunde man helt enkelt sagt: "du dricker, du är ett svin, låt bli det där". Men nu trodde han sig vara ett missräknat snille, en skald, en konstnär. Nu fanns det varken reda eller hållning med honom:--allting skulle han förgylla. Latade han sig, så slog han upp ett smäktande ögonkast och sade "dolce far niente"; söp han, så lyfte han sitt glas som en teaterhjärte och sade "glömma"; sade man honom rent ut, att han var en odåga, så fick man det besked att man inte "förstod" honom. Han var färdig att reta gallfeber på mig. Och ändå kunde han varit en präktig pojke, om han inte varit förkollrad av romaner och fåfänga. Tror du inte att han fann någonting sublimt i att dö av fylla?

--Men Richard, det gjorde han inte. Han dog ju i lunginflammation.

--Ja, det gjorde han, men det hade han aldrig gjort, om han inte varit så i grund förstörd.

--A?--Jag tycker det var nog att Jöns Ols' Marie ville ha honom.

--Varför det? Man kan väl inte förneka att han såg ovanligt bra ut! Han hade på sista-tiden slagit sig på ett lättsinnigt liv, men det är många fruntimmer, som allra lättast blir förtjusta i sådana där karlar, som liksom skryta med sina odygder. Det där ansåg han höra till sitt skaldskap, och det tog sin början samtidigt med det. Och i alla fall var han ju ett ljus i jämförelse med Jöns Ols' Marie, vad bildning beträffar.

Selma svarade ej.

--Du vet väl att gubben är död? återtog Richard.

--Nej, det har jag inte hört.

--Jo. Och vet du vart sonens teckningar togo vägen?

--Nej.

--Såldes på auktionen efter den gamle. Mor Möller lät alltihop gå under klubban; det var ingenting att gömma på, tyckte hon. Bönderna köpte dem korgvis, och nu sitter de förmodligen som kistbrev på deras väggar. Jag visste ingenting om det förrän efteråt, annars hade jag naturligtvis ropat in det.

Selma trummade hårt mot soffans träkarm.

--Jag har alltid avskytt mor Möller, sade hon kärvt.

Så slog de in på nya ämnen. Det blev fråga om livet i Lund, om Richards kamrater, om lärarna vid akademien, ja om allt som rann dem i sinnet. Och med långsamma fjät smög skymningen över dem. Den var liksom en gammal vän, som gärna får höra vad man säger. Och ingen tänkte på att tända lampan.

De talade glatt och förtroligt, och emellanåt drog Rickard långa bloss av sin cigarr, så att elden andades upp och glödde.

Selma låg och betraktade honom med en angenäm känsla av trygghet. ~å och då vände hon kudden för att få dess kalla sida mot sitt värkande huvud.

Hans anletsdrag skymtade ur dunklet med mjuka, sammandrivna konturer. Tänderna lyste så vita var gång han log, och ibland kunde ögonen glänsa till. Det var det enda hon kunde se.

Han var munter ända till uppsluppenhet, ty hände det någon gång att hans tystlåtenhet tinade upp, så förbyttes den till en gladlynt språksamhet, som tog sig lopp så ohejdat som den lustigaste vårbäck. Då var det ingen som gick fri. Det gick över allt och över alla, med en omedelbar, grovkornig humor, vars verkan blev oemotståndlig. Selma skrattade högt.

I detsamma öppnades dörren till de andra rummen, och patronen steg in.

Selma kände honom genast. Hon for upp och kastade filten på soffan.

--Är du här? sade hon. Välkommen!

Patronen, som kom utifrån, kunde icke se tydligt. Han gick fram emot

henne, men studsade när han fick se Richard. Och Selma--som aldrig blygdes att kyssa sin far, om också hela världen såg därpå--hon tyckte att skammen ville trycka henne ned till jorden, då hon räckte två kalla, liknöjda läppar åt sin man. Ovillkorligen runno Richards ord henne i minnet: "tror du inte jag kan ett annat språk?"--Hur måste han hånle i sitt sinne över denna parodi!... måste jämföra henne med Elvira... som var hans därför att... därför att...

Patronen bugade sig stelt för den unge mannen, men tog honom icke i hand.

--Känner du inte igen Richard? frågade Selma i tvungen ton.

--Jo, naturligtvis--i patronens röst ljud återhållen harm, det här skumrasket är just lagom för att känna igen varandra.

Det skulle vara en sarkasm

Selma gick bort till skrivbordet och tände lampan. Hon var varken ledsen eller rädd, fast hon såg att patronen var ursinnig, men det låg en tyngd över hennes sinne vid tanken på att nu skulle det gamla livet börja igen.

Det inträdde en tryckande tystnad. Richard och patronen voro likt två hundar, som med styva ben och uppresta ryggborstar strutta omkring varandra under sneda blickar. Selma kunde ha skrattat, om hon icke tänkt på hemresan.

Hon förde sin man in till konvalescenten; Richard stannade där ute.

--Det var fasligt så familjärt, att ligga där i skumrasket och låta konversera sig av en sådan--flax. Då kunde du minsann skratta! Han måtte allt vara bra intressant, sade patronen i den lilla förstugan.

--Du glömmer att vi äro uppvuxna barn ihop, svarade hon skarpt och öppnade dörren till sin fars rum.

--Ja, det kan ju alltid vara--en täckmantel, mumlade han.

Selma svarade ej.

Efter en stund kom Richard och lämnade henne ett litet brev från Elvira, vilket legat inuti hans.

Men han avlägsnade sig strax.

--Såå, herrskapet håller sig med gemensam korrespondens också, sade patronen, som sett att brevet var öppet.

--Det är ett par rader från Richards fästmö. Men efter du är intresserad av det, så kan du läsa det först; jag har inte alls bråttom, svarade Selma med ett leende av vrede och räckte honom brevet.

--Nej gubevars, det var inte min mening, sade patronen urskuldande och sköt hennes hand tillbaka, läs du ditt brev. Det var inte alls min mening.--Jaså, han är förlovad?

Selma teg och läste sin biljett.

Patronen gick fram och tillbaka på golvet med fundersam min. Ibland

kastade han en skygg blick på Selma, som satt och såg ond ut.

Då och då sökte han indraga henne i det samtal han förde med fadern; men hon svarade kort, med en viss kylig artighet, som var den högsta grad av fientlighet, till vilken hon någonsin lät det komma.

Patronen formligen våddades, icke blott av hennes onåd, utan ock i känslan av att ha begått en orättvisa: den unge mannen var ju förlovad!

--Men du, är det nyttigt att vi stanna inne hos svärfar så länge? Ska vi inte gå in en stund? sade patronen slutligen, efter en längre tystnad.

Han tyckte mycket om att säga "svärfar", det var liksom om det gjorde honom själv några år yngre.

--Jo, låt oss gå in, svarade Selma liknöjt, jag tänker att Mätta har kvällsmaten färdig.

De gingo in i salen. Richard satt där vid skrivbordet och läste. Patronen gick direkt till honom.

--Jag hör av min hustru, att kandidaten är förlovad, sade han i sin mest gentlemannalika ton, medan den unge läkaren betraktade hans välvilliga ansikte med den största förvåning, jag kan icke nog varmt uttala mina lyckönskningar till detta steg, ty ett tidigt tycke är den största lycka för en ung man; det bevarar honom från frestelserna. Jag verkligen lyckönskar. Finns det någon utsikt... jag menar i en icke alltför långt avlägsen framtid... hum... När tänker kandidaten gifta sig?

--Så fort det finns en möjlighet--den allra ringaste möjlighet, svarade Richard tvärt. Detta oväntade intresse för hans hjärteangelägenheter

förargade honom efter den förra ovänligheten. Dessutom tyckte han att det var en sak, som alldeles icke angick patronen.

--Ja, ingen lång förlovning, bekräftade denne. Det är bara en sjudande ebb och flod. Jag verkligen högaktar kandidaten för dessa sunda åsikter.

Richard tänkte vid sig själv, att han icke yttrat några åsikter alls, men han brydde sig ej om att säga något. Han hade alltid hyst en viss ovilja emot patron Kristerson.

Supen blev vida drägligare, än Selma efter första sammanträffandet vågat hoppas. Patronen lät sig ej stötas tillbaka av Richards reserverade sätt, utan var idel solljus, och på hans uppmärksamhet mot Selma fanns det ingen måtta. Ibland måste hon till och med skratta däråt.

--Ja, respekt för det täcka könet, deklamerade patronen med patos, det är kvinnan som regerar världen.

Vid avresan den följande dagen kunde han för ingen del tillåta att Selma gick till stationen, fastän hon högt förklarade, att hon föredrog detta.

Nej, åka skulle hon! och patronen var själv inne hos arrendatorn för att beställa skjuts. Han övervakade hästarnas förspänning, bestyrde om ressakerna och allting. I förbifarten kunde han ändå hinna att konversera en smula med Richard, vilken han slutligen lyckades göra nyfiken.

--Selma, sade denne, då hon vid ett tillfälle gick igenom salen, vad i all världen sade du åt din man i går kväll, som så kunde stämma honom till min favör? När han kom, ville han ju inte ens hälsa ordentligt. Jag trodde dig verkligen inte om att vara så slug.

--Ack du, det var alldeles omedvetet, svarade Selma med ett återhållet löje, jag kom bara att säga honom, att du är förlovad.

Han såg ett ögonblick frågande på henne. Men så förstod han meningen, skrattade torrt och vände sig om till sin bok.

En stund därefter stodo de båda inne hos fadern, som nu för första gången satt påklädd i sin stora farfarsstol, helt modstulen över att dottern skulle fara ifrån honom.

Richard och Selma stodo framme vid fönstret. Hon såg frisk och präktig ut i sin åtsittande vårkostym och käcka jägarhatt.

Genom fönstret kunde man se patronen syssla ute vid vagnen.

--Pål har givit mig lov att bygga om stathuset, det sämsta av dem--förstås--sade hon brådslande i det hon drog hatten säkrare på och stack en nål igenom, men nu skulle jag så gärna vilja fråga dig till råds om ett och annat, så att jag kunde få det riktigt hälsosamt och bra; deras välsignade ungar äro alldeles förgångna av utslagssjukdomar och elände. Pål säger att det ha sådana barn alltid, men jag kan inte förlika mig med det. Var gång jag kommer dit...

--Ja, vad skall du där? sade han vresigt, men det ryckte under skägget som av ett kivaktigt leende.

--När de äro sjuka så!... Hon såg på honom med ett förebrående ögonkast och rodnade häftigt.

--Herre Gud, vad du nu var dig lik sen gamla tider! utbrast han skrattande, den minen kände jag så väl igen. Nå, gå nu på. Jag ville bara

höra vad du skulle säga.

--Asch, jag har tänkt att tala med dig om det hela tiden, men liksom varit rädd.

--Rädd? För mig! Varför det?

--Att du skulle skratta åt mig.

Hon drog och drog i sin handske, fast den redan satt oklanderligt.

--Skratta? Det hör ju till mitt eget fack, varför skulle jag då skratta!

--Ja-a, sade hon långdraget, men jag är visst mycket dum; jag förstår rakt ingenting.

--Det är ju därför du behöver mig.

Det såg ut som om hon kände sig lättar till sinnes vid detta svar.

--Ja, jag tycker att när man har god tillgång på pengar, så... Ja, det var en hel massa saker jag hade att säga dig, men nu hinner jag inte.

--Nå, så skriv då.

Hon såg på honom med glad överraskning.

--Skulle du vilja?

--Naturligtvis

--Å tack, å tack! utropade hon i överströmmande glädje.

Han log blott.

--Ja, du kan inte tro... å, du kan inte tro, hur tiden hänger en tungt vid händerna ibland.

--Nå, men din gamla passion för målning--är den alldeles slut?

--Ja. När jag inte kunde få lära mig något, eller ägna mig helt och hållet åt det, så var det inte lönt. Men tomt är det.

--Ämnar du aldrig ta det igen?

--Aldrig.

Hon kastade en blick ut på gården och såg, att nu var allting färdigt.

--Adjö med dig, farsgubben min, sade hon, gick fram till länstolen och strök med handen över faderns hår, som hon själv kammat så slätt och vackert. Så böjde hon sig ned och strök kinden emot det. Nu skall du

skynda dig och bli bra, och sen skall du komma och hälsa på mig, länge, länge.

Han sade ingenting, bara tryckte hennes hand.

--Inte får du vara ledsen! hon böjde sig ned och såg honom så muntert i ögonen, att han klarnade upp, du ska komma och se hur jag tagit mig i ridning. Adjö med dig, du lilla oförståndiga pappa.

Hon purrade om i hans hår till avsked, och då såg han helt belåten ut.

--Adjö, Dick, sade hon och vände sig mot kusinen, som leende stått och sett på de två, jag kan inte säga hur roligt det är att ha fått se dig igen, gamle gosse. Och så kommer du snart med Elvira?

De skakade kraftigt hand, och så sprang hon ut till vagnen.

8

Selma red i skritt, och hovslagen genljödo taksäkert under parkens gulnande valv. Morgonen var kall, men den långa ritten hade skänkt hennes kinder deras varma färg.

"Svarta prinsen" nickade självbelåtet med sitt vackra huvud och lät emellanåt höra en frustning, i det han böjde halsen och spärrade ut sina näsborrar, så att en immig andedräkt virvlade fram därur.

Selma var tjugutre år, men såg nästan äldre ut. Hållningen hade blivit fastare, blicken lugn, och det låg någonting medvetet i själva hennes sätt att sitta till häst.

Då hon red ut på den öppna trädgårdsgången, som bildade uppkørseln till boningshuset, kom gruppen med ens i full belysning; rodnaden på hennes kinder glödde och hästens hud glänste mot solen. Strandmalet rasslade under hovarna och hon kastade en blick uppåt fönstren för att se om någon gav akt på att hon kom. I ett av dem syntes ett blont kvinnohuvud och en vit penjoar. Selma log glatt dit upp och hälsade med ridspöt.

Stallknekten, som red efter, närmade sig för att taga emot tyglarna.

Hon hoppade av utan hjälp, såg prövande på hästen om han blivit mycket svettig och strök honom smekande på halsen under den långa manen. Han vände sig om för att nosa på hennes klänning och gned därpå sitt huvud mot hennes skuldra, så att där stannade stora, vita skumflingor.

--Ack du självsvåldiga krabat! sade hon skrattande och torkade av klänningen med sin näsduk. Därpå kastade hon tygeln åt det monstret av fulhet, som tjänstgjorde som stallknekt, och gick in i huset medan "Svarta prinsen" stod kvar och såg efter henne med stora, melankoliska ögon. Han tyckte väl att hon dröjde för länge därinne, ty han lyfte sin ena hov till en skrapning, som endast skedde i luften. Prins var en grannlaga natur.

--Nej, har man sett! Är du verkligen otålig du hjärtans toker? ropade hon ned till honom, där hon kom på trappan med en stor skiva grovbröd i handen.

Prins sänkte nosen och lät höra ett huttrande ljud, som skulle antyda en kärvänligaste lilla gnäggning.

--Å, du är ett mönster till häst! utbrast hon med stolthet och sprang ned för att mata honom. Handskarna hade hon tagit av för att inte få dem nedblötade, ty hon visste av erfarenhet att Prins hade alldeles ingen försyn när det gällde bröd. Så stod hon där barhuvad i solskenet och

betraktade med förtjusta blickar sin favorit, som belåtet mumsade på sina brödkakor och snodde omkring med sin nos i hennes händer på det mest ogenerade sätt. Hon måste stå långt ifrån och sträcka sig fram emot honom, ty han visade en ofantlig lust att gnida sig emot hennes klänning.

--Nu finns det inte mer, sade hon glatt och höll upp sina våta händer emot honom för att visa att det var sant. Han suckade med en resignerad min, och så drog hon hans huvud till sig för att kyssa honom på en fin, ren liten fläck vid sidan av nosen.

--Seså, sade hon avgörande, torkade sina händer och gick upp till gästrummen, medan Prins leddes till stallet.

--Nå, Elvira, är du inte färdig än, ropade hon utanför dörren.

--Richard är gången ut för mer än en timme sedan, så att du kan gärna komma in, svarade det innanför.

Selma öppnade dörren och steg in. Det var en elegant liten dubblett, för närvarande bebodd av doktor Berg och hans unga fru, vilka en längre tid varit gäster hos patron Kristersons.

Doktorinnan satt framför spegeln och kammade sig. Hon var liten och blond, såg bra ut och hade någon benägenhet för korpulens.

--Hur kan du låta bli att öppna fönstret, när det är så vackert väder? sade Selma i det hon stängde dörren efter sig och nickade god morgon.

--Hu, det är ju så kallt, svarade doktorinnan med en liten rysning.

--Stuggris!--Var har du gjort av din man?

--Ute på långpromenad. Han blev förargad i går kväll för det du sade att du inte ville ha honom med på din ridtur i dag, och när han är ond för något, kan han trava hela och halva mil stöten.

--Kan han vara ond i dag för det jag sade i går? yttrade Selma i en likgiltig ton.

--Å, du tror inte så långsint han är.

--Det var han aldrig förr; jag kunde reta honom varenda dag, och ändå var han lika god den nästa.

Selma kastade sig i soffan och betraktade med välbehag de ljusa hårvågor, som böljade för kammen därborta vid spegeln.

--Vet du vad!--det är gruvligt roligt att se på fruntimmer -- nota bene: vackra fruntimmer, utbrast hon muntert i det hon slog med ridspöet mot spetsen av sin sko.

--Så du pratar; du är ju själv fruntimmer!

Selma skrattade till.

--Ja, visst är jag det, men hos mig finns ingenting av det där mjuka--det där som gör att man tycker sig kunna linda er om fingret.

--Jag tycker du borde ha blivit karl; det skulle passat dig så bra, sade Elvira i det hon virrade upp håret och böjde sig fram emot spegeln.

--Ja, behagligare skulle det varit, men det är väl det bästa som sker. Jag kan nog gå an som fruntimmer med: alla skola inte vara stöpta i samma form. Men, se hit ett tag!

Selma gick hastigt bort och lade sin arm om den unga fruns skuldror i det hon böjde sig fram och såg henne in i ansiktet.

--Ja, var det inte det jag tyckte! Nu har du gråtit igen. Vad är det då?

--A, bry dig inte om det.

Selma gick ett slag genom rummet.

--Det duger inte att tiga alltid: sjung ut! sade hon och stannade vid sidan av toalettbordet, så att hon kunde se den unga fruns ansikte.

--A, det är alldeles ingenting...det är bara Richard...

--Vad är det med honom?

--Det har du nog märkt. Elvira ordnade sina toalettsaker, synbarligen utan att tänka på vad hon gjorde.

--Vad skulle jag ha märkt?

--Att han inte bryr sig om mig. Hon böjde ned huvudet och talade mycket lågt.

Selma stod och betraktade henne med ett besynnerligt uttryck i sina ögon, något av på en gång intresse och mot vilja. Täckheten förfelade icke sin verkan på hennes skönhetssinne, men all klemighet ingav henne avsmak.

--Vill du inte berätta det för mig? sade hon och såg ned på knappen av sitt ridspö.

Elvira kastade en hastig blick på henne. Det fanns i det fullkomligt behärskade men sträva sättet någonting som i början stötte tillbaka och i längden vann. I den svarta riddräkten, som satt stramt åt både liv och armar, såg hon längre ut än vanligt. Håret var kammat högt i nacken, men låg ned över pannan i en tjock, ljusbrun lugg, så att endast en smal rand syntes över de något mörkare ögonbrynen. Egentligen var hon ful, med denna platta näsa, vars spets gick ut i en liten snibb, med den breda, låga pannan och den fina, skarpa hakan, vilken gav ansiktet form av en triangel. Men de kloka, djupt liggande ögonen försonade allt; det var en präktig typ.

--Fast jag inte är äldre än du, har jag varit gift längre, och det ger erfarenhet, sade Selma, övervinnande sin motvilja att tala i ämnet; kanhända kunde jag vara dig nyttig med ett eller annat råd.

--Du är snäll och rar, sade Elvira, undvikande henne med en av dessa fraser, som fruntimmer alltid ha till hands emot varandra.

--Rar! Var kan du få något sådant ifrån?

Selma såg nästan ond ut.

--Du är så snäll mot alla här på gården; gumman Boel har skvallrat på dig.

--Gumman Boel tar inte så noga för vad hon pratar.

--Du är god mot alla fattiga.

--God! Kallar du det god? En egoist är jag. Det är bara behovet att känna mig nyttig för folk, som driver mig; det är viktighetsmakeri, ingenting annat. Var lugn för att jag inte ger bort annat än det jag själv inte behöver eller inte vill ha. Är det att vara god?

Hon hade talat med en viss hetta, framkallad av begäret att övertyga. Det fanns på botten av denna rättframma karaktär en skygghet, som kom hennes inre att krympa tillhoppa för varje vidrörande.

--Nu gör du dig till, sade doktorinnan.

--A--man kan bli sjuk av att höra det! Jag ger dem mat och pengar ungefär som man kastar köttben åt hundar; jag vämjens vid själva deras snikna begär, och vore det inte därför, att jag själv behöver sola mig i deras korta tacksamhet, kunde jag lika gärna skicka bort dem med en spark. Jag vet inte vem som är uslast, de eller jag.

Under dessa ord gömde sig en ödslig smärta, men därav märkte doktorinnan ingenting; hon kände sig endast tillbakastött av yttrandets råhet. Att det fanns människor så fanatiskt sanningsälskande, att de beljuga sig själva, därom hade hon ingen aning.

Selma kastade sig i soffan igen och strök med handen över sin panna i det hon lutade sig tillbaka med en min av trötthet.

--Jag kan inte leva utan vänlighet, sade hon, därför köper jag den... det är hela affären För penningar får man allt, allt!

--Inte allt; inte kärlek, svarade Elvira känslösamt.

Selma bara skrattade smått, men svarade ingenting. Det var någonting av förakt som spelade kring hennes mun. Hon såg icke upp.

--Det är ändå besynnerligt att se hur anlagen kunna vara nedlagda hos en från begynnelsen, sade hon efter en stund, medan Elvira gick omkring i rummet; jag minns, att då jag var hos farbror och faster i världen--i Richards hem, du vet--så brukade jag alltid gömma de kakor jag fick till kaffet, under förevändning att jag ville ha dem till "natt-mat", som vi brukade säga i skolan. Så gömde jag dag för dag under hela veckan. Faster skrattade åt min barnslighet, men lät mig ha mina kakor. Kan du gissa vad jag gjorde med dem?

--Nej.

--Jo du, jag hade funnit ett riktigt näste till gammalt hus någonstades utåt fäladen. Där bodde ett gammalt folk med en hel kull ungar omkring sig. De hade allaredan släppt ut en eller två kullar förut, ty både han och hon hade varit gifta en gång förr--men maken till ungar har jag då aldrig sett. Smutsiga och... a, du kan göra dig ett begrepp därom! Nå, de där små odjuren skulle naturligtvis ha mina kakor.--Föräldrarna voro nästan aldrig hemma; avkomman fick sköta sig själv liksom grodyngel. Men du kan tro att där blev förtjusning, var gång jag kom!... jag kunde sitta och se dem sluka fasters präktiga kaffebröd och själv slicka mig om munnen. Hon skrattade så att tårarna kommo henne i ögonen.--Och det fast de troligtvis inte kunde känna någon synnerlig skillnad på det och den mjölblandning, som vår bybagare hedrade med benämningen vetebröd! Till på köpet inbillade jag mig att jag gjorde de där ungarna en tjänst med det. Jag njöt naturligtvis. Ja, vet du, till råga på allt umgicks jag också med

den tanken att jag skulle kamma dem. Men den kom lyckligtvis aldrig till utförande.

Hon var synbarligen ytterst belåten med sin drastiska framställning.

--Usch, vad du har för en vana att håna allt!

--Bara att se det från den lustiga sidan; den tragiska ligger nu en gång inte för mig.

--Det avundas jag dig. När allt kommer omkring är det bestämt det som gör dig så tilldragande.

--Tilldragande? Tio mot ett att du lärt dig det ordet i en roman!

--Fy, vad du är stygg.

--Jag har aldrig påstått annat; det är ju du själv som velat överbevisa mig om motsatsen.

Selma skrattade, och Elvira vände sig bort för att dölja att hon fick tårar i ögonen.

--Elvira!

--Ja, du tror liksom Richard att man kan skämta bort allting så fort det rör mig.

--Det rörde ju inte dig, utan mig. Dessutom var det ju du själv som inte ville tala om vad du var ledsen för, och så tyckte jag det var bäst att tala om annat.

Elvira satte sig vid toalettbordet och stödde huvudet i händerna.

--Richard är sig inte lik, som han var det första året; det är himmelsvid skillnad. Du kan inte tro vad vi var lyckliga! Han bröt med alla sina kamrater, och vi voro inte åtskils en enda dag. Men sedan lillen kom, blev det helt annat. Jag har ibland trott att det var honom han inte tyckte om. Därför lät jag den lille ängeln stanna hos mamma, medan vi reste hit. Jag tänkte att det då skulle bli bättre. Men när talar han väl till mig? Han är vänlig och snäll--det förstås--men vi har aldrig något att säga varandra, när vi äro på tu man hand.

--Men, barn lilla, inte kan han prata jämt heller.

--Men när vi voro nygifta hade han tusen ting att tala om, och under förlovningstiden...

--Ja, det tror jag det! Det ha de ju alltid--idel dumheter, som man skulle bli rent sjuk av i längden. Inte ville du att han skulle fortsätta med det?

--Det kan väl vara. Men när jag nu söker läsa i hans ögon vad han vill, när jag i allt--från det minsta till det största--bara rättar mig efter honom! När jag vid allt vad jag tar mig till bara tänker på vad han skall tycka!

--Det är just det som är felet. Du gör för mycket av honom, och det tröttar. Om du bara hade en skymt av självständighet.

--Ja, där ha vi det! Men det är ju en orimlighet. Man skall väl tycka bäst om den som i allt vill göra en till viljes.

--Jag vet inte det; jag tror att var och en människa skapades till att vara en person för sig. Söker man att göra sig blott till ett avtryck, så hämnar det sig själv: man blir ingenting.

--Det är just självständigheten han tycker om hos dig, det vet jag.

--Med oss två är det en helt annan sak, vi stå ju icke i närmare förhållande till varandra. Men vi ha så många gemensamma intressen, gamla minnen också... och dessutom... nå, ja det där är saker som jag inte förstår.

--Vad?

--Jo, jag tror att en man aldrig i längden bryr sig om någon annan än den som kan hålla honom på avstånd.

Hon log med ett litet ironiskt leende.

--Men det kan ju aldrig en hustru, utbrast Elvira nästan förslräckt i det hon vände sig om.

Selma halvlåg på soffan; hon såg på sin gäst med en lång, spejande blick, icke utan en skymt av gäckeri.

--Det är det han vet, sade hon sakta, ännu med det där leendet.

--Vad menar du?

--Jag menar att det vore väl en smal sak att göra en karl kär på nytt--om det är det du menar. Vi känna dem inte förr än vi bli gifta, men då måste vi också lära oss det. Jag tror att jag gör det nu.

--Jag erkänner, att jag inte förstår Richard, sade Elvira kallt, i det hon värmdes griffeln vid ljuset för att krusa sin lugg. Det låg någonting i Selmas ton, som hon icke tyckte om.

--Nå, så studera honom, det är hög tid. Lär dig att förstå honom--jag menar hans strävan och alla intressen-- du skall se vad du själv skall tycka det är roligt, och vad du skall lära mycket av att försöka följa med. Men, framför allt, sök att vara en smula kall... bara en liten smula, som man kan vara när man håller riktigt av någon.

Hon lade huvudet på sned och lekte med spetsen av sitt ridspö på mattan. Det hade kommit någonting dämpat över henne, på en gång vekt och skälmskt, kanske också ett grand sorgset.

--Kall? upprepade Elvira med den yttersta förvåning.

--Ja, kall.--Selma talade ovanligt lågt och såg icke upp, det där oförklarliga leendet smög ännu kring hennes fina, tunna läppar. Kärlek är som champagne--du vet inte hur den smakar när den fått ligga på is?

--Men, Selma då! Det kom ett förebrående uttryck i tonen.

Selma sprang upp med ett muntert litet skratt, gick fram till Elvira och lade sina händer på hennes axlar. Den förra strävheten var försvunnen.

--Nu är jag din biktfar, sade hon smekande, svara mig ärligt, biktbarnet mitt. Du gråter ibland och ber din man hålla av dig som förr?

--Ja?

--Sällan?

Selma hade flyttat sina händer till stolens ryggstöd, och biktbarnet ritade inbillade figurer på toalettbordet med ett pekfinger, som såg mycket täckt ut. Men hon teg.

--Det sker då ofta? fortfor den obeveklige biktfadern och vände örat till för att rätt kunna uppfånga svaret.

Biktbarnet såg upp, spörjande som för att se sig för om man verkligen kunde våga sig fram med sanningen. Den minen såg så lustig ut att biktfadern trots sina ansträngningar brast ut i skratt.

--Heliga oskuld! Och det tror du dig kunna fånga en karl med? Nå nå, du är ju själv förälskad i honom, och det är gott för dig. Å ena sidan försvårar det saken, men å den andra gör det den så oändligen lätt.--Hon satte sitt ansikte i jämnhöjd med Elviras och betraktade henne i spegeln.--Om nu det där ansiktet såg hurtigt och glatt ut, skulle det vara riktigt förtjusande, men när det lipar--fy!

Elvira såg också i spegeln.

När Selma log så där, så att de jämna, vita tänderna glänste fram, kunde man icke se någonting friskare. Det var omöjligt att längre finna henne ful--till och med för en kvinna.

Den lilla frun böjde sig tillbaka och slog sina armar om biktfaderns hals, men denne lösgjorde sig skrattande: icke alla biktfäder önska bli smekta.

Selma stod en stund tyst. Det föreföll henne som om hon höll nycklarna till hans karaktär i sin hand, och allt vad hon letat fram med hela uppfattningens skarpsblick-- allt det som hon älskat högt, därför att det varit som hennes ensamt, allt det som hon velat dölja som sin oskattbaraste egendom--det skulle hon nu lägga i en annans händer. Allt, allt! ty det fick ej finnas någon söndring.

--Elvira, sade hon; rösten ljöd så allvarlig och orden kommo helt sakta, ibland finner du honom retlig och nervös. Det förargar dig. Men har du aldrig tänkt dig att det kan vara en stund av svaghet, då allt syns honom fruktlöst och mörkt? Har du aldrig tänkt dig att det är då han behöver dig bäst?... icke dina ord eller din tröst, endast ro, och så känslan av att du förstår honom. Han måste känna att du aldrig kan förlora modet, därför att du tror honom om gott, även om han själv skulle tvivla.

Elvira stödde huvudet i händerna och teg. Det flög någonting likt självförebåelse genom hennes sinne -- en aning som sade henne, att hon ej älskade så fullt som hon kunde. Hon nickade långsamt för sig själv.

--Och nu är det överenskommet, sade Selma raskt, i det hon undertryckte den smärta, som följde med själva hoppet att hennes strävanden kunde lyckas, inga tårar, inga scener mer, och så lämnar du ibland å sido ditt välsignade persiska broderi. Det finns väl något annat i världen, som också kan vara värt en kvinnas uppmärksamhet. Har du intet intresse för vår tid och allt som rör sig i dess strävan? Barn, du skall väl lära dig att förstå din egen son en gång! Hur skall du det, om du håller dig främmande för allt och endast fördjupar dig i din sefirgarnskorg?

Hon teg ett ögonblick.

--Elvira, det måtte vara en stor lycka att ha en son, sade hon plötsligt.

--Du! sade Elvira hastigt och vände sig om, tänker du någonsin på sådant? Skulle du verkligen önska, att du hade ett barn?

--Jag! Nej, Gud bevara mig! Det var inte så jag menade. Det var bara sagt så där i allmänhet. Du t.ex. håller ju så mycket av Richard, jag tycker, att för dig skulle det vara så förunderligt att tänka, det hans personlighet skall liksom gå i arv, att allt vad du värderat hos honom skall växa upp på nytt, att det skall komma fram drag efter drag. Jag bara tänker mig vilken glädje det måtte vara för varje ny likhet du upptäcker. Det finns ju till och med fel, som man lär sig att tycka om, och jag föreställer mig, att om du också agar honom för ett sådant, kan du ändå inte låta bli att glädjas smått över att också det är likt.--Hon stod och såg ut i trädgården med ett eget, inåtvänt uttryck i blicken.

Elvira hade blivit eftertänksam.

--Selma, har du aldrig... har du aldrig tyckt om någon?

Selma vaknade upp vid frågan.

--Jag! Hur kan du komma på en sådan tanke?

Båda tego en stund, medan Elvira såg sig i spegeln och stänkte en smula puder i luggen, så att den icke skulle bli rak.

--Jag tror att du kunnat bli en förträfflig hustru, sade hon slutligen.

--Hå, det beror på, svarade Selma likgiltigt, hade jag blivit gift med en man som varit ärelysten, skulle jag troligtvis blivit honom en god hjälp -- jag skulle eggat honom, arbetat för honom, men nu-- hon gjorde en åtbörd som om hon tappat något ur händerna--nu är jag fullkomligt värdelös.

--Å, säg inte det.

--Nå, det är sant, jag håller tjänstepersonalen i tukt och ser till att urverket går jämnt, men det kunde en annan göra lika bra som jag. Du sade för en stund sen, att jag borde blivit en karl. Men, ser du, det finns ett begär hos mig att liksom gå upp i en annan existens, vilket bevisar, att jag verkligen varit ämnad till kvinna. Det där känner aldrig en man.

--Stackars Selma!

--Men är du tokig! Varför beklagar du mig?

--Du har ju aldrig känt vad det vill säga att vara lyck

lig.

Selma skrattade.

--Så säga alla unga fruar. De tro, att det inte finns någon annan lycka i världen än deras egen, och--med all respekt--om den har jag mina egna tankar. Jag avundas alldeles inte. Vore det inte därför, att jag är så

eländigt feg, att jag inte kan se någon vara ledsen, skulle jag aldrig blandat mig i lilla fruns affärer.

--Jag tror att du verkligen vill mig väl. Elvira räckte henne sin hand, som hon tog helt flyktigt.

--Jag skulle naturligtvis gärna vilja se er lyckliga, sade hon torrt, och helst se, att I haden mig att tacka för det på ett eller annat sätt. Det är alldeles som när jag gav de där ungarna mina pepparkakor.--Hon skrattade bittert och självförsmädande.--Låt mig därför välja böcker åt dig och leda dina studier; jag känner Richards smak så väl. Du kan, om du sätter den sidan till, bli som en annan människa medan han är ute på sin utomlandstur. Men visa honom aldrig mina brev, och låt honom aldrig våga sig till att bryta dem; med sådant måste man sätta sig i respekt. Och låt du honom fritt flyga ur boet, dess gladare är han, när han kommer igen.

--Du kan ha rätt.

--Tror väl det! Du kan inte tänka hur gärna jag själv skulle vilja försöka min kur på någon, sade hon skämtande, men jag behöver den tyvärr inte.

--Det är gruvligt ändå vad jag kommit att hålla av dig på den här tiden, utbrast Elvira.

--Vet du inte att det finns ett slags egoism, som har dragningskraft, var det muntra svaret; min är just av det slaget. Folk måste hålla av mig om jag vill. Det gäller för alla utom en; mot honom är jag maktlös, ty... nå ja... Inte ett ord mer. Du blir ju aldrig klädd på det här viset.

--Ja, det var sant, jag skulle be att få slippa frukosten i dag, ty jag åt så mycket till kaffet, att jag inte är hungrig, och jag måste skriva till mamma nu, annars hinner jag inte få brevet med posten, och då blir mamma

orolig.

--Som du vill.

Selma nickade och lämnade rummet.

Först tänkte hon byta om dräkt, men så ändrade hon sig: det var så obehagligt att gå in i den ouppbäddade sängkammaren, där mannen ännu låg och sov. Hon ville vänta. I stället tog hon vägen till det lilla kabinettet innanför salongen. Där var alltid så tyst och ensligt, och där hade man utsikt åt parken. Hon ställde sig vid ett av fönstren och försjönk i tankar.

Klockan var halv nio. Var blev Richard av? Måne han blivit ond på allvar? Hon kunde icke tro det. Han borde ha förstått hennes motiv. Han måste väl veta...

Hon lutade pannan mot fönsterposten och lade upp sitt ena knä, som om hon suttit i en sadel.

Vilket egendomligt lynne han hade! Hos studenten hade det ännu legat mest antydningar, och--själv ett barn-- hade hon väl ej förstått dem riktigt. Hos den unge läkaren och vetenskapsmannen framträdde det i bestämdare former, och nu var hon själv en utvecklad kvinna.

Det fanns någonting i själva grundtonen av hans karaktär, som ovillkorligen måste finna en resonansbotten i hennes egen. Först denna friska viljekraft, som slog över i hänsynslös egoism så snart det gällde att uppnå ett mål; så denna sega uthållighet, som aldrig släppte detta mål ur sikte; och slutligen denna ärelystnad, som jämt sporrade honom framåt och aldrig lämnade honom någon ro. Men hon visste också att det fanns stunder, då den överspända självtilliten kunde svika, och då han kände sig modlös, att själva arbetskraften domnade därvid. Djupt nere på

bottnen av detta obändiga sinne rörde sig en underström, som han blygdes över och sökte dölja under cynism eller hårdhet. Måhända var det denna underström som drog henne till honom.

Selma gled ned från sin plats och ställde sig åter i fönstret. Han måste ju komma snart. Vad det skulle bli dödande tomt när de reste! Hon lade armarna i kors och blicken dystert framför sig. Vilken tillvaro!

Från det lilla kabinettet, där hon stod, kunde man se hela våningen med dess rika draperier och mjuka mattor --mattor, som täckte hela golvet och i evigt samma mönster smögo sig ur rum i rum, hela raden utefter. Det var ett elegant litet hörnrum, dekorerat i ljusgrått med små brokiga buketter--allting, mjukt, stoppat, bekvämt.

Den mörka kvinnogestalten bröt silhuetlikt av mot denna glada omgivning, och rummets luxuösa komfort framhöll ännu mer dräktens prydnadslösa enkelhet.

Selma var så försänkt i grubbel, att doktorn kunde komma ända in i salongen utan att hon märkte det. Han förde draperiet åt sidan och gick tyst fram till henne. Först då han lade sin hand på hennes axel vände hon sig om, lugnt och utan en sprittning: denna hästmänniska visste ej vad det ville säga att vara nervös.

--Vad står du och grundar på? frågade han och ställde sig bredvid henne.

--På allt möjligt. På dig och mig och gamla tider.

--Ar din man uppstigen ännu?

--Nej. Han kom inte hem från den där järnvägsinrigningen förrän

klockan tre, därför behöver han sova ut.

--Vad hade det då skadat honom, om jag fått rida ut med dig?

Frågan kom helt tvärt och en smula retsamt.

--Naturligtvis inte det ringaste. Jag sade heller inte nej för hans skull, utan för min egen.

--Att du inte vill ha mig med, tackar! Det är åtminstone att svara rakt på sak. Jag trodde i går, att du hade något annat skäl... jag fann det visserligen något fegt, men. . .

Han menade icke vad han sade, men han inbillade sig nästan att han gjorde det. Begäret att sondera var till hälften omedvetet.

--Å, Richard, nu är du verkligen dum, utbrast Selma med något av sin gamla ton, i det hon lade handen på hans arm för mera eftertrycks skull; att jag gärna ville ha dig med, det bör du kunna begripa. Tänk dig bara, hur förtjusande det skulle vara att ha dig vid sidan att prata med och så att låta det gå så där i sakta skritt. Jag föreställer mig det ibland så livligt, att jag nästan tycker du är med och att vi talar om en massa saker.

Han såg på henne, upplarnande, och hon drog hastigt sin hand tillbaka.

--Ja, du förstår, att jag tycker det måtte gå så lätt att prata under den där vaggningen, som man får på hästryggen, och vid det där klappandet av hovar, som låter så trevligt. A vad det är skönt! Man känner värmen av hästens kropp ända ned i fötterna och runt omkring sig den friska, kalla luften... Usch, vad du måste finna mig barnslig !

Hon kastade ridspöet bort på ett bord och knäppte samman händerna, i det hon sträckte på sina armar med ett lätt självsvåld. Figuren var så vacker och dessa armar på en gång fina och kraftfulla.

--Men då förstår jag inte...

--Å jo, det gör du nog. Kristerson bryr sig inte om att vara svartsjuk på dig, nu sedan du är gift. Det är endast ungherrar han avskyr. Han menar, att de äro glupande ulvar, som bara gå och lura på vem de uppsluka månde.-- Det har kommit mig att undra hurudan han själv var innan han blev gift.--Nej, det är fruarna jag är rädd för. De kunde hitta på... Jo, du, det kunde de. Jag hör hur det låter om andra, och då vet jag vad som väntar mig själv. När en ung fru inte visar sig pin förtjust i sin man, så gå hennes väninnor alltid och vänta vem hon skall bli kär i. Ty att man måste bli det en gång, det anse de oundgängligt.

--Det gör jag också.

--Dumheter!

--Men det är ju så naturligt, sade han och kastade sig i en stol borta vid bordet. Antingen har man varit kär, eller också är man det, och om så inte är fallet... ja, då måste man bli det. Ty det finns ingen människa, som icke är det någon gång.

--Asch, det är ju äckligt, utbrast hon med en grimas.

Han skrattade, en liten smula cyniskt, men icke obehagligt. Detta skratt visade munnens bredd, men också dess smala, röda läppar och friska tänder. Richard Berg såg aldrig så bra ut som då han log, men han gjorde det sällan.

--Är du alltid så där försiktig? frågade han och betraktade henne med nyfikenhet. Dessa två förbehållsamma varelser hade vant sig vid att kunna tala med varandra om allting. På en öppen fråga följde alltid ett ärligt svar.

--Samma försiktighet alltid och i allt.

--Men är det icke ett förskräckligt tvång?

--Naturligtvis. Men jag har föresatt mig att de inte skola ha den ringaste anledning. Du behöver bara se på min ridknekt, jag har tänkt på honom också. Har du inte givit akt på honom?

Det spelade ett nästan omärkligt leende kring hennes läppar.

--Jo. Ögon som en ko, näsa som en knytnäve, och en mun, som går från ena örat till det andra, och som därtill drages på sned upp mot ena kinden. Det är onekligen en vacker typ.

Hon skrattade åt beskrivningen, som hon fann träffande.

--Jag skulle inte kunna finna en till på sju mils omkrets, sade hon belåtet, och själv har jag dresserat både Prins och honom. Prins är onekligen den intelligentaste av de två, men det oaktat är jag stolt över Jöns.

--Det bevisar smak.

--Jag riktigt njuter av hans fulhet, var gång jag möter någon på mina ridturer. Den förläner mig en sådan respektabilitet, åtminstone i mina egna ögon. Och så är han gift.

Hennes leende var en sådan inkarnation av elak slughet, att hon själv blygdes däröver och icke vågade se upp.

--Nå ja, vis a vis honom tror jag, att du kan känna dig trygg. Men, vet du vad, jag tycker, att med ett sådant liv skulle du finna det rätt trist härute.

--Har du funnit det så?

--Jag--å! Han sade ingenting mer, men det hördes så tydligt vad han menade. Hon kände en jublande glädje därvid.

Det uppstod en kort paus.

--Vet du, jag tycker ofantligt mycket om Elvira, sade hon plötsligt och omotiverat, om jag varit karl, skulle jag kunnat bli förälskad i henne.

--Ja, hon är täck, men en smula, nå ja, hur skall jag säga?... en smula naiv -- alldeles utan självkritik. Det finns hos henne någonting omedvetet, som i den första ungdomen är obeskrivligt fängslande, men som sedan... nå ja. Också hos dig fanns någonting sådant strax du var vuxen, fast på så helt olika sätt. Jag kan se dig när jag vill, med dina snusförnämliga miner och slängande fasoner. Det var den lustigaste sammansättning man kunde se... och så retsam du kunde vara!... så rent av orimlig. Det var aldrig att tänka på, att du skulle ge efter, om du än hade aldrig så orätt.

--Inte skulle jag givit efter för dig? Det var en skymt av det gamla gäckeriet.

--Om jag hade rätt?--Han såg på henne med tillfredsställelse.--Men när allt kommer omkring, var det kanske just det jag tyckte om. Mammans svaghet för sin gosse hade utbildat mig till ett slags hustryran bak pappas rygg; det var så nytt att stöta på en opposition.

De tego båda. Selma lekte tankspritt med spetsen av sin sko under klänningsfållen, och doktorn hade låtit huvudet sjunka ned mot bröstet, i det ett skarpt streck bildade sig mellan hans ögonbryn.

--Pappa visste inte vilken dålig tjänst han gjorde sin son, när han sammankopplade dig och Kristerson, sade han tvärt.

--Du menar att du och jag...?--Selma vände sig mot fönstret som för att se ut i parken.--Vet du, det hade aldrig dugt.

--Varför inte det? Frågan kom skarpt.

Selma stod och såg ut med liknöjd min.

--Just det, att du då haft rättighet över mig, skulle fördärvat alltihop, sade hon lugnt. Du är en despot, men det du alltid tyckt om hos mig har varit att jag vågat ställa mig upp mot dig. Hade jag varit i dina händer och måst böja mig, skulle också det varit förbi.

--Såå, du tror endast på det fria äktenskapet? sade han dröjande och bet sina naglar.

--Nej, sade hon hastigt, icke i den bemärkelse man tager ordet. Jag kan icke betrakta äktenskapet annorlunda än som till sin grund oupplösligt. Det skall vara en förening av fria, självständiga individer och åsyfta deras inbördes samarbete och utveckling, icke för en tid blott, utan för hela livet. Alla uppställa icke så höga fordringar, och de flesta måste nöja sig med så oändligt mycket mindre; kvinnan blir endast ett tämligen överflödigt supplement till mannen, ett supplement, som i allmänhet icke heller är någonting i och för sig själv. Den ene har som personlighet icke behov av den andre; man går var sin väg, arbetar på var sitt område, utan att bekymra sig om varandras strävan för annat än resultat. Barnen och ekonomien, se där de enda verkliga banden: vigseln och allt det där är ju endast någonting rent yttre, ett offentligt erkännande åt det som borde finnas, men som vanligtvis saknas... Ja, du skrattar naturligtvis åt mig, men vad gör det! Det är så roligt att ha någon att tala med.

Hon vände sig om och såg på honom. Han satt nedlutad, med armbågarna på sina knän och blicken fäst på mattan.

--Fortsätt, sade han, det är intressant att en gång få höra en kvinna fördomsfritt yttra sig om detta. De äro i allmänhet så rädda för att röra vid sådana saker, som för att taga i ett glödgat järn. Vad var det mer du ville säga?

Hon gick bort och satte sig på en stol ett stycke ifrån honom.

--Jo du. Nu finns det en och annan kvinnlig individ, alltför kraftigt tilltagen för att kunna utgöra ett dylikt supplement åt vilken man som helst, vilket däremot de allra flesta kunna. Ja det anses ju på vissa håll rent av att det bör så vara. Man talar visst om tycke, och allt det där... men vad är det att bygga på? Ett tycke kan komma och gå, ofta är det endast... ja, det är inte lönt att tala därom. Nå, sådana självständiga kvinnor borde aldrig gifta sig, åtminstone icke under sakernas nuvarande ställning. Jag är just en av dem, och om farbror haft människokänedom tillräckligt, skulle han ha sagt: gift dig aldrig. Jag skulle ha lytt honom.

--Det skulle du inte.

Hon såg på honom med en snabb sidoblick, men besvarade ej direkt hans inkast.

--Även om en av dessa individer bands tillhopa med en karaktär sådan, att båda skulle kunna komplettera varandra, fortfor hon med ett torrt, behärskat allvar, som om det var någonting hon ville hålla ifrån sig, även då skulle det måhända icke bli vad äktenskapet borde vara. Det skulle alltid låda för mycket vid honom av det allmänna föreställningssättet. Han skulle aldrig glömma, att det lagligen är han som har makten. Jag menar nu den makt, som icke grundar sig på övertygelse och ett frivilligt erkännande av hans överlägsenhet.--Om hon blint hängåve sig, skulle han tröttna, och om hon uppreste sig skulle han pocka på sin rätt. Det bleve således endast att välja på hemlig leda eller öppen fiendskap.

Han såg på henne.

--Selma, är du verkligen så kall som du låtsar? Känner du aldrig denna törst efter lycka, som...

Hon reste sig häftigt och gick åter fram till fönstret.

--Man kan bli sjuk av att höra nygift folk, utbrast hon med hetta, de inbilla sig, att ingen i världen erfarit någon lycka mer än de, och ändå...

--Vad?

Hon svarade icke.

Han reste sig och gick fram till henne.

--Ändå? sade han med ett smekande tonfall. Jag kunde ha lust att göra dig en fråga.

--Nej, man skall aldrig göra några frågor, svarade hon halvhögt utan att se upp.

De stod en stund tysta.

--Vår Herre var en gång vid ovanligt gott lynne, började hon med ett gåtfullt litet leende, och han ville giva människorna en gåva, som de kunde glädjas åt. Han utströdde några frön och lät dem följa med vinden ned på jorden. Och på varje ställe, där ett sådant frö föll, växte det upp en vacker blomma. Människorna ville giva den ett namn, och de kallade den lycka. De förståndiga bland dem gladdes åt gåvan och nändes ej ens röra de skära bladen, av fruktan att skada den. Men vart de gingo i världen kringsvävades de av doften. Det fanns emellertid också dumma människor, och dessa hackade blomman ibland sin kål och förtärde den för att ta riktig nytta därav. Och till på köpet anklagade de vår Herre därför att kålen smakade illa. Där har du min uppfattning av lyckan.

--A, platonism! Han vände sig på klacken med ett föraktfullt skratt.

Hon tryckte sin panna mot fönsterposten med en min av nedslagenhet, men svarade ej.

--Nå, men om man nu står ända till halsen i ett osedligt förhållande, ett sådant som står under kyrkans speciella hägn?

Han kastade en lång blick på henne över axeln, men hon stod bortvänd, så att han endast kunde se en skymt av hennes ena kind: den blev röd som blod, och han ångrade redan vad han sagt.

--Då biter man tänderna tillhopa och ser världen fräckt i ögonen, sade hon lågt, men har man en gnista heder kvar så glömmer man icke ett ögonblick, att man förverkat all rätt till--ja till tanken på ett verkligt äktenskap.

Repliken skar, och han kunde ha bitit sig själv i harm över att ha framkallat den.

--Har du läst utkastet till mitt nya arbete? sade han, i hast famlande efter ett nytt samtalsämne.

--Ja. Jag har till och med tagit mig dristigheten att göra några anmärkningar. Hon vände sig om, och hennes ansikte hade återtagit sitt vanliga uttryck.--Mig förefaller det en smula för vetenskapligt att vara rätt populärt; du förutsätter för mycket hos dina läsare.

--Tror du det? Var har du manuskriptet?

--Nere hos mig, jag skall gå efter det.

--Kan jag få gå med? Jag är en smula nyfiken på din studerkammare. A, det är sant... det vågar du inte utan förkläde.

Det fanns något i hans ton, som stötte henne.

--För min egen del är ett förkläde alldeles överflödigt; jag är förkläde nog för mig själv, svarade hon mulet, men vill du inte gå och äta frukost

först?

--Nej tack. Det är med mig som med Lord Byron, svarade han leende, jag vill inte vara slav under någon slags aptit. Kom nu då.

Selma lyfte i sin långa kjol och gick framför honom ned i första våningen. Vid sidan av trappgången vek hon av, tog en nyckel från en liten hylla, öppnade och bad honom stiga in.

--Nå, sade hon triumferande, när hon stängt dörren efter dem. Hon kände sig verkligen stolt. Näst "Svarta prinsen" var detta det käraste hon ägde.

Han såg sig omkring.

--Tänk dig, att det här var endast ett slags handkammare eller skräprum, när jag kom hit, sade hon med en viss ömhet, och jag har så småningom gjort det till vad det är. Hit går ingen mer än jag, och jag håller det själv i ordning.

Det var ett stort rum, med två par fönster, endast en dörr och mycket tjocka väggar. Möblerna voro av mörk, opolerad ek, med beklädnad av dunkelgrönt schagg. Allt, från de ogenomträngliga fönsterdraperierna till de mjuka mattorna, tycktes borga för tystnad och ro. Det var ett rum, som kunde väcka avund hos en bokmal.

Mitt på golvet stod ett stort bord, överfyllt av böcker och portföljer, kring detsamma sågos tre eller fyra högkarmade stolar i tämligen vårdslös ordning. Väggarna upptogos av bokskåp och hyllor, som prydnadssaker funnos endast ett par statyetter i brons och några raskt utförda teckningar, alla framställande häst- eller hundhuvuden. Från taket hängde en tung bronslampa, som nog ofta fick tjänstgöra, ty till och med nu, i klaraste förmiddagsbelysning, föreföll rummet skumt och dystert.

--Nå? upprepade Selma, då kusinen icke sade någonting.

--Tänk, att du aldrig förr visat mig detta!

--Det har ju stått obegagnat den här tiden, och dessutom... Jag går sällan hit utom då jag vill vara ensam. Jag är rädd för att vänja människor hit; här är så trevligt, att om de bara finge smak på det, fruktar jag de aldrig ville bli härifrån. Hon såg skälmaktigt på honom.

--Kommer inte din man hit?

--Aldrig. Han finner det för tyst och dystert här.

Doktorn gick fram till bordet och bläddrade omkring där.

--Du tycks ta studierna på fullt allvar, sade han och tittade i en av böckerna.

Hon skrattade.

--Ja. Den tid jag inte behöver för att hålla hushållsmaskineriet i skick kan ju ej bättre användas. Jag har inga barn att uppfostra; jag får nöja mig med att uppfostra mig själv.

--Jag skulle önska, att också de som ha barn ville tänka på det sättet.

--Ja--a propos--du borde ägna dig litet mer åt Elvira; väcka hennes intresse en smula, så att det kunde bli en känsla av gemensamhet mellan er. Om du inte bryr dig om det för din egen eller hennes del, så får du göra det för din lille gosses skull. --Vid de sista orden kom det ett mjukt tonfall i hennes röst, något av en smekning, som när man stryker med sin hand över ett silkeslent litet huvud. Du skall komma ihåg, att det alltid blir modern, som kommer att giva honom den första ledningen, och att om hon i oförstånd pjollrar bort honom, skall det kanske hänga efter i hela hans livstid. Du får inte förbise vikten av hennes inflytande, ty du kommer aldrig att ägna dig så mycket åt honom som hon. En man har nog av sin egen strävan och kan icke gå upp i en annans. Men vi bör alla komma ihåg, att det är på våra grundvalar de kommande generationerna ha att bygga -- att våra barn, det är människosläktets närmaste framtid. Om vi bara levde för det ögonblick som är skulle vi inte vara bättre än djur.

Han såg på henne med en lång blick.

--Moralpredikant, sade han lågt, med ett skälmskt litet löje i sina ögon.

Hon rodnade smått, som man gör när man känner sig genomskådad.

Så fann han sitt manuskript på bordet, öppnade det och började läsa de anmärkningar hon med blyerts tecknat i marginalen. Hon stod tätt bredvid, med händerna vilande på bordet och uppmärksamt följande med vad han läste.

--Sannerligen--det är riktigt bra gjort! utropade han med ens --om jag kunde förstå hur...

Han hejdade sig, slagen av en tanke. Vad var det som drivit henne till allt detta? Vad var det som gjorde, att hon alltid förstod honom?... att hela hennes själsriktning... Han såg sig omkring i rummet, som tycktes gömma hela hennes utvecklingshistoria, och så på henne igen. Hon kände det allt, kände det i själva hans sätt att se på henne, därför höll hon

blicken envist sänkt mot bordet.

Han tyckte i detta ögonblick, att ingen skönhet i världen kunde mäta sig med detta ungdomliga karakteristiska ansikte--denna tjocka, gulbruna lugg, vårdslöst struken åt sidan, denna hy, som från sin skarpt begränsade rodnad gick över i kallaste vitt, med en nästan omärklig lutning åt guld, likt mattarbetat elfenben.

Skulle han då aldrig se denna antagna köld tina upp?... Han måste se ett annat uttryck i dessa grå ögon, han visste ju nu, att det kunde finnas.

--Selma, sade han, sakta, beslöjat, medan den varma strömmen i hans sinne steg allt högre och högre och gav en djupare glans åt hans ögon.

Och så lade sig hans hand över hennes, mjukt och med en nästan omärklig tryckning. Hon gjorde icke en rörelse, lyfte icke ögonen från bordet, men det var som om den skälvande värmen från denna hand genomströmmat hela hennes varelse. Rodnaden steg allt högre och högre, bröstet hävde sig i djupare andetag.

Vid tjugutre år flyter blodet icke så lugnt genom ådrorna, och där var den--frestelsen att lyfta sina ögon mot hans, att låta eftertanken drunkna i hans blick, och att en enda gång kasta sig till hans bröst, och tillstå, att hon icke var så kall, att även hon kände makten av denna laglösa, jublande lidelse!

Men plötsligt ryckte hon undan sin hand och strök tillbaka ett steg, så att den långa klänningen vred sig som ett enda fast draperi kring de fina höfterna.

Hela hennes inre kom i uppror vid föreställningen, att han kunde sjunka ned till något, som i hennes ögon skulle ställa honom i nivå med den man, vars ömhetsbetygelser gjort varje vidrörande förhatligt. Allt var profanerat, icke ens denna handtryckning kunde hon emottaga utan att den

blev någonting orent. Det var icke längre personen hon såg, det var detta, som är gemensamt för alla, och som för henne aldrig visat sig utan i naken råhet. Hon kände avsky.

--Å--jag känner er! utropade hon med hänsynslös brutalitet, couche lå, hund!--det är det enda som duger. Hon slog i tomma luften med sin knutna hand, som kunde hon med denna enda åtbörd sträckt honom till marken.

Det låg ett så obändigt hat i hennes utrop, att han stod slagen av häpnad. Vad hade han då gjort!

--Det är ni som vilja kallas de starka, fortfor hon i flämtande hast, och ni äga icke den ringaste makt över er själva! När var det en skam för er att ge vika för en frestelse, och när föll icke skymfen över oss? Gå! Jag vill icke se dig.

Hon kastade sig på en stol och gömde ansiktet i sina händer.

Utan att svara gick han ett slag genom rummet--detta mörka rum, där brysselmattorna företog varje ljud av hans steg.

Han förstod henne. Kanske hade hon rätt.

Så stannade han framför henne. Han hade blivit blek.

--Selma, sade han och hon såg upp kallt och skarpt.

--Vågar du inte heller nu? Han räckte fram sin stora magra hand, men såg icke på henne. Icke ens med blicken ville han binda hennes vilja. Om hon

kunde tro honom, så skulle hon göra det utan att det behövdes ord eller förklaringar.

Hon reste sig upp, och så möttes deras blickar, lugnt spörjande.

--Jo, jag vågar, svarade hon utan en vibrering i rösten, och därvid lade hon sin hand i hans. Han tryckte den så hårt, att det gjorde ont, men utan värme--endast med styrkan av ett fast beslut.

--Selma, sade han allvarligt, nu vet jag vad du är värd, och jag är nästan glad att du icke blev min hustru: detta är oändligt mycket mer. Du skall ha heder av mig.

Han lösgav hennes hand och vände sig om och gick.

Men hon stod kvar och såg mot dörren, ännu då han stängt den.

--Egoism, egoism, ljöd det hånande inom henne, du visste, att det hade varit att förlora honom.

Omedelbart efter avresan från patron Kristersons ämnade Richard Berg anträda sin utländska resa. Elvira skulle följa honom till Köpenhamn och därifrån återvända hem till sin mor och deras lille son.

Det var dagen efter uppträdet i studerkammaren och redan tidigt var Selma uppe för att ställa om avskedsfrukosten. Hon kände en pinande oro och hade nästan icke sovit under natten.

I den långa, gallerilika matsalen, med sina fyra par fönster, stod han alldeles ensam. Bordet var dukat. Det blänkte av silver och blanka glas, och hon satte årets sista astrar i bordsuppsatsens blomsterhållare.

Oron drev henne till en feberaktig verksamhet. Hon ville slå bort sina tankar. Men nu var allt i ordning, därför sysslade hon med blommorna.

"Astrar, bären stolt er krona! här ha mina rosor stått",

ljöd det för hennes öron som en avlägsen, oartikulerad melodi. Hon skakade på huvudet för att bli den kvitt! Herre Gud, skulle hon nu bli sentimental med! Och hon avskydde poesi!

Astrarna voro vackra i alla fall. Hon ordnade dem så att färgerna passade ihop, och buketten blev riktigt praktfull.

"Sista lärkan avsked kvittrar..."

A, det var att förtvivla över. Vad hade hon med den gamla smörjan att göra! Hon slog med handen som efter en surrande myggsvärm. Så gick hon ett par steg tillbaka för att se hur bordet tog sig ut. De mångfärgade blommorna gävo det en prägel av fest.--Avskedsfest! Hon slog händerna för ögonen, ty det sjöng som en tanklös, enformig rytm:

"Mina vackra, kalla minnen, härmen rosorna på nytt!"

Vilken faddhet! Nej, det måste bli ett slut på det här! Hon rodnade som vid en förolämpning, och utan att betänka sig sträckte hon ut sin hand och samlade ihop blomsterkronorna i ett enda grepp, kramade dem allihop i blind raseri. Det var som om hon behövt taga hämnd på något, och hon njöt av att känna hur de daggiga bladen sjönko samman i hennes knutna hand.

Hon drog buketten ur vasen, som om det varit en fiendes avhuggna huvud hon hållit tag i, och med sammanbitna tänder öppnade hon fönstret och kastade

den söndersmulad och förstörd ut för vinden.

Blommor... tillgjordhet... fraser! Bort med det!--Kan det vara så svårt att hålla sig nykter?

Hon stängde fönstret igen och kände sig lugnare. Men det låg en tyngd över hennes sinne. Hon kunde icke vara stilla och icke heller gå därifrån. En aning sade henne, att Richard skulle komma och söka henne där. Det kunde aldrig falla henne in att undvika honom. Varför skulle hon det? Nu visste de ju båda... Vad? En tanke, för vilken det icke fanns ett ord nog fint och skärt... någonting tyst och hemlighetsfullt, någonting stort och rikt...

Hon strök med båda händerna över sina kinder, som kändes kalla, gick därefter fram till byffen och såg sig i spegeln. Vad hon var blek! Hon gned sig så att ansiktet lågade, men blodet sjönk strax tillbaka som kvicksilvret i en termometer; och själva händerna syntes vitare än annars. Så började hon gå fram och tillbaka på de långa, smala golvtilljorna. Hon trodde att det skulle kunna ge färg. Vad skulle Richard tänka? Finna henne svag och dåraktig... å!

I detsamma hörde hon hans steg därute, han kom brådskande in, och när han stängde dörren, tog han upp sitt ur. Selma såg bort åt pendylen -- tre kvart igen.

Hjärtat flög henne upp i halsgropen, och hon kände hur det kylde i ansiktet. Nu skulle de skiljas--skiljas!

--Elvira packar ännu, sade han i det han gick fram och räckte henne sin hand, jag ville säga dig farväl först.

Det lät som om han velat tillägga något, men han tystnade, lösgav hennes hand och gick bort till fönstret.

Hon kände det som om andedräkten skulle tagas ifrån henne.

--Jag tänkte, att vi kunde ha något att säga varandra, återtog han med främmande, entonig röst och utan att vända sig om. Hans ena hand trummade nervöst på ett litet bord, som stod vid fönstret.

Selma gick fram till honom.

--Richard, sade hon milt. Hon kände ett sådant behov att säga något, men visste ej vad. Hon såg hur upprörd han var.

Då vände han sig om och de sågo varandra i ansiktet-- två bleka ansikten utan spår av vekhet, med samma uttryck av förbittrad strid mot sinnesrörelsen, av våldsamt kuvad smärta i dragen. De voro så olika till utseende, han så mörk och hon så ljus, men det fanns för ett ögonblick en påfallande likhet. Den försvann dock strax, ty Selma blev lugn med ens.

Det pinade henne att se, hur också han led. Hon fick ej tid att tänka på sin egen sorg, ty nu kände hon endast hans.

--Richard, det skall gå över, sade hon sakta, i det hon lade sin hand på hans, som vilade på bordet, det är bara nu det känns så; när du kommer ut i nya förhållanden, skall du glömma det strax.

Han såg på henne med ett uttryck av grämselse. Att tänka sig hur det skulle kännas för henne, och så skulle hon stå där och trösta honom! Vilken usling han var!

Det var liksom om hon gissat hans tanke.

--Och du skall ha tack för allt vad du lärt mig under dessa år, för vart brev du skrivit och för vartenda vänligt ord, sade hon och tryckte med sina kalla fingrar hans stora hand, som brände så het och lämnade sig så viljelöst i hennes.

--Ångrar du inte? Ville du inte ha det ogjort--ha tillbaka hela denna tid, men stryka ut mig därur? sade han lika tonlöst och med samma förplågade uttryck i ansiktet.

Hon tänkte efter ett ögonblick för att kunna svara ärligt. Skulle hon önska att kunna ge tillbaka dessa år av lycka och utveckling, därför att hon nu måste gälda dem så dyrt?

--Nej, aldrig, sade hon med ett leende, som var så blekt och så trohjärtat, att det skar honom in i själen. Hennes försök att se glad ut blev honom endast en ny tortyr. Han kunde icke se på henne.

--Detta är hämnden därför, att jag alltid förnekat det, bröt han ut, jag ville påstå att det var över--till och med för mig själv. Men det var det inte. Det var bara av högfärd jag inbillade mig det. Varför... varför tog jag dig inte ifrån honom!

Utbrottet kom med en obändig våldsamt, och han kramade hennes hand så hårt, som om han varit en patient under kirurgens kniv.

--Gå ut på verandan--eller drick vatten--eller vad som helst, bara var lugn, sade hon -- eller konjak, kanske? Hon ville springa efter.

--Nej, sade han, ge mig tid.

Hon strök sakta och smekande över hans hand, som släppte sitt hårda tag; och det var som om han sväljt undan sin rörelse i stora klunkar.

--Jag trodde aldrig att det kunde få en sådan makt över en, sade han med ett djupt andetag, liksom uttröttad, men det skall naturligtvis endast vara en tidsfråga.

Han tog upp sin näsduk och torkade sig upprepade gånger över pannan.

--Musset visste det: On ne badine pas avec l'amour, sade han med ett höstligt leende.

De stod en stund tysta.

--Ska vi skriva till varandra? sade han plötsligt med en av sina tvära övergångar. Han talade nästan i affärston.

--Nej. Du skall få höra av mig genom Elvira, hon och jag ämna skriva flitigt.

Han svarade ingenting. Det var hon som hade att bestämma.

--Gå nu ut i trädgården, och gå riktigt raskt, sade hon, man ska väl inte se det här i ansiktet på oss?

--Ja, det skall jag göra, sade han i naturligare ton och tryckte hennes båda händer, adjö med dig, Selma. Och tack för allt, du hederliga själ.--Vi famla och söka ännu, men vad som binder oss vid varandra är, att

vi båda ha en så orubblig tro på, att det finns någonting värt att söka.

Det drog en ljusning över hans skarpa drag, och i ögonen syntes ett fuktigt skimmer, som han icke brydde sig om att dölja.

Och så gick han.

Då Elvira kom in, stod Selma och drog upp vinbuteljerna, lugn och rask som vanligt--något av en frostig morgon.

Elvira var bränd och pudrad i håret. Hon såg ovanligt bra ut den dagen.

--Så festligt, så riktigt högtidligt! utropade hon och såg åt bordet. Det låg något så ungt och vekt och varmt över henne, och då hon gick fram och kysste Selma, kunde denna ej låta bli att smekande stryka över hennes hår, som man gör med ett vackert barn. Elvira svarade genom att se upp i hennes ansikte med en så beundrande tillgivenhet, att Selmas vanliga stelhet smälte därvid; hon tryckte den lilla frun intill sig.

--Du är en rar liten tös, sade hon muntert.

Hennes skratt var en smula släkt med gråt, men det kunde Elvira icke se, ty hennes ansikte var gömt mot Selmas axel.

--Gå nu och hämta din man, han är ute i trädgården. Det är hög tid att vi äta frukost, och jag skall kalla på Pål, sade Selma och gav henne lös.

--Ja, men tycker du inte att han gärna kunde tagit mig med på sin långresa? viskade Elvira, men utan att se upp, ty hennes ögon fylldes med

tårar, bed honom, du, så gör han det.

--Nej, det har han inte råd till. Och dessutom är det bäst som det är.

Det kom en viss kyla i Selmas ton, och Elvira hängde läpp över att hon icke fick medhåll. Hon burrade upp sin lugg och gick ut för att söka Richard.

En halv timme därefter stodo patronen och Selma på trappan och viftade efter vagnen, som rullade bort.

--Det blir tomt för dig, hustru lilla, sade patron vänligt, då de gingo in i huset igen.

--Det blir det allt, den första tiden, svarade Selma i likgiltig ton, tog nyckeln från hyllan och gick in i sitt eget rum, medan patronen fortsatte vägen uppför trappan.

Hon hade icke varit i detta rum sedan gårdagen, då hon visade det för Richard, och på senare tid hade hon mycket sällan brytt sig om att gå dit, ty studierna hade fått ligga nere. Hela denna sommar hade varit en enda solskensdag. Och nu hade det mörknat med ens.

Hon gick över de mjuka mattorna och fram till bordet. Hon ville ordna det till något slags arbete, men kunde ej röra vid dessa papper och böcker. Det kom en kvävande tyngd över bröstet och hon slet upp ett par knappar i klänningslivet för att få luft. Det hjälpte inte.

Tårar? Nej, det fanns inga tårar.--Där hade de stått på trappan, växlat två tomma fraser. Skulle de minnas varandra så? --Detta banala "tack för denna gång" och "lycklig resa". Å--allt annat men inte det! Skulle han

minnas henne som en ibland ett dussin?

Hon gick ned i stallet, där Jöns stod och putsade remtyg.

--Min häst--ögonblickligen! och du stannar hemma, sade hon med kort, hård stämma.

Och så gick hon tillbaka, lugnt, med jämna steg, fast det genom varje nerv ilade en sprittning av otålighet och hjärtat bultade som ville det sprängas. Skulle hon hinna fram, skulle hon hinna fram?

Jöns såg efter henne med förvåning. Maken hade han då aldrig varit med om: "min häst -- och du stannar hemma!" Och så tonen--som om hon talat till en hund!

Men Jöns var en plikttrogen själ och inom fem minuter ledde han Prins till trappan. Selma kom just ut med ridspöt i handen och jockeymössan på huvudet. Den brukade hon annars inte begagna utom på ridbanan, men i dag bar det av utåt vägen.

Jöns stod och gapade en stund, innan han kunde samla sig så mycket, att han tänkte på att återvända till stallet, där hans häst stod och gnäggade efter sin kamrat.

Selma följde ej vägen mer än ett litet stycke, därefter lät hon Prins sätta över en grop och så bar det åstad över stubbåkrar och nyplöjda fält med en fart, som satte både henne och hästen i fara. Hon höll kurs på en skogbeväxt backe, som syntes på avstånd, och hon skydde varken diken eller gårdesgårdar; ty därborta gick vägen, efter att ha gjort en vidlyftig krök.

För varje språng blev Prins blott ivrigare; hon kände hans muskler spännas, smutsen stänkte högt upp på hennes klänning då hon red över en

vattensjuk mark, men det bekymrade henne icke; endast framåt, framåt! Hon hörde ingenting annat än hovarnas slag och sin egen flämtande andedräkt. Då och då klang hästskon emot en sten eller knarrade det i sadelns läder, då bukgjorden spändes.

Den häftiga rörelsen hade satt fart i blodet, och hennes kinder brunno. Bort med pjunket! Det är härligt att leva!

I galopp bar det uppför backen, under de stora ekarna, men så kom det täta grupper av hasselbuskar, och där fick det gå i skritt. Hon skulle hinna fram i alla fall. Emellanåt måste hon böja sig ned och lossa klänningen, som hängde fast vid någon taggig gren.

Seså, nu var hon uppe, och där gick vägen.

Hon höll stilla och lyssnade. Därnere hördes vagnsbuller. De skulle icke kunna se henne förrän de kommit upp på själva backen, ty hon höll just där den började slutta nedåt igen. Sanden krasade under hjulen. Det gick långsamt uppför. Hon lät hästen göra ett slag runt och höll sedan stilla på en liten öppen plan mellan buskarna.

Djurens sidor flämtade under henne och blodet bultade i hennes pulsar. Hon sköt mössan tillbaka för att svalka sin panna; håret kändes fuktigt, då hon strök det åt sidan. Vilken ritt! Hon klappade hästen på den löddriga halsen, så att det genljöd i backen.

Med ett hårt tag drog hon ned sin jacka, så att den kom stramt om livet, stödde handen med ridspöt mot sitt högra knä och satt sedan orörlig i sadeln. Hon kände sig så fri och glad, så rask och ung.

Svarta prinsen höjde sitt intelligenta huvud, klippte med öronen och såg åt vägen.

Där korn vagnen.

Richard, som suttit hopsjunken i ena vagnshörnet, for plötsligt upp ur sin slappa hållning, och kusken höll in hästarna.

--Nej kör! ropade Selma. Hon log mot Elvira, hälsade med ridspöt, och medan vagnen körde undan lät hon hästen vända på bakbenen, satte så med en sats över diket och slog in på vägen.

--Adjö! ropade de efter varandra och i raskt trav sträckte hon av mot hemmet, under det vagnen långsamt rullade nedför backen och försvann ur sikte.

Endast en blick hade de utbytt--ett ömsesidigt ohörbart uppmuntringsrop, men genom att framstå så oväntat hade den livfulla gruppen avtecknat sig mera bjärt, liksom etsat sig fast i erinringen. Så skulle Richard alltid komma att minnas henne.

Bröstat syntes högre och midjan smärtare, ty i riddräkt var hon alltid snörd. Det svarta klädet satt som gjutet kring hennes starka armar och axlarnas vackra rundning. Kinderna hade denna skarpa rodnad, som kom panna och haka att synas ännu vitare, näsborrarna vidgades av den häftiga andhämtningen, och under de linjelika ögonbrynen logo hennes ljusa ögon av mod och levnadslust. Hon var svettig och varm, hästen tovig och våt och på kjolen sågos gula fläckar av lerstänk. Det fanns hos henne intet av sensibel prydlighet, intet av mjukt behag, det var blott hälsans robusta skönhet, vilken endast ett för naturen öppet öga kan uppfatta.

En präktig teaterkupp! tänkte Selma hånfullt, i det hon travade framåt vägen, jag vet ju att jag sitter väl till häst. Kors--att jag inte arrangerade det vid bengalisk belysning med!

Och i harmen över sig själv gav hon Prins ett rapp. Ja, icke ens sitt bröd

fick han den dagen, och det fastän han stod och såg efter henne med stora, förebrående ögon, ända tills Jöns förlorade tålamodet och ledde honom bort.

Då Selma bytt om klänning, gick hon icke ned till sig själv. Det var henne omöjligt. Hon kände sig husvill, främmande, bortkommen. Allt föreföll henne med ens så ändamålslost och tomt. Hur skulle hon kunna uthärda? Hur, hur?

Med detsamma hon trätt in i huset hade hela den förra ödsligheten återkommit, endast tyngre, mer hopplöst och resignerad.

Hon gick in i salongen. Hela våningen låg utdöd. Ensamheten riktigt föll över dessa rika gemak, som dammet faller i ett obebott hus--ur tomma intet, tycktes det, men oavlåtligt, outtömligt, i övergiven tystnad.

A, aldrig, aldrig mer skulle livet komma i sina gamla hjulspår !

Hon hade sjunkit ner i en soffa och tryckte pannan mot sina sammanknäppta händer, som vilade på kudden.

Alla hennes tankar hade i närmare eller avlägsnare grad rört sig kring honom. Det hade icke funnits tid till grubbel eller tvekan. Att närma sig honom var målet, att vinna hans bifall var belöningen. Hon hade gått med förbundna ögon och trott att det var kunskapsbegäret som väglett henne och livet hade förefallit så rikt.

Men nu var det slut. Hon skulle ta sina fattiga trasor och gå. Hon hade levat på en stöld, en lögn, hon--som velat vara så ärlig! Självbedrägeri hade det varit! A!

Det kom en lång, en stönande suck.

Men så reste sig förbittringen--harmen över att vara så feg, att låta nedslå sig av det minsta, hon, som ägde allt vad andra eftersträva: pengar, frihet, makt. Var det inte fegt !

Hon satte sig häftigt upp och kastade huvudet tillbaka mot soffans karm.

Bort med denna pjunkiga stämning, bort, bort! Det gällde bara att skaka den av sig.

Men då flammade striden upp, ty det fanns något inom henne som var starkare än hon. Det skrämde och jagade, lockade och smekte, det lämnade ej rum för en tanke, det var blott detta enda.--Hon höll för sina öron, men det växte i trots; det skriade, jublade, klagade, bad; det kände alla tongångar, det gick i alla skiftningar, och det var blott detta enda: som hon ville frigöra sig ifrån. Hon kämpade med det och kastade det undan med makt; mångdubbelt starkare kom det igen.

Var hon då så svag, så eländigt svag, att hon ej kunde slita det ur sitt hjärta!

Med känslan av vanmakt kom också ångesten. och den grep henne med tänder och klor. Hennes självtillit var skadad, hon var uppriven av kampen mot sig själv, och det kom en het svettilning av nästan vidskeplig ängslan.

Men hon kunde icke vika! Om icke blotta viljeakten var nog så fanns det väl andra medel: nya förhållanden, nya omgivningar, resor och förströelse.

Hon reste sig hastigt och gick in i mannens rum. Han låg på soffan och

läste tidningar, d.v.s. han sov. Vid det buller Selma gjorde med dörren, vaknade han och skyndade att taga upp sin tidning, som sjunkit ned på golvet med handen som höll den.

--Pål, jag har något att be dig om, började hon utan förberedelser och satte sig på en stol bredvid soffan.

Patronen såg upp med en blandning av glädje och förskräckelse. Vad kunde hon ha att be om?

Ett uttryck av vaksamhet lyste ett ögonblick upp i hennes ögon, men försvann genast. Skulle han misstänka? Ja något--blott icke det rätta. Endast en kvinnoyck.

--Det är någonting jag så rysligt gärna ville, sade hon lågt, böjde sig ned och stödde armbågarna mot sina knän, medan hon knäppte händerna samman och från varandra i tanklös lek.

Hon tystnade, som om hon icke vågat fortsätta.

Patronens fantasi jagade upp sig till de otroligaste gissningar, men också han teg. Fast han var rädd för hennes förslag, längtade han att hon skulle tala igen, ty det låg något i hennes ton, som...

--Ja, du tycker naturligtvis att det är mycket barnsligt, men jag har nu en gång fått det för mig. Det tycktes vara en annan röst än Selmas, så mjuk var den. Patronen skulle velat draga henne till sig, smekande, jollrande, men han kände en obestämd farhåga. Det måste ju vara något så omöjligt, efter hon bad! Ovissheten brände och eggade. Han var så övertygad om, att det var något, till vilket han måste säga nej, men vad skulle han icke velat giva för att kunna säga ja och se henne stråla upp i hängiven tacksamhet. Vad kunde det vara?

Det kom något återhållet i hans röst, då han talade; han såg ned i tidningen, och det var icke långt ifrån att Selma på allvar funnit honom tillvinnande.

--Vad är det du önskar så mycket? sade han.

--Jo, ser du, det har allt blivit förskräckligt tomt efter Elvira och Richard...

Hon tystnade.

--Nå?

--Jag har aldrig varit i Stockholm.

--Är det det du vill?

--Ja.

--Ingenting annat! Han skrattade med innerlig lättnad. Det kan du väl få.

--Ja, men jag vill det skall vara nu.

--Hur snart?

Nu kom det värsta. Hon log, men läpparna darrade nervöst, då hon böjde sig fram och lade armen kring hans nacke.

--I morgon, viskade hon.

Han studsade och lät tidningen falla till golvet.

--Men, mitt kära barn, du kan väl tänka att...

--Å, Pål, det är ingen konst alls. Jag ställer om allting, men jag kan inte vänta, jag har fått sådan ryslig längtan. Du får göra det.

Hon skrattade ännu mera nervöst, försökte se uppsluppen ut och skakade honom i axlarna.

--Ja, men...

--Nej, inte men, utan ja! ropade hon.

--Men du kan ju tänka...

--Att du inte kan säga annat än ja! Hon storskrattade och slog båda armarna om hans hals för ett ögonblick. Så glad och uppspelt hade han icke sett henne den dag han kunde minnas, tyckte han.

--Ja, sade han och såg upp i hennes ansikte med en förälskad blick.

Följande dag reste de med snälltåget.

Det var med en viss högtidlighet Selma för första gången vandrade uppför de breda trapporna till Nationalmuseum. Hon dyrkade konsten med en viss kritiklös beundran, och detta föreföll henne som ett tempel.

Som skåning var hon naturligtvis väl bevandrad i Köpenhamns alla museer, där allt föreföll så hemvant, men här var det någonting helt nytt.

Det förvånade henne, att patronen kunde gå där så oberörd och trampa lika trankilt som vanligt med sina stora, breda lantjunkarfötter, vilka alltid satte hälen i först och med en rullning av foten lät tårna komma efter. Icke ett spår av spänstighet, endast tyngden av ett mammutdjur.

--A, du, se Loke och Sigyn, utropade hon och drog honom i armen, och hon kände sig så grundligt besviken, när han stirrade på tavlan så frågande själlöst; det mesta här kände hon genom fotografier, det var som att återste gamla bekanta och hon behövde knappt katalogen. Hon drog handen till sig, ty det såg ut som han inte ens visste vad det var fråga om, och så gingo de in i nästa sal.

--A, du, se där är Wickenberg! utropade hon, tänk, du, det är det första jag ser av honom!

Hon tvärtystnade och lät sina armar sjunka. Så tog hon ett par steg åt sidan och stannade. Hennes blick hade fastnat vid en tavla, som hängde högt uppe under taket.

En man i svart sammet, liggande död på golvet, ansiktet från hjässan sett, i förkortning.

Richard! klack det till i hennes inre. Det var hans krökta näsa, hans raggsvarta hår, det var mer än det: --hans strida sinne, nitat fast i grönbleka hemska drag.

Denna tavla var en sfinx, som band henne med hemlig makt.

Så slog hon upp sin handbok för att få någon förklaring. na blad och strött dem omkring--och så hans Brustna klinga: det sista som svek hans tro.

I Selmas inbillning blev det till en hel historia och tavlan var blott epilog. Hon drömde sig scen efter scen och såg allt så levande verkligt. Det var sol och värme, och gräset stod jämnt som ett sammet. Kaskaden silade högt uppifrån, bågformigt åt alla sidor, glittrade i solen och föll plaskande ned i sin lugna bassäng. Mellan träden rasslade siden, och ur en berså hördes skratt...

Hon ryckte till.

--Tycker du den är vacker? sade patronen.

--Nej.

Då hon icke sade mer, gick han bort till jaktnymfen, där han på egen hand föll i beundran.

I tanken följde Selma åter den historia tavlan hade att berätta. Nu var det i salen--mörkskurna panelningar och bord med silver och slipad kristall; vin, att gnistrande liva upp sinnet, och fagraste, daggfriska

rosor. Så kom tvisten... tvisten om en kvinna. Han var den förskjutne. Därför låg han där styvnad och kall. Och alla hade de gått, fejt eller skadeglatt... lämnat honom... flytt.

Det osköna, dystra--som i döden såg ännu dystrare ut --var det icke det hon borde älskat, denna kvinna? Var det icke just det som fordrat kärlek och sol! Den hätska harm--som stelnat i ödsliga drag--hur hade den ej kunnat slå över i vekhet och värme! Och denna kalla kvinna hade inte förstått att all världens lycka vore intet mot det...

Sist tyckte hon, att hon stod där själv--icke sörjande i gråt, utan stum, i hopplös förtvivlan över att lyckan ej kommit och att nu var det för sent. Och hon kunde kasta sig på mattan bland blommornas blad, vrida sina händer med knakande leder och stirra... bara tårlöst stirra på detta ansikte.

--Jag tycker den är ful, sade patronen, som kommit gen.

--Jesus, ja!--den är ful, sade hon, vaknade upp med en rysning och vände sig om. Hon var dödsblek och strök med näsduken över sin panna.

--Hur man kan finna på att måla någonting sådant! anmärkte patronen.

--Ja, det är besynnerligt, svarade hon tungt och gick därifrån. Men det ansiktet förföljde henne--pockande som hennes upproriska sinne, anklagande liksom det-- ännu sen allt var slut.

Hon drev omkring på måfå; allt hade blivit intresselöst nu. Vid ingången till ett av sidorummen stannade hon likväl, men det var denna gång icke ett konstverk, som ådrog sig hennes uppmärksamhet, det var en bit verklighet.

Därinne huserade två artister alldeles på egen hand; Nationalmuseum var tämligen folktomt den dagen. Det var en ung man och en ung flicka. Ingen av dem gav akt på Selma, inbegripna som de voro i ett livligt samtal.

Han höll på med att kopiera en tavla. Längre bort stod hennes staffli, men hon hade rest sig från sitt arbete och gått fram till hans. Det var synbarligen just om det de kommit i dispyt.

Han hade en gammal fläckig rock, ett fjunlikt, nyanlagt skägg och ett sorglöst ungt ansikte.

Hon såg icke bra ut, men hade en täck figur. Klänningen var av billigt tyg, men det fanns "stil" i dräkten, och den klädde. Hon talade fort och lågt med sjungande accent, höll sin palett i ena handen och en pensel i den andra. Han satt och hörde på henne med ett leende; det var tydligt att han gjorde narr åt anmärkningarna. Men hon var för käck att låta sig bekomma. Hon skrattade med, men fortsatte att tala, ivrigt demonstrerande med skaffet av sin pensel; då hon kommit till själva slutpåståendet, slog hon ett raskt tag i luften som med en taktpinne, såg vädjande på honom med en viss uppsluppenhet och återvände till sitt arbete. Han satt och såg efter henne, medan hon gick över golvet, en liten smula självsvåldigt och lätt vaggande i höfterna. Så tog han en trasa ur sitt färgskrin och torkade beslutsamt bort något på sin tavla.

Selma kunde skrattat helt högt åt denna lilla scen, vilken hon betraktat i smyg, och friskheten i denna bit verklighet jagade för ett ögonblick undan den kvava tyngd, som lagt sig över hennes sinne. Men när hon såg de två fördjupa sig i sina arbeten med ett allvar som om det gällt livet eller brödbiten, då kände hon en förtärande avund och kunde icke uthärda. Längesedan jordade framtidsdrömmar reste sig och gingo spökande igen i hennes inre.

Hon strök sig långsamt över pannan.

Vegetera och dö, det var ju plikten--för henne.

Hon studsade, ty hon kom att se åt sidan, och hennes blick föll på en medelstor tavla, som hängde mitt på en

--Låt oss gå åt det här hållet i stället, sade hon till patronen, som pliktskyldigt stod framför en tavla och hade tråkigt.

De vände om och strövade åter ur rum och i rum. Men Selma fann intet intresse i tavlorna; hon gick och tänkte på alla dessa, som levat och gått bort, lämnande efter sig en tanke, ett livsvärv, ett spår. Själva arbetarna, som lagt golvet rutor... Men hon? Vegetera och dö -- det var hennes liv. Ingen behållning, om det bleve långt eller kort. Vegetera och dö--lugnt och likgiltigt.

Hon tänkte på denna flicka därinne; fattig, men fri i sin strävan.--Och hon själv--ägde hon ej just vad andra eftersträva med sitt arbete?--pengar... Pengar?--vilket fattigt ord! Pengar, men ingen strävan. Nej, kämpa med livet, slåss om brödet, det är att leva.

vägg i förträfflig belysning. Det var en gammal bekant. Men hon hade ej väntat att finna den här. Hon trodde att den stannat utomlands.

Som det nu var, blev den till en störsjö av gamla minnen. Det förflutna och det närvarande smälte tillhopa i stämningen, hon förlorade fotfästet och rycktes med.

Det var samma tavla, men dock så annorlunda mot den hårda, färglösa efterbildning, som hon den gången beundrat.

Mot bakgrunden av hennes eget minne blev denna tavla av dubbel verkan; hon stannade i häpen tystnad och bara såg.

Över vattnet stod månsken, och långt i fjärran löste sig konturerna av en mörk ruin. Rullande böljor hävde sig sakta, sköto fram under smeksamt sorl, sjönko ned i en tungsint suck, men kommo alltid igen i långa, dynande slag. Havsgroena skuggor gledo dunkelt över djupen, strimmiga dagrar sträcktes i böljande växling, och i sitt genomskinliga våghölje lågo havets döttrar och drömde, lyssnande till näckens spel.

Det fanns en av dem, som var skönare än de alla. Med armen under sitt huvud låg hon utsträckt på sin gungande bädd. Hennes blick var fäst på himlen, där månen skymtade ned genom förtunnat moln, kastade sitt sken över hennes mjuka drag. Drömmande som en kvinnas och oskyldig som ett barns, tycktes denna blick vara en enda lång, undrande fråga.

Ur Selmas erinring, klang det som en bortglömd ton... man känner igen den, röres, bevekas... så avlägsen, men så ren! O Gud, den gången var hon ett barn. Och nu, nu...!

Utan en ryckning i dragen runno tårarna ned, och med varje droppe löstes något av det bundna, förkrympta. Allt det, som legat i jorden som dött, skall ju en gång spira upp under vind och sol, växa i hårt väder och blitt, kanske till ogräs och kanske till skörd, men frodigt och starkt--när sommaren kommer.

--Gubevars, vad står på! utbrast patronen, som stått framför Kain och Abel, och nu kom igen.

--Ingenting, svarade hon och torkade sitt ansikte, men kom, låt oss gå hem.

--Gå? Vi ha ju inte sett fjärdedelen!

--Jag kan inte mer.

Nu vek stämman.

Han svarade ingenting, såg endast förvånad ut, och så gingo de därifrån.

Då de kommo till hotellets ingång, stannade Selma.

--Jag känner mig så besynnerlig, sade hon, jag går bort i Kungsträdgården ett slag.

--Gärna det, svarade han vänligt och bjöd henne på nytt sin arm.

Hon hade hoppats att få gå ensam, det skulle känts som ett riktigt djupt, gott andetag. Under de sista dagarna hade de oavbrutet varit tillsammans--alltid i varandras sällskap, dag och natt. Hon kände det som tröttheten av en liten tyngd; den är ingenting i och för sig själv, men för varenda minut växer en längtan att för ett ögonblick få lägga den av, och sist blir den olidlig.

Hon stödde sig tyngre än eljest mot hans arm, och han tyckte om det, utan att ana att hon gjorde det till följd av en lätt svaghet, liksom efter en sjukdom. Det var icke heller hennes vanliga raska gång, vilken annars hade så svårt att lämpa sig efter hans steg.

De kommo in på de grusiga alleerna utan att ett ord växlades. Han hade försökt att tala, men hon hade blott svarat ja och nej, och så hade han också tegat. Nu kastade han en lång, frågande blick på henne. Hon såg rakt framför sig och tycktes ha glömt att han fanns till.

--Alltid funderar du, sade han missnöjt, snart är du sluten som en gåta.

--Funderar aldrig du? svarade hon med ett leende, som nästan gjorde svaret överflödigt.

--Nej. Vad skulle det tjäna till?

Hon svarade ingenting, och så sjönko de tillbaka i sin förra tystnad.

--Det skall muntra dig att komma på teater i kväll, sade patronen efter en stund, men det såg icke ut som om Selma hört hans ord.

Hon grubblade över sitt eget själstillstånd, och de upptäckter hon gjorde fyllde henne med ovilja. Känslolivet var uppdrivet ända till sentimentalitet, hon var nervös, och då hon helt plötsligt fick se ett mörkt helskägg borta vid ett gathörn spratt hon till och fick en häftig hjärtklappning.

Det hade sannerligen varit mödan värt att resa hit för att glömma!

Ett ögonblick önskade hon att hon kunnat tala med sin man om detta. Men hon insåg strax att det var en omöjlighet; han skulle endast bli ursinnig och det skulle ej vara henne till någon hjälp, endast avlägsna dem ännu mer ifrån varandra.

Nej, hon måste kämpa ensam, och hon skulle det. Ty det fick ej hjälpas: hon måste segra. Det fanns endast ett medel--arbete.

10

Patronen slog upp dörren till deras rum och lät Selma stiga in. Det skulle aldrig fallit honom in att gå före sin hustru.

Ljusen voro tända, och borta i ett hörn stod supen uppdukad: kalla rätter, druvor och champagne.

Selma spratt till.

--Vad skall det där tjäna till? sade hon missnöjt och pekade på vinflaskorna.

--Min lilla hustru har sett så nedslagen ut de sista dagarna.

--Än sen?

--Vin fröjdar människans hjärta.

Hon svarade ej, men det var med en viss otålighet hon kastade kappan och spetsmantiljen på en stol. Skulle avgörandet komma redan nu!

--Ät du; jag kan inte, sade hon i trött ton och drog av sig de långa handskarna.

Hon var klädd i en svart teaterdräkt av sammet och brokad. Dess enda

smycke var en orm av matt guld, som slog sig ett varv kring den åsittande militärkragen. Ormens nedhängande huvud bildade ett slags medaljong, och dess briljantögon sköto blixtar i ljusskenet.

--Men det är naturligtvis för din skull jag låtit göra i ordning allt det här, sade patronen och såg bort åt läckerheterna.

--Kan inte hjälpa det.

--Men jag sade åt uppasserskan, att hon kunde låta det stå inne--det är trevligast att inte ha henne att springa här.--Aptiten kan ju komma.

--Nej.

Hon ryste med en min av vämjelse.

--Är du inte nöjd med din kväll?

--Jo.

--Du ser så misslynt ut.

--Det var varmt, och jag fick ont i huvudet.

Hon gick bort till ena fönstret, drog upp gardinen och såg bort åt slottet och Strömparterren. Lyktorna speglade sig i vattnet och det kändes som ett uppfriskande andetag att se ut i den kalla natten.

--Ät du, Pål, jag kan inte, sade hon åter och lät gardinen falla tillbaka.

Patronen drog en suck och satte sig till bords.

Selma stod kvar vid fönstret och lekte tankspritt med sin hopslagna solfjäder. Hyn var icke så frisk som vanligt, och det gjorde dragen fulare. Den skarpa hakan och de tunna läpparna kommo hennes ansikte att synas kallt och frånstötande, isynnerhet då det var blekt som nu.

--Kaviaren är utmärkt, sade patronen, vill du inte smaka? Det ger aptit.

--Nej tack.

Hon hade satt sig och betraktade liknöjt sin ena hand, som vilade i fönsterkarmen--en stor, välformad hand, med smala, fasta naglar. Den såg ut att kunna ta hårt i vad det skulle vara. Så lyfte hon ögonen och såg på sin man. Han syntes helt upptagen av att rensa hummer.

Patronen var femtioett år nu, och han såg icke yngre ut; det hade kommit ett slappt drag kring munnen, sedan han lagt sig till med löständer, och håret var tunt.

--Varför är lagen så orättvis, att en man icke får gifta sig förrän vid tjuvuett år, och en kvinna redan vid sexton? sade hon plötsligt.

--Lagen vill vara artig mot damerna.

--Å nej, utbrast hon otåligt och slog sakta med solfjäders mot sitt knä, jag menar inte så! Jag menar, att inte heller vi borde få gifta oss förrän vi bleve myndiga.

--Kvinnan är förr vuxen än mannen.

--Jaså. Är hon förr vuxen till att ta sin egen framtid om händer? Det har jag aldrig vetat.

--Och så finns det många, som ha lust att gifta sig innan de fyllt tjuguet år. Du själv till exempel. Han nickade godmodigt och höjde sitt ölglas.

--Därför behövde lagen ändras.

--Man har givit den omyndiga kvinnan det skyddet, att hon är beroende av sin giftomans samtycke.

--Men hur i all världen skall en giftoman kunna avgöra om hon kan känna någon livsgemenskap med den man som friar till henne, när hon inte vet det själv ännu? Ja, när hon inte ens kan sägas ha ett verkligt livsinnehåll.

--Livsinnehåll? Prat! Hur många fruntimmer leva inte tills de nå sina sextio år, utan att ha något livsinnehåll för det? Moderna fraser! Låt dem gifta sig först, så kommer nog livsinnehållet:--hus och hem att styra om. Du har ju sett med dig själv.

--Hus och hem skulle styras bättre, om kvinnorna finge använda de där fyra, fem åren till att lära sig vad som erfordras, sade hon, lyfte upp handen och stödde huvudet däri, medan hon betraktade honom med något av

den uttråkade resignation, varmed man fullföljer ett arbete, som man redan länge känt vara gagnlöst, men dock anser sig skyldig att bringa till slut; dessutom glömmet du alldeles hur rika för ens inre utveckling just de åren mellan sexton och tjugu brukar vara.

Det tycktes henne som hade de fört detta samtal hundra gånger förut, fast det var ett ämne som hon nu först bragte å bane. Men det kom väl av att hon kände hans tankar, så som man känner den bok man lärt utantill: innan frågan är uttalad vet man hur svaret skall lyda.

--Du glömmet att det ibland finns fall, då ett skyndsamt giftermål...
Patronen hostade.

--Det är icke för undantagsfall man skriver lagar. Och det, att någonting sådant kan inträffa, bör icke föranleda lagen att låta två andligen omyndiga varelser binda sig vid varandra för ett helt långt liv. Jag står kvar vid min fråga.

--Men du kan väl inte neka till, att kvinnan i allmänhet är tidigare utvecklad än mannen?

--I intellektuellt avseende är hon det för ingen del. Åtminstone inte under nu rådande uppfostringssätt. Brådmogen blir hon. Men det är också allt. Hon tänker alltid på att hon är stora damen. Att hon kan bli fru vilken dag som helst. Selma gjorde en grimas.

--Jag vet inte vad du kan ha att säga. Själv var du bara sexton år, när du gifte dig, och det avlopp så bra.

Hon blev flammande röd och rätade upp sig på stolen.

--Jag tycker att du bara behöver tänka på vilket oting Jag var, för att inse det bakvända i saken, svarade hon skarpt.

--För mig var du ett riktigt förtjusande litet oting, och när man ser på dig nu, har man svårt att tro tidiga giftermål vara till skada. Du har sannerligen vuxit till dig. Han såg på henne med något av förtjusningen hos en sportsman, som betraktar en elegant rashäst.

--Det där skulle du aldrig ha nämnt! Hon reste sig upp och kastade solfjädern ifrån sig på spegelbordet, så att den med ett rasslande ljud föll mot dess blanka skiva. Nu var samtalet nytt, ty nu var lugnet förbi. Inte till skada--å-- inte till skada? Vad tyckte du att jag var, när vi gifte oss? Ett stackars barn, som varken kände människorna eller sig själv, som inte visste vad hon gick till och som var färdig att hålla av hela världen, därför att hon såg på allt med samma naiva okunnighet. Säg, tyckte du aldrig att det var synd om mig? Jag hade ju inte som andra en mor, som kunde säga mig...

--Tror du att mödrar tala om sådant?

Patronen petade likgiltigt sina tänder.

--Det måtte väl vara deras skyldighet! Hon såg på honom med förvåning.

--Skulle du uppfostra dina barn på det viset, så gjorde vår Herre bäst i att inte låta dig få några, sade patronen och lade den skrynkliga servetten ifrån sig med en knyck, det anses väl annars vara mödrars skyldighet att låta sina döttrar växa upp så rent och...

--A, utstötte hon strävt, jag orkar inte höra mer. Har jag inte den gränslösaste avsky för allt smutsigt, just därför att jag vet hur smutsigt det är! Förut visste jag det ju inte. Å, det är ett elände! Man går och målar ut allting så vackert för sig--idel blommor och solsken--och man

tror att allting är likt ens eget sinne! Å gud!... man är ju som människorna före syndafallet--så dum och lycklig. Man förstår inte att skilja mellan gott och ont.

--Ja, för man skulle väl ha reda på allting, precis som... Han talade vresigt och började bli förargad.

---...precis som ni, ifyllde hon. Ja, ackurat.

Det kom så avgörande, med något av den gamla tonen.

--Nej du, någon moral måste finnas, sade han överlägset och tände sin cigarr.

--Ja. Densamma för oss som för er.

Patronen bara sög eld på sin cigarr. Det var ju en orimlighet hon där kom med igen, men det föll sig lite svårt att säga henne det just nu. Med fruntimmer kommer man aldrig någon vart; de skola alltid ha sista ordet. Han visste också av gammalt, att när hon en gång högg tag, så brukade hon hålla fast. Resonemanget ingav en viss känsla av obehag. Han skulle helst önska att vika undan.

--När du gifte dig med mig, var jag omyndig, sade hon. Själsspänningen kom hennes hjärta att klappa i flygande hast, men orden voro livlösa som en lagparagraf; så hade hon vänt och vridit dem i sitt sinne. En skuldsedel av mig skulle icke vara giltig, och ingen annan ägde rätt att i mitt namn utfärda en sådan på så mycket som ett öre; icke heller att skänka bort något av det som i framtiden skulle bli mitt. Min person är mer än mina pengar. Var jag icke mogen att förvalta dem, så var jag det långt mindre när det gällde att förfoga över mig själv. En omyndig bör lika litet få bortpanta sin framtid som sin egendom. Den logiken är enkel.

--Ja, seså, låt oss nu inte bråka. Du är vid dåligt humör. Kom och drick ett glas champagne, så går det över.

--Nej. Jag vill inte ha din champagne, sade hon hårt. Det hade varit henne vidrigt i alla fall, men att han kunde komma med det just nu, då hon för första gången talade om vad som jäst inom henne under åratat, det endast ökade bitterheten.

Men han kände sig mätt och varm, och då han endast helt förstrött följt med vad hon sagt, kunde han icke veta vad som låg i luften.

--Jo, du är trött, envisades han, drick, det livar upp. Och druvor! Det plär du ju tycka om.

--Låt bli. Jag smakar det inte.

Han svarade ej, utan lossade för korken och lät den flyga upp med en knall. Hon stod orörlig kvar vid fönstret och betraktade honom, det slog sig två fina veck mellan ögonbrynen, som det alltid gjorde när hon blev ond. Patronen slog upp i båda glasen, gick sedan fram och ville räcka henne det ena, men hon stötte undan hans hand så häftigt, att han spillde en del av vinet.

--Hur bär du dig åt! sade han harmset, satte hennes glas tillbaka på bordet och tömde sitt eget. Men så lade han band på sig, ty med ondo gjordes hon bara ostadigare, det visste han.

Sedan han letat rätt på korken och bultat den i flaskan igen, satte han sig borta i gungstolen, så att han kunde se henne. Sinnesrörelsen hade återgivit hennes kinder denna skarpt begränsade rodnad, som kom det att se ut som vore hon lätt sminkad. Han fann henne vacker. Det var denna

friskhet, som...

Hon tänkte blott, att det icke finns någonting mera motbjudande än att se ungdomens passioner gå och spöka i ett gammalt ansikte.

--Du har blivit kall och förfrusen, kom, så skall jag värma dig, sade han och bredde ut sina armar, medan han helt sirligt höll cigarren mellan pek- och långfingret.

--Det var just det jag ville säga, att det löfte, jag gav som barn, icke är bindande för mig som kvinna.

--Vad är det för prat!

--Jag kan inte längre--förstår du--det är slut.

--Är du tokig! Vad är det för griller?

Han reste sig upp från stolen, men satte sig genast igen.

--Det är inte griller, sade hon i det hon stödde sig emot fönsterkarmen och sköt fram fötterna en smula, som för att icke bli trött av att stå så länge, det har kommit långsamt, liksom steg för steg, och det har behövt flera år för att nå fram. Först var det bara en instinktlik känsla, och jag sökte att motarbeta den genom att tala till mig själv om plikt, och allt det där. Men småningom sällade sig någonting annat till motviljan--det var blygsel, ser du.-- Hon berättade lugnt och lidelsefullt, som om det gällt någon annan än dem två, ty allt detta var henne så välbekant; det var sådant som hon talat med sig själv om väl hundra gånger, och hon behövde icke söka efter ett ord. --Jag skulle velat dölja mig under jorden vid varje häntyding på vårt äktenskapliga

förhållande, och bara det bevisar att det var någonting onaturligt i det hela--att det inte var som det borde vara, ty den hustru som håller av sin man, hon blygs inte: jag tror hon känner sig stolt. Men just genom att söka resonera bort sanningen, tvingades jag att tänka, och då var det ohjälpligt förbi! Det, som förut varit aning, vaknade då till fullt medvetande. Och under denna våldsamma spänning kunde jag icke våga mig fram med ens en antydning om mitt själstillstånd utan att det retade dig. Så lärde jag mig att tåga, och vi blevo främlingar för varandra. Underkastelse var priset för mitt dagliga bröd, för lyxen, för penningar jag fick att disponera över, och detta:--"du måste, ty han har betalt"--endast stegrade motviljan.

--Det är ord av en hustru till sin man! sade han uppbrusande.

Hon såg på honom, och skuggan av ett vemodigt leende drog över hennes ansikte.

--Jag vet, att jag kunde tala om detta i all evighet utan att du skulle förstå mig, sade hon allvarligt, men jag vill säga det ändå--inte för din skull utan för min--inte därför att du skall fatta mig, utan därför att jag inte kan säga det till någon annan än dig. Och en enda gång skall jag sjunga ut. Sen får det komma vad det vill!

--Du har ingen rätt att komma med sådana saker. Om alla tänkte som du, skulle världen bryta sönder, och intet samhälle kunde bestå.

--Jag talar inte heller för alla, jag talar för mig ensam, sade hon raskt, därför att jag känner som jag gör. Det är min egen sak jag förfäktar, därför att det är mig ensam det gäller. Men om någon känner som jag, om hon säljer sig för reda penningar och upprepar det dag efter dag, och hennes kvinnlighet ändå ej har något att invända, då har hon sjunkit djupare än jag nu. Då har hon fallit som jag, men utan att vilja resa sig. Det är det enda jag vet.

--Vad är det där för dårhusmässigt prat? Patronen blev ännu rödare i ansiktet än förut. Sälja... Vad vore då vigseln, om det där skulle få tillämpas efter eget gottfinnande--mot ens egen man!

--Vigseln ger laglig rätt, men inte moralisk. Är du så inpyrd med fördomar, att du inte kan fatta en så enkel sak!--Skänker man bort sin egen person för annat än lika mot lika, då är man fal och fallen. Det blir aldrig en plikt att underkasta sig ömhetsbetygelser, mot vilka hela ens varelse uppreser sig. Ty detfinns inga naturvidriga plikter.

--Det var märkvärdiga åsikter du kommit till med ens, sade han ironiskt, i det vreden kokade inom honom.

--Med ens? upprepade hon, log bittert och skakade på huvudet med ett uttryck av vedervilja! Å!--om det kommit någon tillfredsställelse av allt detta, skulle jag ändå trott att jag fyllt en plikt. Det hade varit en tröst. Men det kom ingen. Endast skam--bitter, förnedrande skam, och därjämte en fräckhet, som viskade: så göra också de andra. Kyrkans välsignelse ger oss rätt att sälja oss själva. Den har monopol. Å, kan man tänka en gemenare tanke! --Om du kunde fatta hur man sjunker--sjunker ohjälpligt! Det är förfärligt.--Varje hedersbevisning blir bara till ett skärande hån.

Hon hade sänkt huvudet, och blicken stirrade tomt ut i rymden.
Klangen var borta ur rösten, som om det varit en gammal kvinna som talat.

--Det finns inte en tanke eller en föreställning utan att den smutsats av ett sådant förhållande, fortfor hon och bakom all livets skönhet ser man bara elände, så sjukt-- a, så vämjeligt sjukt! Man kan icke röra vid något utan att det smittas och man ryser själv därvid. -- Hur många gånger har jag inte suttit och betraktat någon gammal gumma--sådan som min mor kanske varit, om hon levat --och jag har varit eländig nog att se på hennes gråa hår och med ett slags skadeglädje tänka: hon har kanhända inte varit bättre än jag. Ser du--fallna kvinnor äro alltid fräcka.

Hon skrattade hårt. Det var henne en lisa att pina sig själv. Det tycktes henne som bleve hennes skuld förminskad, därigenom att hon själv pålade sig straffet.

--Den gumma jag vågade förnärliga med min tanke var kanhända ändå en ärlig hustru, vars skoremmer jag icke var värdig att upplösa, återtog hon; stämman veknade, och ögonen, som ännu voro fästa på samma punkt, fylldes långsamt av tårar--inte som jag, ärlig till det yttre blott --utan en verklig hustru, som givit allt av kärlek för kärlek--vars hela liv varit en fortsatt strävan för dem som voro hennes kära... För barnen, som hon höll dubbelt av, därför att de också voro hans... Å, det är det hårdaste straff som kan tänkas, att inte kunna röra vid det renaste, utan att det blir suddat.

Hon kastade sig ned på stolen, med ansiktet tryckt mot sina armar, som vilade i fönsterkarmen, och det hördes en lång, stönande snyftning. Hon hade nästan glömt hans närvaro och glömt till vem hon talade, så fördjupad var hon i sin egen tankegång.

Det gjorde honom ont. Ty om än orsaken i hans ögon reducerade sig till en ren chimär, kunde han icke betvivla att lidandet var verkligt.

--Vad är det för självplågeri? sade han milt.

Hon reste upp huvudet, och utan att flytta sina armar, vände hon sig och såg på honom, med sorgsna, tårade ögon.

--Du, som själv är fri, och aldrig kan bli annat, du har svårt att föreställa dig hur det känns för den som avstått all rätt över sitt eget jag, och som ändå vet sig vara en verkligt levande människa, en tänkande, viljande varelse, sade hon. Hur ofta kunde du inte komma hem från någon middag, röd och upphettad av vinet! Och du kunde stryka mig under hakan, på det där sättet som blivit mig så förhatligt, därför att jag visste, att du sen skulle lyfta upp mitt ansikte och kyssa mig. Jag satt där så tung och död som ett stycke trä; och till och med det kunde du förebrå mig! Du visste inte vad det kostade mig, bara det, att jag måste pressa tänderna tillhoppa för att icke bita omkring mig som en vildsint häst. Du visste inte, vad det ville säga att hålla sig stilla, när det inom mig jäste ett ursinnigt begär att kasta dig till marken och trampa på dig! Ja, det fanns tillfällen, då jag verkligen fruktade att i vansinne förgripa mig på dig.

Orden föllo över honom slag i slag och det var icke möjligt att tvivla på deras sanning; vittnesbördet därom låg i själva den klanglösa rösten, som vibrerade i efterdyningar av en kuvad rörelse. Han kände sig omsluten av ett osynligt nät, vars maskor obevekligen drog sig åt.

--Och ändå har jag gjort allt för dig, sade han undfallande.

--Ja, ja, utbröt hon häftigt, i den pinsamma förnimmelsen av att ej kunna yttra ett ord av sanning utan att såra honom, och dock besluten att göra ett slut på föreställningen, det är inte om det jag talar. Du har betalt mig rikligt--furstligt, kan man säga.

Hon strök med handen över sin ena arm, så att klänningens mjuka sammet slöt sig kring dess fasta form. Mot tygets djupsvarta färg syntes handen ännu vitare--denna stora, starka hand, som bort vara härdad i livets arbete, men som frikallats därifrån av två tunga, släta ringar.

--Jag är icke längre lik andra kvinnor, sade hon sorgset, jag kan inte värdera mig i pengar, summan må nu vara stor eller liten. Det är abnormt, om du så vill--ja, det är ju rent av löjligt att inte rå med vad varenda småsjäl kan. Men det är omöjligt--nu går det inte längre.

--Men vad vill du då?

Han hade känt sig så trygg i besittningen, och nu gled och gled hon; var skulle detta sluta? Han greps av en obestämd fruktan att förlora henne. Ty han älskade henne verkligen--på sitt sätt, och han hade sagt sant: han tyckte att hon "vuxit till sig".

--Jag vill försörja mig med mitt arbete, ingenting annat, sade hon sakta,

som man talar om en vacker dröm, vilken man knappast vågar nämna, av fruktan att se den skingras inför en annans kritiska blick.

--Försörja?--Vad vill det säga? Jag försörjer dig ju.

Patronen vände huvudet i alla riktningar, villrådig om var han skulle spotta.

--Ja. Men jag vill göra det själv--jag kan inte hålla ut längre.

Hon hade rest sig med en frosskakning och kastade en skygg blick bort på champagneflaskorna.

--Du har ingen rätt att bryta dina förpliktelser; du är min hustru både inför Gud och människor.

Patronen spottade beslutsamt bortåt kakelugnen.

--Hustru?--å det är att missbruka ordet! Hon stod alldeles vänd emot honom. Kinderna hade mist sin färg, men hon såg honom käckt i ögonen.

Nu blev det honom för argt och harmen sjöd över.

--Såå, de gamla banden passar inte längre, utfor han med ilska och bet på sin cigarr, så att tobaksbladen trasade sig på hans läppar, det kvinnliga nyhetsbegäret!... det skall vara en ung Adonis...

Hon såg på honom, styvt, avvisande; och det låg något i denna kalla blick, som höll honom tillbaka.

--Det finns inte den man i världen, som jag skulle vilja gifta mig med--nu, sade hon mulet, som om hon talat om en längesedan begången oförrätt.

--Nå, nå, det är friheten du svärmar för, sade han, men en absolut frihet finns icke. Varje ställning i livet medför ett tvång; fattigdomen är icke det minsta. Kom ihåg att de första som uppreste sig mot den bestående ordningen voro de fallna änglarna. Det ondas princip eller satan är icke något dumhuvud, han vet nog att ställa sina avsikter i den vackraste dager, och frihet är det ord, som han mest begagnar för att förgylla dem med. Men ont är ont och rätt är rätt.

Patronen trodde på sin vältalighet som på evangelium, men han var för maklig att gripa till den utom vid sådana här utomordentliga tillfällen. När Selma därför endast slog med handen för att tillkännagiva, att hon icke ansåg sig överbevisad, då greps han av en omåttlig förvåning. Han tyckte att han framställt saken så solklart. Kunde man verkligen invända något emot det, att ont är ont och rätt är rätt? Han fick en förnimmelse av att hans hustru måtte vara besatt av hin håle eller någonting ditåt. Och så mönstrade han i hast alla bekanta ungherrar, men ingen av dem föreföll vådligare än de andra. Han avskydde dem alla lika mycket. En ogift karl var för honom ett oting, ett skadedjur, nu sedan han själv var gift.

--Har du inte haft frihet nog? Du, som fått göra allt vad du velat! Men det är dockhemsteorier, det är fan och hans. ..

--Nej, det är inga teorier, det är min natur som uppreser sig, det är ingenting--ingenting annat än det, att jag inte kan uthärda att dina händer röra vid min kropp!

Hon tyckte själv att det ljud någonting rått i hennes ord, vilket

drev blodet upp till hennes tinningar, men en gång skulle sanningen fram, om den så lät illa eller väl.

--Den, som bryter de löften han givit vid altaret, är som Varg i Veum, och vart tar samvetsfriden vägen?

Det slagordet skulle dräpa henne, tyckte han, men hennes hud var hård.

--Jag har ju sagt dig, att det löfte jag gav som barn icke är bindande för mig som kvinna, om det så gavs vid altaret eller annorstädes. Förstår du inte att detta är själva knuten, där alla trådarna löpa i ett? Det, att ingen har rätt att emottaga ett sådant, för hela livet bindande löfte, om den som avger det ej är fullt medveten om vad det innebär. Hur-många kvinnor ha icke gått in i äktenskapet som jag? Om banden kännas olidliga, må de bryta som jag.

Hon kastade huvudet tillbaka och ögonen glänste. Klangen i hennes ord eldade modet, och hon tyckte i detta ögonblick att hela världen stod henne öppen--att hon blott behövde "bryta" för att vara fri.

--Du skall akta dig, ty det gäller icke endast dig själv, sade han hotande, varje sådant ord är en brand, som kastas ut till förstörelse. Mannen är kvinnans huvud--det säger både gudomlig och mänsklig lag--ett styre måste finnas i både staten och familjen. Staten vilar endast på familjelivet. Den som kullkastar familjen, kullkastar allt.

--Det finns ingen, som kan ställa familjelivet högre än jag, sade hon bestämt, men vi ha ingen familj. Det finns icke heller någon, som kan vara livligare övertygad om äktenskapets helgd än jag. Men då få man icke heller ingå det så lättsinnigt som nu, och framför allt icke förr än vid myndiga år, när man fått fullt klart för sig, att man själv är ansvarig för sina handlingar, och att man på allvar tagit sitt öde om händer--att man själv bär skulden och själv måste bära följderna. Så länge man ej känt detta, är man icke mogen att taga ett så viktigt steg som ett äktenskap verkligen är. Vad dig och mig beträffar, så står ingenting mellan

oss mer än min vedervilja, min oöverbärliga fasa för varje närmande. Jag värderar dig, jag håller av dig till och med, men--på ett visst avstånd. Barn skulle onekligen ha varit ett band, men nu finns det inga barn. Det gäller bara dig och mig. Som människa är jag ingenting för dig--absolut ingenting. Mina tankar och känslor äro dig så främmande, som om jag bodde i månen. Om jag kunde ställa min personlighet å ena sidan och min kropp å den andra, så skulle du icke tveka ett ögonblick i valet. Det är dig likgiltigt vad jag lider, endast jag tillhör dig och--tiger. Det är det jag inte kan förlåta dig!

Hon stred ett ögonblick emot tårar. Det kom en sådan känsla av ensamhet över henne, men hon betvingade den.

--Om jag varit en bolagsman, ett sällskap, en kamrat, började hon åter, då skulle du saknat mig och sagt mig ett vänligt ord till farväl. Men nu är jag så oändligt mycket mindre, och därför känner du endast vrede över att ha blivit bedragen i en handel. Vad behöver du bry dig om det! Det finns ju så gott om firade vackra, ansedda kvinnor, som gärna sälja sig till priset av en stor förmögenhet, när bara prästen beseglar affären. Tag en av dem och låt mig gå.

Det var en besynnerlig känsla, som vid dessa ord vaknade inom honom, någonting dunkelt, som en längtan efter, han visste ej vad. Den var så ny och smärtfylld--nej, han kunde, kunde icke mista henne! Vad ville han ej säga för att övertyga henne om, att det var en omöjlighet!

--Gå? upprepade han, du betänker ej vad du säger. Du skall aldrig kunna uthärda skandalen... förtalet... allt detta, som du utsätter dig för. Jag känner dig: du är alltför stolt för att bära det. Skammen av ett sådant steg skulle alldeles tynga ned dig.

--Sammen har ingen makt över en längre än man viker undan. I samma ögonblick man trotsar, är den ett intet.

I den översvallande känslan av ungdomlig kraft böjde hon sig tillbaka och sträckte ut sina armar, så att den smärta gestalten tecknade sig som ett kors mot den ljusa gardinen. Denna åtbörd visade med ens hela

figurens tvångfria skönhet--icke snörd i korsett, utan uppuren av naturens böjliga skönhet--denna fina smidighet som ger intrycket av att kunna böjas som en stålfjäder och springa upp igen. Från det dubbeltungade ormhuvudet sköto långa blixtar, som bröto sig mångfärgat emot ljuset.

Han betraktade henne under tystnad.

--Vart vill du hän? undrade han plötsligt. Frukta att förlora taget drev honom att giva vältaligheten på båten och taga sin tillflykt till påtagligare bevisgrunder.--Det är utopiska drömmar. För dig finns det ingen bana, ingen framtid. Tänk själv efter, och du skall se, att du hoppas på rena omöjligheter. Du skall helt enkelt icke kunna försörja dig, förvand som du är av sju års rikedom och förfining. Du älskar pengar eller allt det, som kan fås för pengar. Vad ha inte bara dina böcker kostat! Hur skall du kunna leva utan allt detta?... alla dina intressen... allt som du fäst dig vid. Du skall icke få tid att ägna en tanke åt annat än kampen för dagligt bröd. Och vad vill du bli? Kontorist? --du har aldrig gått igenom något handelsinstitut. Lärarinna?--du har kunskaper, men inga examensbetyg. Sömmerska?--du kan ej skära till. Och det finns tjugtals om var brödbit.

Han väntade och teg.

Hon måste pressa händerna i sin underläpp för att kväva den klagan, som ville tvinga sig fram, och hon hade sjunkit tillhopa under hans ord. Detta var den invändning, som oftast reste sig inom henne själv, följaktligen den hon fruktade mest.

Han märkte sitt övertag, och medan han rullade de lösa tobaksbladen fastare kring cigarrspetsen, återtog han:

--En förlupen hustru betraktas med förakt av allt derligt folk. Man drar sig för henne som för en annan äventyrerska. Du skall finna dig tillbakastött på alla punkter, och värnlös utkastad i världen vid tjugutre års ålder kan man aldrig veta i

vilka frestelser du kan falla.

--Mot ett slag av dem är jag åtminstone försäkrad, sade hon med ett sista försök till käckhet. Men känslan av vanmakt låg redan tungt över henne.

Inom henne fanns det en trängtan efter att verka, att vara nyttig för andra--ja, att helt gå upp i det--men hon var icke naiv nog att tro en kvinna kunna uträtta mer med två tomma händer än livnära sig själv. Och hon visste att det aldrig skulle vara henne nog att vegetera--att endast leva för att skaffa sig föda. Vilket liv! Skulle hon själv sjunka ned till denna fattigdomens materialism, som så ofta väckt hennes avsmak hos andra? Det var hundrade gången hon stod inför denna fråga, och nu pockade den på svar mer inträngande än någonsin. Hon kände en krampaktig darrning, och måste bita tänderna ihop för att de icke skulle klappa.

--Och var står dig arbete till buds? frågade han triumferande, ty hon var blek, blicken var sänkt och det låg något i själva den slappa hållningen, som sade honom, att hon gav striden förlorad. Många vilja arbeta, men ändå... Finns det ett enda ställe, där du skulle bli antagen utan rekommendationer, och vem skulle rekommendera dig? Jag kanhända?

Han skrattade kort och gungade tillbaka i stolen, under det han drog några bloss på sin cigarr, som var nära sitt slut. Det gjorde honom ont om henne, på samma sätt som när han piskat sin favorithäst; han glädde sig samtidigt över den goda verkan det skulle göra.

--Är det inte talande skäl? tillade han, och tonen lät riktigt fryntlig.

--Jo, svarade hon kort, men i hennes nedslagna ögon glimmade den underkuvades smygande, bittra hat. Han hade böjt henne förr, men för varje gång ville det styvare drag till, och han ägde endast ett medel: det var penningen.

Först nu, vid nederlaget, märkte hon att hon själv ovetande hyst det hemliga hoppet att han i yttersta minuten skulle räcka henne en hjälpande hand--att han skulle lätta de första stegen och finna ett arbete åt henne. Nu blygdes hon över detta hopp, som om det varit ett brott. Ja, det var mer än det--det var en löjlighet. Hon kände det nu. Och därför stal sig åter den brännande rodnaden över hennes kinder. Men blicken var sänkt, av skammen fjättrad vid mattan.

Hon hörde hur mannen stökade för att gå till sängs, hon märkte hur han flyttade ett ljus till sitt nattduksbord och det andra till hennes eget. Han var ännu uppmärksam. Allt skulle således förbli vid vad det varit; han skulle aldrig nämna detta samtal, och de skulle låtsas som om allt vore osagt.

Hon kände sig så bunden, att hon icke kunde gå ur rummet, ty därute gapade ju fattigdomen och övergivenhet i natt och mörker. Icke ett öre ägde hon, som hon kunde kalla sitt--förtjänt genom arbete.

Om han närmat sig i detta ögonblick, skulle hon kunnat strypa honom med sina händer, ty hon kände att han hade rätt: man tillbringar icke ostraffat sju år i en rik mans hem.

Men patronen var en sangvinisk natur, gladde sig åt sin seger, ville icke spänna bågen för högt och hoppades allt av morgondagen.

Nu var han färdig, klädde av sig och kröp till kojs.

Innan han drog täcket över öronen, kastade han en sista blick på sin hustru. Hon stod orörlig kvar på samma plats med nedböjt huvud, och han såg ormens briljantöga gnistra i ljusskenet, då bröstet höjdes och sänkte sig i flämtande andetag.

Han såg att hon var upprörd, men det skulle gå över tills i morgon.

Och så släckte han ljuset.

Hon blev stående borta vid fönstret, försänkt i funderingar. Den sparsamma belysningen från hennes nattduksbord lämnade rummets avlägsnare delar i ett slags halvskymning.

Pulsarna slog vilt, och stridiga tankar jagade genom hennes huvud som fantastiska skuggor i ett förbidrande fackeltåg.

Efter sanningen hade hon sökt, både utom och inom sig, så, som endast den söker, som känner att väl eller ve beror på detta enda: att finna sin egen övertygelse--den, på vilken man kan både leva och dö.

Hon hade läst dessa skrifter, som säga att en sammanlevnad utan innehåll icke är äktenskap, om än en vigsel giver den skydd. Och hon hade läst skarpa utfall från det håll, där man menar att formen är allt, blott den hålles i ära.

Det var teorier. Och det var henne icke nog. Hon måste finna något så påtagligt, att hon kunde gripa däri och säga: detta är mitt. Det var tro hon begärde, icke den tro som samtycker, utan den tro, som lever. Hon hade inbillat sig att hon ägde en sådan, men den var icke hennes, utan böckernas. Därför sviktade den nu.

Hon greps av bitterhet.

Det var så enkelt att stå inne i sitt rum, skaka en annan i axeln och säga: du har gått miste. Och så, när han spörjande ser upp i ens ansikte, peka ut i natten och ropa: där går din väg!--Men sättet?... sättet att finna denna väg, när allt är lika mörkt.

Så hade teorierna gjort, då hon tiggat dem om något att trygga sig vid. Och nu visste hon, att det endast är livet självt som skänker det, att allt det andra är fingervisningar, men att ingen kan leva på en annans teorier, utan blott på sin egen tro.

Just det hon tyckte sig ha känt som varmast, just det hon menat vara så orubbligt fast, just det tålte ej mer än kastas ut i den kalla verkligheten eller ställas i ljuset av en kritisk blick, för att förflyktigas och bli till intet.

Till intet?... Var det då möjligt att hon efter allt detta kunde erkänna denne mans anspråk på äganderätt till hennes person.

Ett ögonblick flög tanken på självmord genom hennes sinne. Men hela en kärnsund naturs motvilja för döden uppreste sig däremot. Det återstod ju alltid, sedan allt annat visat sig förgäves.

Var då rikedom allt, allt för henne? Var hon ett grand bättre än dessa allmosehungriga varelsor, som hon lärt sig förakta för deras snikenhet? Eller fanns det något annat band, som knöt henne vid denne man, än penningen?

Det var det hon ville se.

Kanhända skulle han själv stöta henne bort, då hon icke längre var hans viljelösa tillhörighet--formen utan själ. Det skulle stå honom fritt. Fritt? A, hon kände honom. Utgången kunde icke bli mer än en.

Hon rörde undan på bordet, där supen ännu stod kvar, och flyttade så fram skrivdonet.

Den första hänförelsen hade visserligen dunstat bort för hans inkast, för det spöke han frammanat: fattigdomen. Men det återstod ännu ett lugnt, kallt beslut.

Hon satte sig ned och skrev:

"Richard!

Sök upp en plats åt mig vid något gymnastikinstitut nere i Tyskland, och skrev så fort du funnit en sådan. Vi behöva icke träffas, det kan rangeras lika bra genom brev. Du känner både gången av mina studier och min ihärdighet; du vet att de äro för ensidigt teoretiska, men det kan avhjälpas. Mer behöver jag icke säga. Resten förstår du.

Din kusin Selma. "

Hon kuverterade brevet till Elvira och bad henne skriva adressen. Sedan lade hon det under sin huvudkudde. I morgon skulle det gå.

Spänningen var över. Nu kände hon sig lugn, ty nu visste hon vad hon ville.

Hon såg bort till andra sidan av rummet, där han låg och sov så gott med ansiktet inåt väggen, och det fanns icke längre en skymt av bitterhet i hennes sinne. Det var endast känslan av att stå emot en övermakt, som ett ögonblick tänt hennes hat.

Ögonen lyste av levnadsmot, ty nu var steget taget, nu fick det komma vad det ville. Och hela hennes varelse genomströmmades av den ungdomskraftiga egoism, som ropar: "plats, jag måste leva!"

Så böjde hon sig ned och blåste ut sitt ljus, ty hon ville kläda av sig i mörkret.

1884-1885